
ՅԵՐԳԱՐԱՆ

891-99-192

Մ-14

ՊԵՏԱՐԱՏ

19 NOV 2011

891.99-192

Մ-14

պ.

Յ Ե Ր Գ Ա Ր Ա Ն

Կ Ա Զ Մ Ե Ց
ՄԱՐՏԻՆ ՄԱԶՄԱՆՅԱՆ

Խմբագրեցին յեկ րազրին
ԱՆԱԶԱՆ ՅԵՎ. Ռ. ԹԵՐԼԵՄԵՅԱՆ

9966

ԿԵՄ

2237

ՀՐԱՏԱՐԱԿԳՈՒԹՅՈՒՆ
1935

Տեխ. խմբ. Տ. Խաչվանճյան
Սրբագրիչ Վ. Մանուկյան

✱

Պետերատի տպարան.
Գլավիլիա 245. Պատվեր 729.
Հրատ. 3343. Տիրած 20.000.

✱

7985-56

ԽՄԲԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

Ընկ. Մ. Մազմանյանի կողմից կազմված
ներկա յերգարանը խմբագրելիս մենք հե-
տապնդել ենք հետևյալ նպատակը.—

ա) Հեղափոխական և նոր կենցաղի յերգե-
րից համել այն յերգերը, վորոնց տեխտերը
քույլ են, գրված անարվեստ և վերին առ-
տիճանի պրիմիտիվ: Մեր կոմպոզիտորները
պիտի ասել, վոր համախ ուշադրություն չեն
դարձնում իրենց ձայնագրած տեխտերի վո-
բակի վրա և այդ Ե պատճառը, վոր գրակա-
նության մեջ չմտնող բազմաքիվ անվորակ,
քույլ վոտամավորները մտնում են յերածըշ-
տական գրականության մեջ և հրամցվում
մեր աշխատավորական մասսաներին: Ժամա-
նակն Ե հաշվի առնել նաև մեր մասսաների
կուլտուրական անոդ պահանջները և նրանց
տալ ավելի վորակյալ յերգեր, քե՛ տեխտի
և քե՛ ձայնագրության տեսակետից:

Ունենալով վերոհիշյալ սկզբունքը՝ մենք
տեղ-տեղ ստիպված ենք յեղել շեղվելու
հասկապես այն յերգերի հաշվին, վորոնց

տեխստերը քույլ լինելով հանդերձ, վայելում են լայն ժողովրդականություն:

բ) Հանել նաև ոռոսերենից քարգմանված այն յերգերը, վերոնց տեխստերը քարգմանված են անհաջող: Այստեղ ևս վորոշ զինում արված է շատ մասսայականացված յերգերին:

գ) Անբավարար համարելով կազմողի ժողովրդական յերգերի բաժինը, մենք ավելացրինք մի շարք ժողովրդական յերգեր՝ հատկապես մշակված և ձայնագրված կոմիտասի կողմից:

դ) Մենք աներաժեշտ համարեցինք ավելացնել ոռոմաններին և արիաներին բաժինը, առանց վորի դժվար կլիներ պատկերացնել յերգարանը: Բազմաքիվ արիաներ հատկապես «Անուշ» ոպերայից և ոռոմանների մեծ մասն արդեն մտել են մեր ժողովրդական ամենալայն խավերի մեջ և յերգվում են նրանց կողմից:

Մեր կողմից մտցրված բոլոր յերգերը ցույց են տրված ցանկում աստղանիշներով:

ԽՄԲԱԳՐՈՂՆԵՐ

ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼ

Յեղի՛ր, ու՛մ կյանքը անհծել է,
Ով ճորտ է, մերկ է և ստրուկ:
Արդեն վառվում են մեր սրտերը,
Արդեն կռիլ յենք մենք ձգտում:
Այս հին աշխարհը կիրորենք մենք,
Մինչև հիմքերը— և հետո
Մեր նոր աշխարհը կը շինենք մենք,
Ուր վո՛չ ստրուկ կա, վո՛չ դժգոհ:

Սա՛ յե վերջին կռիվը և պայքարը մեր մեծ,
Ինտերնացիոնալը աշխարհը կը փըրկե:

Վոչ վոք չի տա մեր փրկությունը,
Վո՛չ խենթ հերոսը, վո՛չ արքան,
Մենք պետք է մեր ազատությունը
Կռենք ձեռքով մեր սեփական:
Վորպեսզի շուտ փըշրենք մեր լուծը
Յեվ հետ խըլենք վողջ հողը մեր—
Խըփենք մուրճերը, տանք մեր ուժը
Քանի յերկաթը տաք է դեռ:

Սա՛ յե վերջին կռիվը և պայքարը մեր մեծ,
Ինտերնացիոնալը աշխարհը կը փըրկե:

Լոկ մենք ճորտերս ու բանվորներս
Ունենք անխախտ մի իրավունք
Ասել, վոր հողը մե՛րն է, մե՛րն է,
Կորչի հարուստը թող, ազգրուկ:
Յե՛վ յերբ պայթի մեծ փոթորիկը
Յե՛վ կուշտ շըները չքանան,
Նորից յերկիրը և յերկինքը
Մերն են ու մերը կըմնան:

Սա՛ յե վերջին կռիվը և պայքարը մեր մեծ,
Ինտերնացիոնալը աշխարհը կը փրկի:

Խոսք Իոսիմ Պոս՛յեյի
Թարգմ. Յեդիշև Չարեմցի
Յերաթշտ. Դեգայտերի

ԴՈՒ ԶՈՂ ԳՆԱՑԻՐ

Դու զոհ դընացիր
Կատաղի պայքարում
Ընդդեմ բռնակալ արյունոտ աշխարհի.
Յեզար անըկուն
Դու ցարի բանտերում,
Տարար բռնությունն ու տանջանք աքսորում:

Ստրուկ կարգերին
Պատերազմ հայտնեցիր,
Բանվոր-զյուզացուն մեծ խորհուրդը աըվիր,
Արժիվ կոմունար,
Դու Վլադիմիր Իլիչ,
Ընկեր, ղեկավար, դու մեր մեծ ուսուցիչ:

Հյուսիս ու հարավ,
Արևելք, արևմուտք,
Տեսար բարձունքներն ազատ մարդկության.
Ծընված ազգերին
Դու տըվիր մի նոր կյանք,
Բացիր ճանապարհ հըզոր Միության:

Յեւ մենք կընթանանք
Գո դըժած ուղիով
Անվախ, աներկյուղ, համարձակ, անսասան,
Մեռար դու, բայց քո
Գաղափարը անմահ
Ապրում է մեր մեջ և կապրի հավիտյան:

Խոսք Մ. Աղայանի
Յերածշտ. մշակում Ռ. Մելիֆյանի

Ե՞Յ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐ

Ե՛յ մարտիկներ դուք, ե՛յ տիտաններ դուք
Ռազմի շեփորն ե զիւ շեփորում,
Դեպ բարեկաղը, դեպ բարեկաղը,
Մեզ արդար դատն է դրոհի կանչում:
Մանրը մուրճ, ծանրը մուրճ
Գո հարվածը հուր—հրաշունչ.
Թափ, ավյուն մեր սրտում,
Յե՛ւ բանվոր կավի դու:

Փա՛ուք Իլիին մեր, կեցցե՛ կոմունան.
Կորչի կապանքըն, աքսոր ու բանտ,
Դեպ բարեկաղը, դեպ բարեկաղը,
Մեր վոխն անհուն ե՛ վորոտ ու շանթ:
Մանրը մուրճ, ծանրը մուրճ...

Բյուր ու հաղար ենք, շարքերով կուռ ենք,
Պոսթիկում, հորդում ենք հեղեղ հորձանք,
Դեպ բարեկաղը, դեպ բարեկաղը,
Կորչի՛ խավարը, կեցցե՛ նոր կյանք:
Մանրը մուրճ, ծանրը մուրճ...

Թարգմ. Ա. Տիգրանյանի
Յերածշտ. մշակում Ռ. Մելիֆյանի

ԴԵՊԻ ՄԱՐՏ ԴԻՄԵՆՔ

Դեպի մարտ դիմենք սրտով անվեհեր,
Մեծ դործին զոհենք մեր կյանքը.
Բարեկազ յեկեք, բոլոր ճընշվածներ,
Ազատենք զերված աշխատանքը:

Հարվածենք խիղախ կամքով աներեր,
Վոսոխին մեր, վոր դարչ, նենդ է,
Բարեկազ յեկեք բոլոր ճընշվածներ,
Ազատենք զերված աշխատանքը:

Ե՛յ ցարե՛ր, ցարի անա՛րդ ծառաներ,
Ձուր են ձեր դավերն ու ջանքը,
Բարեկազ յեկեք, բոլոր ճընշվածներ,
Ազատենք զերված աշխատանքը:

Դեպի մարտ դիմենք սըրտով անվեհեր,
Մեծ դործին զոհենք մեր կյանքը.
Բարեկազ յեկեք, բոլոր ճընշվածներ,
Ազատենք զերված աշխատանքը:

Յերածշտ. մշակում Ռ. Մելիքյանի

ԿՈՄԻՆՏԵՐՆ

Յեկե՛ք, դործարաններ,
Սեղմենք մեր կուռ շարքեր,
Բայլեք դեպի ասեղ մարտ,
Դեպ մարտ, դուք միշտ անպարտ:
Ստուգեք հրացանները, առեք ճիշտ նշան
Առաջ, պրոլետարներ դեպ մարտ անասան:
Դեպ մարտ անասան,
Դեպ մարտ անասան:

Խոնավ, մուժ բանտերում
Տանջվող բյուր ընկերներ,
Մենք ձեզ ենք սպասում
Ու հաշվում մեր շարքերում:
Սպիտակ տերոբին հարվածենք աներկյուղ,
Վոտքի յեն կանգնել թե քաղաք և թե գյուղ,
Խարույկ ենք խարկել,
Վառել, բորբոքել:

Կոմինտերնի կանչին
Պողպատե շարքերով,
Պաշտպան Խորհուրդներին
Յեկենք կարմիր դրոշով:

Պատրաստ ենք մարտի, մենք պատրաստ ենք
կանչի

Յերբեք ճակատը չենք մատնի նահանջի,

Պատրաստ ենք կանչի,

Մենք չենք նահանջի:

Լենինի ղմն է սիրում

Լույս մեր ճանապարհին,

Ու մահ է սպասում

Կապիտալի աշխարհին:

Բանվոր դասակարգը կոչում է համառ

Համաշխարհային մեծ Խորհուրդի համար:

Համաշխարհային

Խորհուրդի համար:

Յելե՛ք, դործարաններ,

Սեղմե՛ք ձեր կուռ շարքեր,

Քայլեք դեպ ահեղ մարտ

Դեպ մարտ դուք միշտ անպարտ:

Ստուգեք հրացանները, առեք ճիշտ նշան:

Սռա՛ջ, սրողետարնե՛ր, դեպ մարտ

անասան:

Դեպ մարտ անասան,

Դեպ մարտ անասան:

Խոսք Ի. Ֆրենկելի

Թարգմ. Միք. Միրզայամի

Յերածշտ. Համա Այսլերի

ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հավաքվենք կազմենք կուռ բանակ

Իլիչի ալ դրոշի տակ,

Պատանի յենք մենք համարձակ,

Պատանի՛ յեռուն ու տաք:

Միլիոններ են մեր շարքերը,

Մեղ համար արդեւք չկա.

Թե վոր պետք են մեր կյանքերը

Կզոհենք, յերբ տեղը դա:

Մեր ուժերը պինդ, վոնց յերկաթ,

Չզուշացիր ֆաշիստ վոհմակ.

Հե՛յ, զրոհիր, յեւր բարեկառ,

Կոմսոմոլ դու համարձակ:

Միլիոններ են...

Թող անչեղ սուլի զնդակը,

Թող ճեղքի խավարը խոր,

Կառուցում է մեր բանակը

Կոմունիզմ վառ ու հզոր:

Միլիոններ են...

Լենինյան դրոշը մենք պարզած
Թշնամուն կըտանք հարված.
Պատանի՛ յենք մենք համարձակ,
Պատանի՛ յեռուն ու տաք:

Միլիոններ են...

Խոսք Ի. Ֆրեմկելի
Յերածշտ. Մ. Կովալի

ՅԵՐՐ ՄԱՀԱՆՈՒՄ
Ե ՂԵԿԱՎԱՐԸ

Յերբ ղեկավարն է մեռնում,
Կարծես արևն է մարում.
Յերբ ղեկավարն է մեռնում,
Կարծես արևն է մարում.
Վոչ թե արցունք,
Այլ ձյան վրա
Ցավի կարկուտն է թափալում:

Յերբ ղեկավարն է մեռնում,
Ամեն մի վայրկյան տաղնապ է.
Ամբողջ աշխարհն է քո աչքին
Մեանում,
Ուղիները բոլոր,
Կարծես թե կապ են:

Յերբ ղեկավարն է մեռնում,
Բանավոր դասակարգն է թընդում.
Կարմիր դրոշի տակ ընթանում,
Լենինը կըրելով սրտում:

Խոսք վ. Կամենսկու
Թարգմ. վ. Նարեցի
Յերածշտ. Բ. Շիխտերի

7985-58.3966

ԲԱԳՎԻ 26 ԿՈՄՈՒՆԱՐՆԵՐԻ
ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ով քո մասին չի թախծել շատ,
Ախչակույժի սև անապատ.
Խիստ է աշատեղ ամեն հայացք,
Կոմունի ծաղիկն է ընկած:

Անապատ, սև ավազը քո
Վողողեց նա կարմիր ներկով:
Այն դործը մնում է անմահ,
Յերբեք չի խամբի այն դործը մեծ,
Վորին նվիրվեց Շահումյան,
Վորին վոր Ջափարիձեն զոհվեց:

Խոսք Ն. Ասեյեվի
Թարգմ. վ. Նարեկցի
Յերաժշտ. վ. Բելիի

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ՇԱԽՏՅՈՐՆԵՐԻ
ՔԱՅԼԵՐԳԸ

Բանտի դրանիտ սլատերը ծեծի՛ր, շախտյո՛ր,
Յեկրի ներսի շերտերը քանդի՛ր, շախտյո՛ր,
Իսկ տանը կինն ու յերեխա,
Նրանց կյանքն է սև, թշվառ, անհմայք,
Նրանց սովն է միշտ տանջում
Իր սուր ճիրաններում՝

Սովից մեռնելն է նրանց սպառնում:
Դե՛հ յելի՛ր, զա՛րկ ու զա՛րկ
Քլունդով ջարդիր քո թշնամուն.
Յելի՛ր, յելի՛ր, յելի՛ր...

Արյունդ է պետք բուրժուկն, լսի՛ր,
Շախտյո՛ր,
Ձինվում է նա ուժգին միշտ, դիտցի՛ր,
Շախտյո՛ր.

Բայց վրեժն է շախտում տապ արած
Ու դուրս կը դա նա կատաղած.
Ամբողջ աշխարհը պիտ ծածկի կարմիր հրով,
Պիտ ծածկի ըմբոստ յեղբի հրով:
Դե՛հ յելի՛ր...

Կարձրում ե արեւելքը, նայի՛ր, շախտոյ՛ր,
Ինտերնացիոնալով յելի՛ր, շախտոյ՛ր,
Ի մի խմբած ուժերը մեր՝
Զարկենք անչեղ ու մահաբեր,
Ու թող ճայթի մեր թշնամիների դլխին,
Որհասական դրոհը մեր վերջին:
Դե՛հ յելեր...

Խոսք Անատոլի Գիդաշի
Թարգմ. Մ. Միրզայանի
Յերամշտ. Բելու Ռայմեցի

ՄԵՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆ

Ուղին մեր դժվար ե
Ու լի խութերով:
Բայց մենք կը հաղթենք արգելքներն ամեն.
Ու չենք նահանջի յերբեք,
Յերբեք չենք լըքվի
Ու չենք մատնիլի խուճապի:
Մըրցում են զործարանները
Տենդովը վերելքի,
Դառնում են մեքենաները
Հուժկու թափով, հուժկու թափով:

Մենք կուռ ու կայուն ենք
Ինչպես ճակատում.
Չուրված են սըրտերն և ուժերն ամեն
Ընդդեմ թըշնամու,
Հանուն նոր կյանքի կառուցման:
Մըրցում են...

Լարենք մեր ուժերը
Աշխույժ աղմուկով,
Թող միշտ փոթորկեն ֆարրիկները մեր:

Հայարտ ձայն տանք մենք իրար.—
Ո՞վ, շատ կարտադրի,
Ո՞վ լավ ու թափով կարտադրի.
Մըրցում են...

Խոսք Ա. Ժարովի
Թարգմ. Հ. Հարությանյանի
Յերածշտ. Վ. Բելիի

ՆՈՅՆՄԻՐԻՆ

Նոյեմբերն եմ վառվռուն,
Նոյեմբերն եմ կարմրավուն,
Բանվորի կռան մուրճն եմ,
Գյուղացու մանգաղն եմ:

Հոկտեմբերի զավակն եմ,
Բանվորների սաշտոպանն եմ,
Հիմք եմ դրել Հայաստանի
Խորհրդային կարգերի:

Խոսք Վ. Գրիգորյանի
Յերածշտ. Կ. Զաքարյանի

ԿԱՐՄԻՐ ԳԱՐՆԱՆ

Ապրել, ապրել միայն կարմիր դարնան,
Յերբ ջըրերն են իրար խառնելում գետեր
դառնում,
Յերբ կանաչն ե հասակ առնում՝
փարթամանում,
Ապրել, ապրել միայն կարմիր դարնան:

Կռվել, կռվել միայն կարմիր դարնան,
Յերբ վորոտն ե ահեղ թնդում, ահեղ
թնդում,
Յերբ կայծակն ե յերկինք քանդում,
յերկինք քանդում,
Կռվել, կռվել միայն կարմիր դարնան:

Խոսք Հակոբ Հակոբյանի
Յերածշտ. Ազատ Մանուկյանի:

ՄԵԿՆ — ՄԱՅԻՍՅԱՆ ՀԻՄՆ

Գովքը յերգեցեք մեկը Մայիսի,
Վերջն ե կապանքի, տոնն աշխատանքի.
Գովքը յերգեցեք մեկը Մայիսի,
Տոնը դարունքի և ազատ կյանքի:

Գործարաններէց, ծըխող վայրերէց,
Յեկեք ամենքըդ տոնախմբության.
Թափորիւր յերկրի լեզուր դու տեր,
Դու ազնիւ մարտիկ պրոլետարական:

Գովքը յերգեցեք մեկը Մայիսի,
Վերջն ե կապանքի, տոնն աշխատանքի.
Գովքը յերգեցեք մեկը Մայիսի,
Տոնը դարունքի և ազատ կյանքի:

Խոսք Կիրիլովի
Թարգմ. Գ. Գեմիրեյանի
Յերածշտ. Ա. Մանուկյանի

ԴԱՐԲՆՈՅԸ

Դարբնոցը քոնն է կրկին,
Ո՞վ դեմ կը դա քո կամքին.
Հրդեհվել է ալ արիին,
Չարկէր կարմիր հուր դարբին:

Սէ անցյալից ինչ վոր կա,
Տուր կըրակին, զարկ հսկա.
Թող հուրհուրա քուրան քո,
Ստալոտից յերեկո:

Մուրճիդ հարվածը յերկաթ,
Կայծուժ է շեկ ճառագայթ.
Կարծես յերդ է քո զընդոց,
Վոր հուշադրում է մարտով:

Մուրճիդ ամեն զարկի հետ,
Հինը կորչում է անհետ.
Լոկ քո զարկով պիտի դա,
Մի հաղթական ապադա:

Խոսք Նիկ. Քալաշյանի
Գ. Միրզայանի
Յերածշտ. Ա. Մանուկյանի

ԿԱՐՄԻՐ ԵՆՏՈՒԶԻԱՍՏ

Հեյում են ուժերը, յետում են յերահ,
Յեկնում է մեր ուժը աշխարհի վերա.
Դադդյաճաների մոտ նոր հըսկաների,
Հանքափորերում կառուցվող յերկրի,
Կանգնել ենք հիմի հըղոր ու անսաստ,
Վողջույն քեզ կարմիր, կարմիր
Ենտուզիաստ:

Յերգում ենք յերկիր քեզ հողերով հողե,
Թող քեզ ներքողենք մեր յերգերով հըրե,
Դադդյաճաների մոտ նոր հըսկաների,
Հանքափորերում կառուցվող յերկրի,
Կանգնել ենք հիմի հըղոր ու անսաստ,
Վողջույն քեզ կարմիր, կարմիր
Ենտուզիաստ:

Խոսք Գ. Մահարու
Յերածշտ. Ա. Մանուկյանի

ՅԵՐԳ ԼՆԳԱՄՅԱԿԻ

Տեսնում եք հնդամյակի յերկաթե յերթը,
Լսո՞ւմ եք հնդամյակի հաղթական յերգը,
Յերթը, յերգը կառուցման մարտի:

Ու հաղթող ծածանվում ե լինինյան դրոշմ,
Ու հախունն ծախարվում ե մարտական
Գրոհը,

Գրոհը, գրոհը բուլեղիկյան մարտի:

Դոփում ե հնդամյակի յերկաթե յերթը,
Հնչում ե հնդամյակի հաղթական յերգը,
Յերթը, յերգը կառուցման մարտի:

Խոսք Ալազանի
Յերածշտ. Սպ. Մելիխյանի

ՇԱԽՏՅՈՐԻՆ

Խփիր մուրճը համառ, ուժգին,
Թող գըղըրդա շախտի խորքում,
Գանդիր ուժգին կուրծքը ժայռի,
Առաջ գնա վեհ ու խնդուն:

Են... յես գիտեմ, գիտեմ, գիտեմ,
Ճնշել են քեզ հազար դարեր,
Գիտեմ, հիմա հոգուդ խորքում
Կան հրավառ լույս ու արև:

Խփիր, ընկե՛ր, թող գըղըրդա,
Թող կայծերը շուրջը ցրան.
Կուրծքը պատուիր հսկա ժայռի,
Վոնց անվահեբ անվախ հսկա:

Խոսք Գ. Սահակյանի
Յերածշտ. Հ. Վարդանյանի

ՅԵՐԳ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ

Մենք դուրս յեկանք մեր շարքերով
բաղձահաղար,
Վողողեցինք հեղեղի պես քաղաքը մեծ—
Մեր սրտերում հրդեհի պես պայքար յեռաց,
Հոկտեմբերն էր, Հոկտեմբերն էր, վար
բռնկվեց :

Հորձանք տվինք ու բարձրացանք ծովի նման.
Հողմերի պես մենք միշտ հզոր ու վիթխարի,
Այնքան դավեր ու կռիվներ յեկան անցան,
Ո՞վ կարող է մեր բանակը հաղթահարի :

Վորքան կուղեն սե բանակներ թող նորից
դան,
Ինչքան կուղեն թող վոր մեր դեմ լարեն
դավեր—
Մենք պատրաստ ենք, ինչքան ել վոր մեզ
սպանան,
Մենք պատրաստ ենք, մենք հզոր ենք,
մենք աներեր :

Մենք ենք, մենք ենք, ապագայի անպարտ
բանակ,
Մենք ենք, մենք ենք, վոր ամենից հզոր
յեկանք—
Վազը նորից կռիվ ու մահ պիտի լինի.
Մենք ենք, մենք ենք վերջին անգամ, վոր
պիտի դանք :

Խոսք վ. Գրիգորյանի
Յերածշա. Հ. Վարդանյանի

ԶԱՐԿ ԹՄԲՈՒԿ

Զա՛րկ թմբուկ, դա՛րկ թմբուկ,
Զանդդ անդուկ, դա՛րկ թմբուկ,
Բամբ թնդա ձայնդ թող,
Բոմբ դառնա պայթող:

Զա՛րկ թմբուկ, դա՛րկ թմբուկ,
Վառ խնդումը տար թմբուկ,
Թունդ յեղնի սիրտը թող մարդու,
Միշտ հաղթող, հաղթող:

Ո՞վ է դոփում մերոնց հըրե կամքը,
Նորն է կոփում միլիոններե ջանքը:

Զա՛րկ թմբուկ, դա՛րկ թմբուկ,
Զանդդ անդուկ, դա՛րկ թմբուկ,
Բամբ թնդա ձայնդ թող,
Բոմբ դառնա պայթող:

Զա՛րկ թմբուկ, դա՛րկ թմբուկ,
Վառ խնդումը տար թմբուկ,

Թունդ յեղնի սիրտը թող մարդու,
Միշտ հաղթող, հաղթող:

Հե՛յ ծածանեք, մեր դրոշմ բարձր
Գու թընդացրեք մեծ Իլիէն կանչը:

Խոսք Ա. Ղուրբանյանի
Յերածշտ. Մ. Մազմանյանի

ՇԱԽՏԵՐՈՒՄ

Գիշեր ու ցերեկ խոնավ շախտերում
Քլունդներն անվերջ զարկում են, գնդում,
Ու շախտյորները յերկաթամեկան
Փայլուն սղիհնձը յերկիր են հանում:

Իջնում են թափով զարկերը հատու,
Ամեն մի զարկը մի նոր նվաճում,
Ամեն մի զարկը նոր ուղի հարթում,
Մեր հնդամյակին սղիհնձ է բերում:

Ճեղքել են բարե գոռ կուրծքը հսկի
Բանվորները մեր յերկաթամեկան,
Ու լեռան կրծքում շինել են ուղի,
Պղինձ են սանում դեպի ձուլարան:

Խոսք Մուրադյանի
Յերածշտ. Կ. Զաֆարյանի

ՅԵՍ ԶԻՆՎՈՐ ԵՄ

Յես զինվոր եմ կարմիր յերկրի,
Ճակատը բաց ու հրդարտ.
Հե՛յ, հե՛յ...

Թուրքս կարմիր, կարուկ ու հաղթ,
Սուր սըլիհնըս միշտ անպարտ.
Հե՛յ, հե՛յ...

Ճակատիս աստղը հավերժ փայլուն,
Ճամբես լույս է, լույս ուրախ.
Հե՛յ, հե՛յ...

Իմ թիկունքում շարքեր կանդուն,
Միշտ աննըկուն, միշտ անվախ.
Հե՛յ, հե՛յ...

Մեր դրոշը ծածանվում է
Կապույտներում լայնարձակ.
Հե՛յ, հե՛յ...

Յեվ դիմում ենք առա՛ջ, առա՛ջ—

Դեպի կարմիր հաղթանակ:

Հե՛յ, հե՛յ...

Թարգմ. Գ. Մահարու

Յերածշտ. մշակում Ռ. Մելիֆյանի

ԿՈՎԻ ՅԵՐԳ

Բ՛լնդում ե արդեն փողը պղղընձի,
Ո՛, դոփի՛ր, դոփի՛ր սեաբաշ իմ ձի:
Թըռի՛ր, վորպես շանթ սըլացքով անահ
Նորից դեպի մարտ, նորից դեպի մահ:
Թող կայծեր ցայտեն քո սմբակներից
Թող շանթեր տեղան մեզ վրբա վերից:

Թող վրադ բացեն հազար խոց ու վերք,
Թող քամին սուլի միշտ մահալան

քայլերդ:

Թող մեր դեմ գոռան գետերը յեռուն,
Դոփի՛ր, ի՛մ նժույզ ու թոփ՛ր հեռուն:
Յերբ մեր հողերից քչենք թշնամուն,
Նորից խնդությամբ կդառնանք մենք
տուն:

Խակ յեթն ընչնեմ դեղակով դաժան,
Դարձյալ դո՛ւ յեղիր ընկեր անրածան:
Ու համբուրելով թաց աչքերը— քո,

Թող մեռնեմ կարմիր դրոշի ներքո:
Թնդում ե արդեն փողը պղղընձի,
Ո՛ր, դոփի՛ր, դոփի՛ր սևաբաշ իմ ձի:

Խոսք Ս. Վահուհու
Յերածշու. Վարժապետյանի

ՆՈՐ ԿԵՆՑԱՂԻ ՅԵՐԳԵՐ

ԾԼԵԼ Ե ԱՐՏՍ

Ծլել է արտս,
Ծփում է արտս,
Կորել է դարդս, ջա՛ն,
Խնդուն զվարթ է,
Նոր բացված վարդ է,
Արտս ազատ է, ջա՛ն:

Կանաչ է դաշտը,
Կորալ յերաշտը,
Ամառը հաշտ է, ջա՛ն:
Յեկել է նորը,
Խնդության որը,
Գյուղալ տրակտորը, ջա՛ն:

Փրկեց մեր ցավը,
Սավեստի դալը,
Կապույտ կանալը, ջա՛ն:
Շողիկս շող է,
Արեվի շող է
Շողիկս նոր է, ջա՛ն:

Կարմիր ծաղիկ է
Ազատ բաղի մեջ
Պիտներ Շողիկս, ջա՞ն:
Նա թալքում է,
Աշխույժ յեռուն է,
Ազատ թռչուն է, ջա՞ն:

Խոսք Ալագանի
Յերածշտ. Բոս. Մեղիքյանի
Միք. Միրզայանի

ԱՐՏԵՐԸ ԾԼԵԼ ԵՆ

Արտերը ծլել էն,
Արտերը կանաչ են,
Արտերը ջնչում են,
Արտումը յերգեր կան,
Նրանք ինձ ճանաչ են
Ու բարձր հնչում են:

Արտերը փոփել են,
Վնասի ու տնձեր են,
Խալու պես բացվել են,
Յերկինքը շողել են,
Ամպերը տնցել են,
Ծիւղերը թացվել են:

Արտերը ծովի պես,
Ծիծաղով ծըփում են,
Ծփում են ծովիցը,
Ծըլերը ծարավ են,
Ծըլերը ծըծում են
Ծըծերը հողիցը:

Յեւլ ամեն մի ծիւղ
Մեր յերկրի սրտումը
Ժպտավառ և տաք է.
Հին աշխարհի դեմը,
Մուլեդին մարտումը
Մահացու զնդակ է:

Խոսք Ա. Վշտունու
Յերածշտ. Ա. Տեր-Ղեվոնդյանի

ՄԵՐ ԱՐՏԵՐՈՒՄ

Մեր արտերում, մեր արտերում
Հիմա ինչքան կյանք է յեռում,
Մեր արտերում վոսկե ծփան
Կուլեկտիվ նոր թափն է յեռում:

Բուլեկիյան հատուն արտում
Հղիացած հասկն է յեռում,
Կուլակի դեմ այս սլայքարում
Միլիոնների կամքն է յեռում:

Մեր արտերում կոլտոզական
Թչնամու դեմ մարտ է յեռում,
Ուր կոլտոզնիկ հարվածային
Ջեռքն ու ենտուղիազմն է յեռում:

Հղիացած արտն է յեռում,
Կուլեկտիվ նոր թափն է յեռում,
Կուլակի դեմ այս սլայքարում
Միլիոնների կամքն է յեռում:

Խոսք Մ. Միրզայանի
Միք. Միրզայանի
Յերածշտ. Ք. Հովհաննիսյանի

ՄԵՐ ԲԱՄԲԱԿԻ ԱՐՏԵՐԸ

Մեր բամբակի, մեր բամբակի արտերը
Թև են առել, բայց են յեղել վարդերը...
Տոնական են մեր դաշտերը բամբակի,
Վերջին հարված կհասցնենք կուլակին:

Մեր սրտերի, մեր արտերի լայնությամբ
Կյանք է առնում աշխարհը մեր հոյակապ.
Հե՛յ ջան, հե՛յ ջան, այս սրերի խնդությամբ
Մենք կերտում ենք վողջ աշխարհի ապագան:

Թող դա հույսով, թող դա լույսով
բամբակը

Մեր աշխարհի արևավառ յերգերով,
Մենք թշնամու սրտին կը տանք դնդակը
Բանվորական մեր ամբակուռ ձեռքերով:

Խոստ Լ. Շայբոմի
Յերածշտ. Մ. Մազմանյանի

ՋԱՆ ԲԱՄԲԱԿ

Բացվել էս, ջան, հե՛յ բամբակ,
Լցվել էս, ջան, մե՛ր բամբակ,
Չանաք անենք փաթիլը,
Բարդան անենք քե՛զ, բամբակ:

Արի՛ նազուք, ջան, բամբակ,
Մալանչ անեմ, ի՛մ բամբակ,
Թելի՛ր-թելի՛ր անելով
Քեզ փայլալեմ, մե՛ր բամբակ:

Սպիտակ չթեր ու կտավ
Քեզնից դորձեմ, հե՛յ բամբակ,
Գույներ անեմ, վոր խնդա
Սիրուն դեմքիդ, մե՛ր բամբակ:

Խորհրդային արևը
Քեզ կյանք տվեց, ի՛մ բամբակ:
Բանվորական թևերը
Քեզ բոյ տվին, ջան, բամբակ:

Մեր բարեկամ ու ընկեր,
Բուլլեիկ ես, մե՛ր բամբակ.
Դու մեր կամքով ես յեկել
Բայլի՛ր, Լյվի՛ր, հե՛յ բամբակ:

Խոսք Ա. Ծայրոնի
Յերածշտ. Մ. Մազմանյանի

ԱՇԽԱՐՀՈՎ ՄԵԿ

Եյ, հե՛յ, ինչքա՛ն արտեր ունենք՝
Աշխարհով մեկ, աշխարհով մեկ,
Ջահել սրտի վարդեր ունենք՝
Աշխարհով մե՛կ, աշխարհով մե՛կ:

Արևն յելել սարն և բռնել,
Շողքը կարմիր ճամբեքով մեկ,
Կուլսողների արտն և բռնել՝
Հանդն ու արտն աշխարհով մե՛կ:

Տրակտորների ձեռն և ընկել
Դաշտերի մեջ՝ աշխարհով մեկ,
Գեղ-ղեղովի իրար ընկեր
Աշխատանքի՝ աշխարհով մե՛կ:

Առունքի ջուրը ես որ
Առատ-առատ դաշտերով մեկ,
Վառ ու պայծառ սրտերը մեր՝
Աշխարհի դեմ, աշխարհով մե՛կ:

Խոսք Ադ. Վարդանյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիֆյանի
Ագ. Մանուկյանի

ՎԵՐՆԼՔ

Մեր դաշտերում ինչքան վարդեր,
Ու լալաներ՝ բորբ, դույնըզույն,
Վտակենդան գեղին արտեր,
Սնդուն սրբտեր, վորպես Չանդուն...

Մեր դաշտերում յետուն հուլիս
Ու մրկաններ՝ պիբի ու ջլուտ.
Անվերջ յետանդ, ծիծաղ ու սեր,
Շոգեծիեր՝ կամփին հլու...

Վորպես լույս ելեքտրոլամպի
Լուսավառվող սև խամարում—
Իշխող շունչը կուս յերկաթի՝
Յերկաթավառ մեր դաշտերում...

Խոսք Խ. Հրաչյանի
Յերածշտ. Մ. Մազմանյանի

ՄԵՐ ԿՈՒՆՈՋԻ ԱՐՏԵՐԸ

Մեր կուխողի արտերը
Տրակտորը վարել ա,
Կուխողն ետր ծովի պես
Կանաչել ա, ծաղկել ա: | Կրկնել

Մեր կուխողի արտերը
Նախշուն բերքով հասել են,
Յորենի ծով հասկերը
Ճոխ բերքերով լցվել են: | Կրկնել

Որորվում են հասկերը
Ու բացվել են վարդերը,
Հաղար Էրնեկ նոր կյանքին՝
Շենացել են դաշտերը: | Կրկնել

Խոսք Ս. Հակոբյանի
Յերածշտ. Տ. Ավետիսյանի

ԿՈՒԼԵՈՉՈՒՄՆ ԳՍՐԵՐԳ

Կուլտուրական դարձ անենք,
 Ահեղ-ջահեղ դորժ անենք.—
 Ղլաթ անենք, վոր կյանքը
 Սոցիալիզմին հասցնենք:

Հո՛ւյ դե՛ տվեք մահու հարված կոնակին,
 Դաշնակների թև ու թիկունք կուլակին.
 Հո՛ւյ դե թոե՛ք, ջա՛ն, դե թոե՛ք, դե
 թոե՛ք,—
 Ամուր պահենք ես մեր կյանքը թանկագին:
 Նա՛՛նա՛՛նա՛՛յ, նա՛՛նա՛՛նա՛՛յ,
 նա՛՛նա՛՛նա՛՛յ...

Քարը քարին շարելով,
 Լե՛ն հողերը վարելով,—
 Տրակտորով, կոմբայնով,
 Գրոհում ենք արտերով:

Հո՛ւյ դե՛ տվեք մահու հարված կոնակին,
 Դաշնակների թև ու թիկունք կուլակին.

Հո՛ւյ դե թոե՛ք, ջա՛ն, դե թոե՛ք, դե
 թոե՛ք,—
 Ամուր պահենք ես մեր կյանքը թանկագին:
 Նա՛՛նա՛՛նա՛՛յ, նա՛՛նա՛՛նա՛՛յ,
 նա՛՛նա՛՛նա՛՛յ...

Սոցիալիզմի ճամբին ենք,
 Հերոսական թափի՛ յենք.
 Մենք լենինյան ղենքերով,
 Վառ ապագան կտեսնենք:

Հո՛ւյ դե՛ տվեք և այլն...

Խոսք Ա. Ծայրոնի
 Յերածշու. Ա. Սաբյանի

ԿՈՒՆՈՉԱԿԱՆ ՅԵՐԳ

Մեր դաշտերում լին ու արձակ
Մաշինի կանչն ե արշավում,
Տրակտորն ե սողեր շարում
Մեր դաշտերում լին ու արձակ:

Յեւ կոլխոզնիկն ե համարձակ
Մկաններն ու կամքը լարում,
Մեր դաշտերում լին ու արձակ
Մաշինի կանչն ե արշավում:

Բորբոքում ե հույզ ու յեռանդ
Մեր արտերում խրոխտականչ,
Կոլխոզնիկի յերթն աննահանջ...
Բորբոքում ե հույզ ու յեռանդ:

Միծողում են դաշտեր ու հանդ
Ու ձայնակցում առաջ, առաջ...
Բորբոքում են հույզ ու յեռանդ
Մեր արտերում խրոխտականչ:

Արշավում են որերն ահա
Կոլխոզական հուր յեռանդով
Մեր դաշտերով ու մեր հանդով
Արշավում են որերն ահա:

Կոլխոզնիկի սրտի վրա
Հաղթանակի յերգն ե հաղթող.
Արշավում են որերն ահա
Կոլխոզական հուր յեռանդով:

Խոսք Զ. Մարգարյանի
Յերածշա. Ա. Ներսիսյանի

ԿՈՒԽՈՋԻ ԱՂՋԻԿ

Կանգնել ես Հոլարտ, կուխողի արտում,
Այսերդ՝ ձեռքերդ հասկերի պես վառ.
Ու քո վառ սերդ և ծաղկել իմ սրտում,
Կուխողի՛ աղջիկ, աչերդ, պայծառ
Հե՛յ ջան, հե՛յ ջան, հե՛յ ջան, հե՛յ...
Ջան ջահել աղջիկ, հաստատ ու համառ,
Վառ յերգեր եմ յես հյուսել քեզ համար:

Մեր ընթացքի հեա այս արադահոս,
Անվախ քայլում ես դու մեզ հետ առաջ.
Դարձել ես մեր նոր որերի հերոս,
Կուխողի՛ աղջիկ՝ ե՛լ արի, ե՛լ քաջ,
Հե՛յ ջան...

Մի անհուն սիրով յես քեզ սիրեցի
Ծփան արտերի վոսկեվառ գրկում,
Անունդ այնպես պայծառ զրեցի
Կուխողի աղջիկ, իմ սիրո՛ գրքում,
Հե՛յ ջան...

Խստ Մ. Կորյունի
Յերածշտ. Դ. Ղազարյանի

ՄԵՐ ՏՐԱԿՏՈՐԸ

Մեր տրակտորը շորորալին,
Յարս եշխով նստած վրեն,
Հողի սիրտը խոր կը փորի,
Խաղ կանչելով, ջա՛ն, վար կանի:
Յա՛ր, վար արա, ջա՛ն, վար արա,
Տեսնի դու՛րմանն ու քոսանա:

Հովերն անուշ չնկնկալեն,
Ձովերն անուշ մեր հանդերեն
Յարիս դեմքը կը դուրդուրեն,
Անուշ ձենը ինձ կը բերեն:
Յա՛ր, վար արա...

Ծաղկոտ սարին, վարած հանդին,
Դյուզալ յարս նստած վրեն՝
Մեր արտիտորը դյուզ կմտնի,
Յարս եշխով խաղ կը կանչի
Յա՛ր, վար արա...

Խոստ Ա. Ծատկորյանի
Յերածշտ. Դ. Ղազարյանի

ՈՐԵՐԻ ՅԵՐԿԸ

Կույր են նրանք, վոր չեն տեսնում
Վերելքը մեր այսքան խոշոր—
Մեր տեմպերը բուլչեիկյան,
Վոր աճում են ամեն մի սր...

Հազար սրտեր յերզն և հուզել
Այս որերում մեր պայքարի.
Հազար ձեռքեր յերկաթակուռ
Շենքն են շարում կոմունայի...

Այս որերի յերզը հիմա
Բուլչեիկյան նոր թափ ունի.
Պայքարների բուլից անցած՝
Բուլչեիկյան նոր տեմպ ունի:

Խոսք Նորայրի
Յերածշտ. Ա. Սաքյամի

ԻՆՉՔԱՆ ԽԻՆԳԻ ԿԱ

Ինչքա՞ն խինդ կա իմ սրտում,
Կյանքի թափ կա իմ սրտում,
Յեւ ջահել եմ յեռանդուն՝
Արև աշխարհ իմ սրտում:

Յարս ինձ հետ բանվոր ե—
Արև ունի իմ սրտում,
Յարս կարմիր զինվոր ե—
Նրա հուրն և իմ սրտում:

Ինչքա՞ն խինդ կա իմ սրտում,
Կյանքի թափ կա իմ սրտում,
Յեւ ջահել եմ յեռանդուն՝
Արև աշխարհ իմ սրտում:

Յերածշտ. Ռ. Մելիքյամի

ՇԻՐԿԱՆԱԼԸ

Մատաղ լինեմ յես այն ուրին, մատաղ լինեմ
 յես այն ժամին
 Յերբ ինձ նորեց կ'ըլիճակ'ի այցի դալու
 Շիրկանալին.
 Տեսա նրա յերկունքը յես, պէղումները
 տարի առաջ,
 Այժմ՝ նրա բաղ ու բաղչեն, արան ու հանդը,
 ծառ ու կանաչ
 Վիլաների թավուտ անտառ, ծառուղիներ,
 ծոցկա՜ռցներ,
 Վորոնց բույրից կղզա նորեց ջահելութուն
 իմ հողին ճեր,
 Յեվ գիշերը հաղարաչյա՝ տարածելով լույսի
 փեշեր,
 Ինձ կերեվա հեռու տեղից մի աստղաղարդ,
 հնչիաթ գիշեր.
 Յեվ կսուլեն Ֆաբրիկների դուդաղները
 ուրախ կանչով,
 Վողջունելով դյուղ ու քաղաք՝ ալ բոցերի
 հուր ճաճանչով:

Իռլենդի և Շիրկանալը, մեծ պավակը
 Հայաստանի,
 նրա վորդին՝ ջահը ձեռքին, լույսի անդրուր
 մի տխրանի:

Խոսք Հակոբ Հակոբյանի
 Յերածշտ. Արմեն Տիգրանյանի

ԿԱՐՔԻՒՒ ՅԵՐԳԸ

Վորքա՞ն հուրեր, վորքա՞ն վիժանուտ
Վարսեր կրակի— ողը ալիբող:
Այդ արևն և արդյոք այդպես թեժանում
Իր ծիրանահանդ ու ասկուն յերգով:

Թե՞ բարախում և այնպեղ շառաչուն—
Աշխատանքային մեր յերկրի սիրտը:
Մարմնավորվում և այնպես հարածուն
Յերկաթավորվող յերդերն ու խեղդը:

Վորքա՞ն հուրեր, վորքա՞ն վիժանուտ
Վարսեր կրակի— ողը ալիբող,
— Մոցիալիտական հուրն և թեժանում
Յեղ հաղթանակում յերկաթի յերգով:

Խոսք Ալազանի
Յերաժշտ. Ս. Բարխուդարյանի

ՅԵՐԳ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

Քարը՝ քարին,
Դարը՝ դարին,
Ո՞ւր ենք հասել հիմա մենք.
Մեծ պայքարի
Վողով արի,
Դարն ենք կերտում հիմա մենք:

Յեղի՛ր անահ,
Մոռացիր մահ
Կառուցման մեծ ճակատում,
Լսի՛ր, ահա
Ճամբիդ վրա
Նոր արևներ են ժպտում:

Քարը՝ քարին,
Կամքով արի
Կառուցում ենք կյանքը մեր,
Նոր աշխարհի
Լույսը վառի,
Ի՛մ բարեկամ, ի՛մ ընկեր:

Յեղի՛ր անկումն,
Թող քո հողում
Հույսը յերբեք չմարի.
Ձեռքիդ դրած
Գո մի քարը
Հավասար ե մի դարի:

Խոսք Գ. Սարյանի
Յերածշտ. Ա. Ներսիսյանի

ՈՒՍ — ՈՒՍԻ

Ուս ուսի, ուս ուսի,
Քար քարին, շար շարին,
Քաղցը բեռ մեր ուսին—
Շարի՛ր, շարի՛ր, շարի՛ր...

Ձեռք ձեռքի, ձեռք ձեռքի,
Լար լարին, շար շարին,
Սիրտ սըրտի, յերդ յերդի—
Շարի՛ր, շարի՛ր, շարի՛ր...

Ու նորից՝ ուս ուսի,
Քար քարին, շար շարին,
Քաղցը բեռ մեր ուսին—
Շարի՛ր, շարի՛ր, շարի՛ր...

Խոսք Գ. Մանարու
Ռ. Մելիքյանի
Յերածշտ. Մ. Միրզայանի

ԱՆՄԱՐ ՄՆԱ

Անմար մնա մեր դէմին
Ուրհորդային արևը,
Նրա սլաճառ կրակը
Մեր սրտերում հավետ է:

Մեր դէուղերը կեղեքված
Սալեան յեկալ ազատեց,
Մեր արտերին չորացած,
Սալեան յեկալ ջուր սովեց:

Ջրանցքների մեր յերկրում
Թող սալետը բոյ քաշի,
Նրա կարմիր ծոցի մեջ
Կոմսոմոլը կանաչի:

Կարմիր ստող ճակատին,
Անհաղթ մնա սալետը
Նրա կարմիր կրակը
Մեր սրտերում հավետ է:

Խոսք Ալազանի

Ռոմ. Մելիքյանի
Յերածշտ. Ա. Սաքյանի
Ստ. Դեմուրյանի

ԳԵՂՋԿՈՒՀՈՒ ՅԵՐԳԵՐԻՑ

Լույսը բացվեց, դնամ հանդը,
Կանաչել են սարն ու արտը:

Են արակտոր քլող տղան
Ինձ է կանչում, մեռնեմ նրան:

Արևի հետ զարթնել է նա.
Ջնդղնդում է յերգը նրա:

Են կոմսոմոլ ջահել տղան,
Ջահ, իմ յարն է, մեռնեմ նրան:

Հասակն ասես սոսի լինի,
Գիշերից սև աչքեր ունի:

Գարունից ել սի՛րուն տղան
Գերել է ինձ, մեռնեմ նրան:

Լույսը բացվեց, դնամ հանդը,
Կանաչել են սարն ու արտը:

Են տրակտոր քչող տղան
Ինձ ե կանչում, մեռնեմ նրան:

Խոսք վ. Աղասյանի
Ս. Մազմանյանի
Յերածշտ. Խ. Թռռչյանի

ԲԱՆԱԿ ԳՆԱՑ

Սիրած տղես մի կաղնի ծառ՝
Եսոր Կարմիր բանակ զնաց.
Ենքա՛ն խելոք, ենքա՛ն պայծառ,
Վոնց վոր սրած դանակ զնաց. | Կրկնել

Մոտին պիտի ձեռքը առնի
Հաստատ կոնով, ամուր մեջքով
Ու սահմանը մեր պաշտպանի՝
Թշնամու դեմ արթուն աչքով:

Մենք կոլխողը կմեծացնենք,
Բոլ մաշինա կառնենք զեղին,
Թե հարկ լինի, յես ել մի որ
Կերթամ—հասնեմ են լայ տղին:

Կտրե՛ճ տղես մի կաղնի ծառ՝
Եսոր Կարմիր բանակ զնաց.
Ենքա՛ն խելոք, ենքա՛ն պայծառ,
Վոնց վոր սրած դանակ զնաց:

Խոսք Սողոմոն Տարոնցու
Միք. Միրզայանի
Յերածշտ. Թ. Հովհաննիսյանի

ՅԵՍ ԿՈՒՌ ԵՄ

Յես նուռ եմ, սիրով հուր եմ,
Ջահել տղին մըմուռ եմ,
Արաղի պես լալի կըտամ,
Սեր ու սովդա կըվառեմ:

Ա՛յ տըղա, հանդ ես դնում,
Կուեկտիվ արտ ես դնում,
Կեսլին թեքել ես ճակտիդ,
Ենպես հպարտ ես դընում:

Տրակտորը քըշում ես,
Մըրդով լիքը աշուն ես,
Աչքով-ունքով ես անում,
Սիրտ ու հոգիս մաշում ես:

Համ խելոք ես, համ դու ես,
Մի ախտիվ կոմսոմոլ ես,

Կուեկտիվը չեն մեա,
Սիրով ու սուսիրով բոլ ես:

Խոսք Սոյունն Տարոնցու
Ռ. Մելիքյանի
Յերածշտ. Գուրգեն Միրզայանի
Պ. Բարայանի

ԱԶՐԲԵՅՁԱՆ

Ջա՛ն,
Աղբբեյջա՛ն,
Եյ ջա՛ն,
Իդի՛թ ես հիմի,
Ջահե՛լ:
Վառե՛լ ես
Բյուրամոմ ջահեր,
Վառե՛լ ես
Շող,
Շեմս—արեյ
Ջա՛ն,
Աղբբեյջա՛ն,
Եյ ջա՛ն,
Սարահ խե՛յր,
Սալա՛մ
Բարե՛վ,
Ջա՛ն:

Պարզե՛լ ես
Բաղուկդ կուռ,
Դեպի

Քերբե՛լա,
Մեքա
Բանտում ես
Ալլահը ծեր,
Բանդում ես
Մինարա,
Մդիթ...
Ջա՛ն,
Աղբբեյջա՛ն,
Եյ ջա՛ն,
Սարահ խե՛յր,
Սալա՛մ,
Բարե՛վ
Ջա՛ն, ջա՛ն, ջա՛ն:

Խոսք Ազ. Վշտունու
Յերածշտ. Ա. Տեր-Ղեվոնդյանի

ՆՈՐ ՅԵՐԳԸ

Սիրո՛ւն աղջկի, ո՞ւմն էս սիրում աշխարհում,
Սալետական էս մեր սիրուն աշխարհում,
— Բաղբից յեկած են աղին եմ յես սիրում,
Կեպի դրած են աղին եմ յես սիրում,
Աչքերը շող են աղին եմ յես սիրում,
Մաշին քշող են աղին եմ յես սիրում:

Ընչի՞ համար դու չես սիրում են աղին,
Ի՞՞ոյը սիրուն, տեսքը սիրուն են աղին.
Հոնքը կխտած, բեխը սրած են աղին,
Գլխին ս՛ե սև փափախ դրած են աղին,
Մտուզերը կողբին կախած են աղին,
Մեր հանդերից հեռու փախած են աղին:

Ընչի՞ սիրեմ բեխերը ցից են աղին,
Հողը դնեմ աշխարհի ցեց են աղին,
Ձեռքը տոռուզ, խեղքը տոռուզ են աղին,
Թալան տվող լիբբ ու հարուստ են աղին,
Մտուզերին ձեռքը դրած են աղին,
Ըռանչապրի շիվան ու լաց են աղին:

Խոսք Զարեհի

Սպ. Մեյիֆյանի
Յերածշտ. Միք. Միքայանի

ՆՈՐԵԿ ԳԵՂՋԿՈՒՀԻ

Նորե՛կ գեղջկուհի, աղջի՛կ նոր դարի,
Գարունուդ ե յեկել, տանից դո՛ւրս արի.
Արե՛վը կարմիր կապել ե կամար,
Կարմիր որեր ե բերել քեզ համար:

Դաշտերը կարմիր, լայն ու ընդարձակ
Կանչում են, ընկե՛ր, յեղի՛ր համարձակ.
Հըբի պես ուժեղ, թըբի պես կըտրուկ,
Հին կույր կրոնին մի՛ լինի՛ր ստրուկ:

Քանդի՛ր հին գյուղը— բանաը սե ու մութ.
Նորության համար յեղի՛ր լուսամուտ,
Նորը հնի դեմ հանի՛ր պայքարի,
Նորե՛կ գեղջկուհի, աղջի՛կ նոր դարի:

Խոսք Աք. Ենկոյանի
Յերածշտ. Տի. Ավետիսյանի

ԳՅՈՒՐՁԻ ԱՂՋԻԿ

Գյուրջստանի մարա՛լ աղջիկ, քեզ ինչպէս
 յերգեմ,
 Յերգս սիրո մի դութան չե, վոր սիրադ
 հերկեմ,
 Վոր սիրո հուր սերմեր ցանեմ, ծաղիկներ
 բուսնեն,
 Սրտիդ բույրով, մարա՛լ աղջիկ, իմ սիրաբ
 սնեմ:

Գյուրջի՛ աղջիկ, յես քեզ տեսս սովխողի
 արտում,
 Վասկե հատիկ լազութի պես Ժպտում եյիր.
 դու.
 Կիտե՛լ եյիր շեղջը բերքիդ՝ լազութը դեղին,
 Կանչում եյիր ձայնով յերգիդ՝ քո սիրած
 աղին:

Համբուրե՛լ եր արեւը շեկ այտերդ մարմար,
 Աշխատում ես, դյուրջի՛ աղջիկ, մեծ դործի
 համար.

Յե՛ւ Ժպտում եր հողիդ վճիտ ու դեմքդ
 վառման,
 Ձեր սովխողի արտի միջի լազութի նման:

Խոսք Գ. Սարյանի
 Յերածառ. Դ. Ղազարյանի

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳԱՐՈՒՆ

Գարունն ես ինչ սիրուն ե,
Իմ յերգը վարարուն ե,
Կյանքը վորքա՛ն խնդուն ե
— Զա՛ն, խորհրդային դարուն:

Գույներով հաղար-հաղար
Բացվել են ծաղիկ ու վարդ,
Ծաղիկել ես կանաչադարդ,
— Զա՛ն, խորհրդային դարուն:

Նման դաշտերը հովի
Ալիքանման ծովի,
Արտերդ ջինջ ու մովի
— Զա՛ն, խորհրդային դարուն:

Կապտի միջին լողում են,
Լույսերը շողշողում են,
Ամեն տեղ վողողում են,
— Զա՛ն, խորհրդային դարուն:

Վորքան նոր-նոր են ծլում,
Դիմացը հինն ե մեռնում,
Կյանքը այսպես ե հոսում,
— Զա՛ն, խորհրդային դարուն:

Խոսք վ. Բզնունու
Յերածշտ. Կ. Ղազարյանի

ՆՈՐ ԶԱՆԳԵԶՈՒՐ

Բարձրադազաթ ու քարակերտ,
Խորխորածոր ու անտառոտ
Շեն դյուղերում քո հաղթական
Կոլխոզական կյանքն ե թնդում:

Ել չե՛ն լավում թախծոտ յերդեր,
Լաց ու կակիծ, արյան ձայներ.
Հորովելն ե հնչում ազատ,
Տրակտորն ե փնչում հսլարտ:

Բարձրացել են նոր-նոր դյուղեր,
Նոր յերդեր են զնդում հիմի.
Ել չե՛ն կարող թափը զերել
Հերոսական Չանգեզուրի:

Միշտ իլիչն ե շրջում այնտեղ,
Նա յե շարժում մուրճ ու մանգաղ.
Նա յե տալիս անշեղ մղում
Գրողներին մեր հաղթական:

Բարձրադազաթ ու քարակերտ,
Խորխորածոր ու ծաղկազարդ
Հովիտներում այն գեղանի
Կոլխոզներն են յելել մարտի...

Խոսք Գ. Ղազարյանի
Յերածշտ. Ա. Սարյանի

ԱՐՏԵՐԳ

Եյ ջան կանաչ ծաղկած իմ արտ
Ինչ սիրուն ես դու հիմի
Շուրջըդ հազար ծաղկունք անդարդ
Դու մի ծով ես անդամի:

Ռանչալարն ե տերդ եսոր
Դե ծփա ու բռնի վաղք
Հիմա մենք ենք վոր պիտ քաղենք
Քո խուրձերը վտակհասկ:

Եյ ջան կանաչ ծաղկած իմ արտ
Ինչ սիրուն ես դու հիմի
Շուրջըդ հազար ծաղկունք անդարդ
Դու մի ծով ես անդամի:

Խոսք Մուրեմ վառուճու
Յերաժշտ. Ազատ Մանուկյամի

ԱՇԽԱՏԻՐ ԻՄ ՄԵՔԵՆԱ

Չունեմ չունեմ յես թախիծ
Սիրտըս ուրախ ե հիմա
Չունեմ ել վիշտ ու կսկիծ
Աշխատիր իմ մեքենա:

Մոռացել ենք հինը վատ
Հինը արնոտ ու հիվանդ
Կյանքը բերկրուն ե հիմա
Աշխատիր իմ մեքենա:

Մեր ես կարմիր որբրուճ,
Ծլող ծաղկող մեր յերկրուճ,
Կյանքը յեռուն ե հիմա,
Աշխատիր իմ մեքենա:

Խոսք վ. Բզմունու
Յերաժշտ. Ազատ Մանուկյամի

ՍՈՆՍ. ԶԱՆ

Արևն ելալ, արտը ծփաց,
Քամին յերգեց, Սոնա ջա՛ն,
Մեր մաշինեն արտը դնաց,
Դե շուտ, շտապիւր, յարո ջա՛ն:

Յորնի արտը տես ինչպես վառ
Շողշողում է, անուշ ջա՛ն,
Վոսկե ծամիկ աղջկա նման
Նաղն է անում, յարո ջա՛ն:

Ջրանցքը յեկալ արտը ջրեց,
Արտը աճեց, Սոնա ջա՛ն,
Հասկը ելալ հերկը ծածկեց,
Արտն է հասել, յարո ջա՛ն:

Արևն ելալ շողքը դցեց
Հանդի վրա, անուշ ջա՛ն.
Հորձանք տվեց ու օվալաց
Վոսկի արտը շորշորան:

Խոսք Աղավնու
Յերածշտ. Դան. Ղազարյանի

ՏՐԱԿՏՈՐ ԶԱՆ

Քեզ հետ դու ինձ յար բերիւր,
Նոր թափով պայքար բերիւր.
Մեր նորաշեն դյուղերին
Մեծ կառուցման դար բերիւր:

Հեվքիդ մատաղ, տրակտոր ջան,
Յերդիդ մատաղ, տրակտոր ջան,
Բերքդ լի յե ու առատ,
Բերքիդ մատաղ, տրակտոր ջան:

Դու ջահել ես յարիս պես,
Մեր այս հողը դարբի պես.
Մեր աննահանջ ու հաղթող
Այս հսկա պայքարի պես:
Հեվքիդ մատաղ...

Խոսք Մ. Կորյունի
Յերածշտ. Դան. Ղազարյանի

ԳԱՐՆԱՆԱՑԱՆ

Գարնան պայծառ վառ արևից
Մարտի մռայլ որերն անցան,
Յեվ սկսվեց հանդ ու դաշտում
Բուլլեիկյան դարնանացան:

Տրակտորները շարքով—կարգով,
Աղմկում են ուրախ յերգով,
Կեցցե, կեցցե կարմիր դարնան
Բուլլեիկյան դարնանացան:

Խոսք Հ. Հայրապետյանի
Յերածշտ. Դամ. Ղազարյանի

ԿՈՒԽՈՋՆԻԿ ՅԱՐ

Տ ղ ա.—

Խեթ մի նայիր դու իմ օրտին, այ անջիգյար,
նազլու աղջիկ.
Արև տուր իմ սիրո արտին, քս հայացքով
պարզ ու վճիտ:

Սրտով սիրած կուխոջնիկ յար,
Հողիս չունի քուն ու դադար:

Աղջիկ.—

Արտի տղա, օրտիս վրա եդ քո խոսքը կը
մոմոս.
Բարի աչքով նայիր դու ինձ, քար մի դցի
սրտիս վրա:

Սրտով սիրած կուխոջնիկ յար,
Հողիս չունի քուն ու դադար:

Տ ղ ա.—

Հնձվոր եմ յես, հունձ եմ անում, վերից
արևն է ինձ նայում,
Ներսից սիրտդ է հողիս հանում, այ
անջիգյար, չես խնայում:

Մրտով սիրած կոլխոզնիկ յար,
Հողիս չունի քուն ու դադար:

Աղջիկ.—

Աղջիկ եմ յես, թեւ եմ մանուս,
Հարվածային զործ եմ անուս,
Հնձվոր, ծուռ բան մի մասածի, հողուս հետ
լուկ խաղ եմ անուս:

Մրտով սիրած կոլխոզնիկ յար,
Հողիս չունի քուն ու դադար:

Տ ղ ա.—

Դե, ասա, վոր նազ ես անուս, ինձ քո
ձեռքին սաղ ես անուս,
Սիրոս փչրուս, կոխտուս ես, հողին
Հալխասար ես անուս:

Մրտով սիրած կոլխոզնիկ յար,
Հողիս չունի քուն ու դադար:

Աղջիկ.—

Արտե տղա, մի նեղանա, հեչ հանաքի չե՞ս
դիմանա;
Յես քո սրտին արե կտամ, դեղուս համա՝
մարդ չիմանա...

Մրտով սիրած կոլխոզնիկ յար,
Հողիս չունի քուն ու դադար:

Խոսք Գ. Սարյանի
Յերածշտ. Դան. Ղազարյանի

ՅԵՐԳ ՍՐՏԱՌՈՒԶ

Խորհրդային արտերի
Վոսկի հասկերն եմ սիրում,
Արևը մեր մայրենի,
Այդեստաննե՛րը հետու:
Այդեստաննե՛րը բերբի,
Այդեստաննե՛րը զվարթ,
Բույրը դարնան վարդերի,
Ու վոսկեվոր հանդ ու արտ:

Ու բազուկը շինարար,
Ու բազուկը ստեղծող,
Ուժը դարնան պես վարար
Ու հեղեղի պես հզոր:
Ու նորաչեն շենքերի
Հայացքը պարզ ու լուսե,—
Շողքը մանուկ դեմքերի,
Գարնանային յերգ ու սեր:

Խոսք Գ. Մահարու
Յերածշտ. Հ. Վարդանյանի

ՆՈՐ ԳՈՒԹԱՆ

Ալադյադ թալ դոչերում,
Յերդն ե հնչում, մեր հանդերում:

Հե՛յ ջան հե՛յ, ջան լե՛, լե՛, լե՛,
Յերդն ե հնչում, մեր հանդերում:
Հե՛յ ջան, հե՛յ, ջան լե՛, լե՛, լե՛,
Յերդն ե հնչում, մեր հանդերում:

Հեյ սե հողեր, վար կուզեք,
Տրակտորի պես յար կուզեք:

Հե՛յ ջան հե՛յ, ջան լե՛, լե՛, լե՛,
Տրակտորի պես յար կուզեք:
Հե՛յ ջան, հե՛յ, ջան լե՛, լե՛, լե՛,
Տրակտորի պես յար կուզեք:

Խոսք Ա. Տիգրանյանի
Յերածշտ. վարդգես Տալյանի

ՍԻՐԵՐԳ

Հերիքնազ, հիմա պայծառ
Ու ծաղկուն ե մեր ճամբեն,
Հերիքնազ, հիմա վարար
Ու զնդուն են մեր դետեր:

Դու ել զնդա,
Դու ել ծաղկիր,
Հերիքնազ իմ
Վոսկեմազ:

Շիրակի կանաչ դաշտեր—
Ծովի պես ալեք ծրվան.
Խնդազին սիրող սրտեր
Իրարու խոստում կուտան:

Դու ել զնդա,
Դու ել ծաղկիր,
Հերիքնազ իմ
Վոսկեմազ:

Խոսք Վեսպերի
Յերածշտ. վարդգես Տալյանի

ԿՈՒԽՈՉԱԿԱՆ ՅԵՐԳ

Ես ի՞նչ անատ բերք կա մեզ մոտ,
Սրտի անհուն յերգ կա մեզ մոտ.
Կոլխողական հերկ կա մեզ մոտ,
Հարվածային ձեռք կա մեզ մոտ:

Ես ի՞նչ անուշ յերգե՛ր ունենք,
Նոր ու արատ բերքեր ունենք,
Պինդ ու ջրուտ ձեռքեր ունենք
Բյուր ասվելիք խոսքեր ունենք:

Ես ի՞նչ անատ բերք կա մեզ մոտ,
Սրտի անհուն յերգ կա մեզ մոտ.
Կոլխողական հերկ կա մեզ մոտ,
Հարվածային ձեռք կա մեզ մոտ:

Խոսք Գուգարունու
Յերածշտ. վարժապետյանի

ՀՆՁՎՈՐԻ ՅԵՐԳԸ

Հընձի որեր են հընձիբ,
Հունձըդ վարար թող մնա.
Հունձըդ թող արաք ցընցի,
Հընձիբ, հընձի մեքենա:

Հնձիբ', հնձի' մեքենա,
Յերգիբ մեր լեն հանդերում,
Թող վո'չ մի հասկ չմնա,
Կոլխողական արտերում:

Ցանք ենք արել լիասիրտ՝
Բաղուկներով կոլխողի,
Հասցրել ենք միտահն,
Արևաշող ես վոսկին:

Ել թող թափվի զբտինքը
Թող յերկերը լիանա,
Ամուր լինի մեր հիմքը,
Հնձիբ, հնձի' մեքենա:

Խոսք Գ. Մահարու
Մ. Մազմանյանի
Յերածշտ. Ա. Ավետիսյանի

ՄԵՐ ՍԱՐԵՐԸ ՆՈՐԵԼ ԵՆ

Աղջիկ, Լուսիկ, դու՛ւրս արի,
Տէ՛ս արևը լըվացվել,
Շողջը զարկել ե սարին
Ինչքան կանաչ ե բացվել:

Տէ՛ս, ի՞նչ սիրուն շարքերով
Ավտոները վազում են,
Մեր սարերը խաղում են,
Մեր սարերին սաղում են:

Աղջիկ, Լուսիկ, դու՛ւրս արի,
Մեր սարերը նորել են,
Ավտոները դյուղ մտան,
Զեն են տալիս ձորերը:

Խոսք. Խ. Դաշտենցի
Յերածշտ. Զ. Վարդանյանի
Ա. Ավետիսյանի

ԿՈԼԽՈԶԱԿԱՆ

Կաթիլ կաթիլ ծով կըլի,
Կուլեկախիլի ուժով կըլի, կըլի,
Կուլեկախիլում մարդը լեն,
Մըտքով ու սիրով կըլի:
Ուժ կըլի, ծով կըլի,
Մարդու միջոցով կըլի:

Խորհուրդի դարն ենք բերել,
Տրակտորի վարն ենք բերել, բերել,
Ու յերկաթ, էլեկտրական
Կուլեկախիլ կյանք ենք բերել:
Տրակտոր ենք բերել,
Սոցիալիզմի դարն ենք բերել:

Ի՞նչ կաթիլ ես, ծովումը չես,
Ի՞նչ արմատ ես, վոր հողումը չես, չես,
Դու ի՞նչ մարդ ես, ի՞նչ կոմունիստ,
Յերբ վոր կուլեկախիլումը չես:
Հողում չես, ծովում չես,
Կյանքում, կուլեկախիլում չես:

Խոսք Նայիրի Զարյանի
Յերածշտ. Զ. Վարդանյանի

ԻՄ ԿՅԱՆՔԸ ՔԱՐՈՏ ՃԱՄԱՍ.

Իմ կյանքը քարոտ ճամբա,
Լաջակըս գըլխիս ամպ ա,
Իմ խավար հողուս համար,
Իմ յարը վառած լամպ ա :

Արևը դառ ա մանուս,
Իմ յարը վար ա անուս,
Մաշինի ձենից ասես
Իմ սիրտը խաղ ա անուս :

Խոսք Գեղամ Սարյանի
Յերածշտ. Ա. Սարյանի

ՆԱՆԻ

Լաջակըդ բաց, ա՛յ նանի,
Իըթկալըդ բաց, ա՛յ նանի,
Թող մի զըթիդ, յերեսիդ
Ող քամի տա, ա՛յ նանի :

Ենքան չանեդ կապ մնաց,
Տափակել ե, ա՛յ նանի,
Իիթ, բերանըդ փակ մընաց,
Ծռմըռվել ե, ա՛յ նանի :

Աչքերըդ բաց, ա՛յ նանի,
Աչքերըդ թաց, ա՛յ նանի,
Թող արև տա, չորանա,
Արցունք ու լաց, ա՛յ նանի :

Հոկտեմբերը քեզ համար
Նոր կյանք բերավ, ա՛յ նանի,
Յուրտ ձմեռդ վերացավ,
Գարուն դարձավ, ա՛յ նանի :

Ահանջներդ բա՞ց արա,
Մարտի ութն աս, ա՞յ նանի,
Շարաչ կանչի, ծափ արա,
Կանանց տանն աս, ա՞յ նանի:

Խոսք Հռիփսիմեայի
Յերածշաբ. Մ. Մագմանյանի

ԱՆԻՎ ԻՄ, ԳԱՐՁԻՐ

Հողիդ ու շունչըս
Մեկտեղ են ձուլվում,
Մեկտեղ են ձուլվում,
Անիվ իմ, դարձիր:

Կարծես թե կյանքում
Յերկուսս ել մեկտեղ,
Մեկտեղ ենք ծըլվել,
Անիվ իմ, դարձիր:

Անանձ ու անդուսպ
Սեր կա իմ սրտում,
Յես քեզ եմ սիրում,
Անիվ իմ, դարձիր:

Մեր կյանքում կարծես,
Մեր լաց ու խնդր
Մեկտեղ են լինում,
Անիվ իմ, դարձիր:

Որեքն ձեր ուրախ
Թե տըրտում անցնեն,
Մենք մխասին ենք,
Անիվ իմ, դարձիր:

Կյանքի փոթորկում,
Մենք իրար դըտանք,
Միշտ եւ կը լինենք,
Անիվ իմ, դարձիր:

Խոսք վ. Գրիգորյանի
Յերածշտ. Ռոմանոս Մելիքյանի

ՏՐԱԿՏՈՐԻ ՅԵՐԳԸ

Անուշ-անուշ հովն ե խաղում
Թավիշ հանդերում,
Կուխտղնիկի շերգն ե հընչում
Մեր ծով արտերում:

Են տրակտորն ե կանգնել հպարտ՝
Ժպտում արեին,
Ներկում ե նա հողը պարարտ՝
Գրկում արեին:

Ու հրճվանքից սիրան ե թնդում
Ջահել են տղի,
Բատրակ ե նա, կյանք ե կերտում—
Կյանքը նոր գյուղի:

Խոսք վ. Աղասյանի
Յերածշտ. Ստեփան Գեմուրյանի

ԹՈՂ ՀՆՁԵՆ

Թող հընչեն, թող հընչեն, լուսարեր
 Հեփտըներ,
 Դոր ուխտի մեծ դործին, դե՛, վաղենք
 Ղեպի զենք:
 Յե՛լ, ընկեր, մեծ դործի վեհ ղինվոր, գու-
 բանվոր,
 Ալ կարժիր արյունով մենք կերտենք մի
 նոր շենք:
 Գերություն ազգերի և կապանք, հալածանք,
 Այս կյանքում առ հավետ խորտակեն
 հիմնովին,
 Յեվ ազատ, հարազատ, բյուր հազար,
 հախտար,
 Սովալուսի մարդկութան մենք կը տանք
 աշխատանք:

Խոսք Գ. Հայկունու
 Յերածշտ. Ստեփան Դեմուրյանի

ՄԵՐ ԳԱՐՈՒՆ

Յեկե՛լ էս, բացվե՛լ
 Ծաղիկ, ծաղկե՛ծով—
 Ծաղկեվա՛ռ դարուն,
 Դաշտերում վրա՛լե՛լ
 Քո լուսի բոցով—
 Բոցավառ դարուն:
 Մեր վառ աշխարհին
 Ժըստում էս, կանչում—
 վառվրո՛ւն դարուն,
 Հույսով, հուղերով—
 Զըվարթ, կարկաչուն—
 Հե՛յ ջան, մեր դարուն:
 Արե՛րդ անձար
 վոսկու պես պայծառ—
 Մեր պայծա՛ռ դարուն,
 Մեր նորոգ կյանքն է
 Այսոր հուր-հրավառ—
 Դու, մեր նոր դարուն:

Խոսք Գ. Առաքելյանի
 Յերածշտ. Ռոմանոս Մելիֆյանի

ՄԻ ՅԵՐԳ ԳԻՏԵՄ

Մի յերգ գիտեմ յես աննըման,
Հըզոր մուրճի թափի նըման,
Վորոտի պես հատու, խրոխտ,
Մի յերգ գիտեմ յես աննըման:

Ծընկել և նա մութ հանքերի
Մետաղակուռ յերակներից,
Ու ձայն առել քըլունդների,
Ցասկոտ ու շեշտ հուր զարկերից:

Սընունդ առել՝ ջիղ ու արյուն,
Բանուկ ջըլոտ բաղուկներից,
Գործարանը խինդ ու ալյուն
Հընչել նըրան իր ժըխորից:

Հեյ իմ յերգը միշտ աննըման,
Հըզոր մուրճի թափի նըման,
Վորոտի պես հատո՛ւ, խրոխտ,
Մի յերգ գիտեմ յես աննըման:

Խոսք Հակոբ Հակոբյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիձյանի

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

ՔԵԼԵՐ, ՅՈՒՆՐ

Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարբ,
Արեզի տակին
Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարբ,
Սարի սովոր,
Մեն մենավոր,
Շէ՛կ արդա,
Շո՛ղ արեղահ,
Թո՛ղ արեղահ,
Յե՛կ, արդա:

Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարբ.
Աղբյուրի տակին
Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարբ,
Կանաչ սովոր,
Ճանաչ սովոր,
Յե՛կ, արդա,
Բաղովն արի,
Շաղովն արի,
Շէ՛կ արդա:

Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարբ.
Գերանդին սուին

Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարը.
Հով ծառի տակ,
Ձով ծառի տակ,
Յե՛կ, տըղա,
Հունձ ես արեւ,
Բըտինք դառեւ,
Շե՛կ տըղա:

Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարը.
Ձա՛ն աչքի լուսին,

Քեւեր, ցուեր՝ իմ յարը
Հով է, քընի՛ր,
Ձով է, քընի՛ր,
Շե՛կ տըղա,
Հունձ ես արեւ,
Շատ բեղարեւ,
Շե՛կ տըղա:

Խոսք ժողովրդական

Յերածշտ. 12. Կոմիտասի
Սպ. Մեղիֆյանի

ՔԵՆԵ, ՔԵՆԵ

Քե՛ւե, քե՛ւե, քեւքեւ մեռնեմ.
Քո դովական խեւքեւ մեռնեմ,
Սերավոր լորեկ,
Վերավոր լորեկ,
Լորե՛կ,
Սեվավոր լորեկ,
Լորեկ ջան՛:

Քե՛ւե, քե՛ւե, սոյիդ մեռնեմ.
Քո չինարի բոյիդ մեռնեմ:

Քե՛ւե, քե՛ւե, քողիդ մեռնեմ.
Քո լուսընկա շողիդ մեռնեմ:

Քե՛ւե, քե՛ւե, բերնիդ մեռնեմ.
Քո սիրունիկ ձենիդ մեռնեմ:

Քե՛ւե, քե՛ւե, ձեռիդ մեռնեմ.
Քո հուր կըրակ սերիդ մեռնեմ:

Քե՛ւե, քե՛ւե, աչիդ մեռնեմ.
Քո անուշիկ պաչիդ մեռնեմ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. 12. Կոմիտասի

ԵՍ ԱՌՈՒՆ

Ես առուն ջուր ե դալի,
Մի աեսեք ո՞ւր ե դալի
Գալիս ե, դալիս ե, սեր անն:

Քենին մահանա արեւ,
Իր յարին հյուր ե դալի.
Գալիս ե, դալիս ե, սեր անն:

Վարդ եմ քաղել մաղերով,
Վեր եմ դրել շաղերով.
Գալիս ե...

Արի՛, իմ սիրեկան յար,
Առաջ դամ քեզ տաղերով:
Գալիս ե...

Տանըս տակին կա նըռնի
Յես բարձ բերեմ դու կըռնի՛,
Գալիս ե...

Յես-դու մի բաղում պիտենք,
Դու չինարի, յես՝ նըռնի:
Գալիս ե...

Խոսք մոզովդդական
Յերածշտ. մշ. Կովխտասի

ԳԱՐՈՒՆ Ա.

Գարունն ա, ձունն ա արեւ,
Վա՛յ, լե, լե, վա՛յ, լե, լե,
Վա՛յ, լե, լե, լե, լե,

Իմ յարն ինձնից ա սառեւ:
Ա՛խ, չորնա՛, վա՛խ, ա՛յ յար
Չար մարդու լեզուն:

Քամին փչում ա պաղ պաղ,
Լերդ ու թոքս անում ա դաղ:

Յա՛ր, ինձ բեմուրա՛դ արիբ,
Սերըդ ինձնե դատ արիբ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կամխասի

ԿԱՔԱՎԻ ՅԵՐԳԸ

Արև բացվեց թուխ ամպերեն,
Կաքավ թրուավ կանաչ սարեն,
Կանաչ սարեն՝ սարի ծերեն,
Բարև բերավ ծաղիկներեն:
Սիրունի՛կ, սիրունիկ,
Սիրունի՛կ, նախշուն կաքավիկ:

Քու բուն հյուսած ծաղիկներով—
Շուշան, նարդիդ, նունուֆարով.
Քու տեղ լցված ցող ու շաղով,
Քընես—կելնես յերդ ու տաղով:
Սիրունի՛կ, և այլն:

Քու թե՛վ փափուկ ու խառտաիկ,
Պըզտիկ կտուց, կարմիր տոտիկ,
Կարմիր—կարմիր տոտիկներով
Կը շորորաս ճուտիկներով:
Սիրունի՛կ, և այլն:

Յերբ կը կայնես մամոտ քարին,
Սաղմոս կասես ծաղիկներին,—

Սարեր-ձորեր զըվարթ կանես
Դարդի ծովեն սիրտ կը հանես:
Սիրունի՛կ, և այլն:

Խոսք Հովհ. Թումանյանի
Յերածառուքյուն Կովտասի

ԶԻՆԱՐ ԵՍ

Զինար ևս կեռանալ մի,
Յա՛ր, յա՛ր,
Մեր դռնեն հեռանալ մի,
Յա՛ր, յա՛ր,
Յա՛ր, նա նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ,
Նա նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ:

Զեր բաղի դուռը բաց ա,
Վոտներըս շաղով թաց ա.
Ինձանից հեռացել ես,
Աչքերըս լիքը լաց ա:

Ես գիշեր յերազ տեսա,
Հերկերըս վարած տեսա.
Ամո՛թ քեզի, ա՛յ տըղա,
Ի՞նչ յարը տարած տեսա:

Խոսք Ժողովրդական
Յերածառ. մշ. Կովտասի

ԱԼԱԳՅԱԶ

Ալադայադ սարն ամպել ա,
Վա՛յ, լե՛, լե՛, լե՛, լե՛, լե՛, լե՛, լե՛.
Աղբեր իբ ձին թամբել ա,
Իմ մա՛յրիկ, ջա՛ն, իմ մա՛յրիկ, ջա՛ն:

Աղբեր իր ձին թամբել ա,
Յարոջ դըռնեն անցել ա:

Յարոջ դըռնեն անցել ա,
Յեկե դաշտը՝ խաղցել ա:

Յեկե դաշտը՝ խաղցել ա,
Անձրև յեկե, թըրջել ա:

Անձրև յեկե, թըրջել ա,
Արև դարկե՞ չորցել ա:

Արև դարկե՞ չորցել ա,
Քան կարմիր վարդ բացել ա:

Խոսք ժողովրդական

Կոմիտասի
Յերածշտ մշ. Գր. Սյունիի

ԽՆԿԻ ԾԱՌ

Մեր դըռանը խընկի ծառ,
Գյուղո՛ւմ ջան.

Ջեր դռանը խընկի ծառ,
Գյուղո՛ւմ ջան.

Խընկենին ա բերել բար,
Գյուղո՛ւմ ջան.

Իմ խորոտիկ, պըզտիկ յար,
Գյուղո՛ւմ ջան:

Մեր դըռանը խընկի ծառ,
Նախուն բըլբուլ վըրեն թառ.
Յերթար ու գար, չորոք տար,
Սիրուն յարին որոք տար:

Մեր դըռանը խընկի ծառ,
Մարջան բըլբուլ վըրեն թառ.
Գընար ու գար, չըլին տար,
Անուշ յարին թեին տար:

Մեր դուանը խընկէ ծառ,
Վոսկի բըրբուլ վըրեն Թառ.
Կարմիր խընձոր անեւ տար,
Աւլան ծաղիկ տանեւ տար:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի
Գրիգոր Սյունիի

ԿՈՒԺՆ ԱՌԱ

Կուժն առա, յեւ սարը,
Զը դըտա ֆիդան յարը,
Ցիդան յարը ինձ աըվեք,
Զը քաշեմ ա՛ն ու զարը:

Մեծ սարի հովին մեռնեմ,
Շեկ աղի բոյին մեռնեմ,
Մի տարի ա չեմ տեսել,—
Տեսնողի աչքին մեռնեմ:

Բըրբուլը դարի վրա,
Խնձորը սարի վրա,
Սիրած սերածի տային,
Զոր գետնին՝ քարի վըրա:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի

ԳՆԱ, ԳՆԱ

Գընա, գընա, վոտիտ եմ,
Հա՛, Հա՛, Հա՛, Հա՛, Հա՛, Հա՛, Հա՛, Հա՛,
Սարին, ո՛, յա՛ր ջան,
Յա՛րին, ո՛, յա՛ր ջան.
Կարմիր խնձոր գոտիդ եմ,

Հա՛.

Յա՛րին, ո՛, յա՛ր ջան,
Սա՛րին, ո՛, յար ջան,
Դու ինձ ետեղ չես թողնի,
Հա՛, Հա՛, Հա՛,...

Ուր վոր յերթաս, մոտիդ եմ:

Հա՛.

Յարին ո՛,...

Ապարանը քարոտ ա,
Քարի տակըն արոտ ա.
Ուղիդ յո՞թը տարի ա,
Քույրն աղբորը կարոտ ա:

Յար եմ գըտել՝ յարի պես.
Ընկուղենի ծառի պես.
Ուր վոր յերթաս կայնել եմ,
Են մեր սիրուն սարի պես:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի

ՅԵՐԿԻՆՔՆ ԱՄՊԵԼ Ե

Յերկինքըն ամպել է,
Ի՞նչ անուշ թոն է.
Գամ դըռենն անցնեմ՝
Հողյակըս հոն է:

Յերկինքըն ամպել է,
Գետինը թաց է.
Յարըս քընել է,
Յերեսը բաց է:

Յերկինքըն ամպել է,
Ի՞նչ անուշ յերակ.
Սըրտիս մեջ լցվամ
Մի բուռը կըրակ:

Յերկինքըն ամպել է,
Գետին շաղերով.
Յես քեզ սիրելի եմ
Անուշ խաղերով:

Յերկինքըն ամպել է,
Գետինը մուխ է.
Յես քեզ ուզել եմ
Թո՛ղ ասեն՝ սուտ է:

Շարո՛ր դու, շեկեկ յար
Տեսնեմ՝ դու ո՞ւմն ես.
Իբա՛լ եմ ասում՝
Դու իմ սըրտումն ես:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշո. մշ. Կամխասի

ԶԵՄ ԿՐՆԱ.

(Պարբերգ)

Զե՛մ, չե՛մ, չե՛մ կրնա խաղա,
Վարդ կոչիկըս կը ճոճուա,
Անոթի փորս կը դողուա,
Կեսուրս կուզա կը վովուա:

Զե՛մ, չե՛մ, չե՛մ կրնա խաղա,
Սեասուզ սիրտս կը դողդողա.
Լացից աչքըս կը մոմուա,
Չար կեսուրս կը բըրբըուա:

Զե՛մ, չե՛մ, չե՛մ կրնա խաղա,
Ջահեւ-ջիւան դոչիս դաղ ա.
Լաչառ տալըս կը ճըղճըղա,
Տեքրակինըս կը բըրբըղա:

Զե՛մ, չե՛մ, չե՛մ կրնա խաղա,
Քաւթառ յարըս կըճու սոխ ա,
Ի՞նչ եղավ քեզ, ա՛յ չեկ տըղա,
Յես քո սիրուց հալ մաշ եղա:

Խոսք ժողովրդակամ

Յերածշտ. մշ. Կամիտասի

ԱԼԱԳՅԱԶ

Ալադյազ բարձր սար ե,
Զե՛ յաման, ո՛ր յար ջան,
Չյունն ե կիտեկ կատարին,
Զե՛ յաման, ո՛ր յար ջան:

Մտիկ սվեք են ղըչին,
Զե՛ յաման, ո՛ր յար ջան,
Վոտը դրեկ ե փըչին,
Զե՛ յաման, ո՛ր յար ջան:

Ա՛յ իմ թառլան, թեվ տուր ինձ,
Զե՛ յաման, ո՛ր յար ջան,
Թռչեմ հասնեմ իմ յարին,
Զե՛ յաման, ո՛ր յար ջան:

Խոսք ժող. մշ. Հովհ. Հովհաննիսյանի
Յերածշտ. մշ. Կամիտասի

ՀՈՎ ԱՐԵՔ

Հո՛վ արեք, սարե՛ր ջան, հո՛վ արեք,
 Իմ դարդին դարման արեք:—
 Սարերը հով չե՛ն անուճ,
 Իմ դարդին դարման անուճ:
 Ամպե՛ր, ամպե՛ր, մի քիչ զով արեք,
 Վարար անձրև թափեք, ծով արեք,
 Գեչ մարդու ուր-արեք
 Սև հողի տակով արեք:

Հո՛վ արեք, ամպե՛ր ջան, հո՛վ արեք,
 Իմ դարդին դարման արեք:—
 Ամպերը հով չե՛ն անուճ,
 Իմ դարդին դարման անուճ:
 Սարե՛ր, ձորե՛ր, դաշտե՛ր, ջրեր՛ը,
 Մարմանդ-մարմանդ վազող աղբյուրնեք,
 Մի վեր կացեք, լմացե՛ք,
 Տեսեք իմ սրտի ցավեր:

Խոսք ժողովրդական
 Յերածշտ. մշ. Կամխուսի

ԹԸԽ ԿՈՆԳԻԱ

Թը՛խ կոնդա, դըլեն թը՛խ կոնդա, ափո՛ն
 թը՛խ կոնդա,
 Բաղի բլլբուլլ, սուսան սըմբուլը կոնդա,
 Դընացի սարը սնձի,
 Վոտքըս դիպավ մեկ քընձի.
 Ախո՛ն կոնդա, դու մի՛ կոնդա, թը՛խ կոնդա:

Պեճը միբուքը՛ խանձի, դըլեն թը՛խ կոնդա,
 Ծըռար, չը տվիք ընձի, դըլեն թը՛խ կոնդա:
 Դընացիբ՝ սարը սընձի,
 Վոտքը դիպավ մեկ քընձի,
 Ախո՛ն կոնդա, դու մի՛ կոնդա, թը՛խ կոնդա:

Խոսք ժողովրդական
 Կամխուսի
 Յերածշտ. մշ. Ս. Մելիքյանի

ԿԱՅՆԵԼ ԵՍ

Կայնել ես, կանչում ել չես,

Յա՛ր,

Բոյեղ ամանչում ել չես,

Յա՛ր-նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ,

նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ.

Յեկար կըլտովս անց կացար,

Յա՛ր,

Տեր ես, ճանանչում ել չես:

Յա՛ր:

Յա՛ր-նայ, նայ, նայ, նայ, նայ,

նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ:

Սե ամպը սարի գլխին,

Կաբավը, քարի գլխին.

Չե՞ իբար խոսք են արվել

են բարձր զարի գլխին:

Դընա՛, զընա՛, Հետիղ եմ,
Կարմիր խնձոր զտալիզ եմ.
Դու ինձ հստեղ չես թողնի.
Վորտեղ յերթաս մոտիղ եմ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ՍԱՐ, ՍԱՐ

Սա՛ր, սա՛ր,
Յես սարերի ծաղիկն եմ:

Ջա՛ն, ջա՛ն
Յես Լեվոնի քուրիկն եմ:

Են սարին սար չեմ ասի,
Փիս դյաղին յար չեմ ասի:
Ինձ չեր անուամ, թող չառներ.
Խոսք ու զբերցն ել ի՞նչ եր:

Հաց եմ թըխել փըփըփի,
Վաս խոտով բըբըբի:
Յես սարերի ծաղիկն եմ,
Յես Լեվոնի քուրիկն եմ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի

ՄԱՏՆԻՔԸ ՄԱՏՈՎԱ ՁԵՐ

Մատնիքը մատովս չեր,
Ա՛խ.

Միբածը սրտովս չեր:
Ա՛խ:

Վա՛ լե, լե, լե՛, լե՛:
Վա՛յ, լե, լե, լե՛, լե՛:

Դերձի՛կ, մատնեղդ կտարի,
Մինթանեն բոյովս չեր:

Ձարդյա՛ր, թեերդ կտարի,
Քամարը մեջբովս չեր:

Միբածի չերը մեռնի,
Միբածը սրտովս չեր:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի

ՍԱՐԵՐԻ ՎԸՐՈՎ ԳՆԱՑ

Սարերի վըրով գընաց,
Յա՛ր, յա՛ր.
Արտտով, արտտով,
Յարիս կարտտով:

Վոչ լոր ելավ վոչ կարավ,
Յա՛ր, յա՛ր,
Արտտով, արտտով,
Յարիս կարտտով:

Ծաղիկ եր հոտով-մոտով,
Յեկավ, անցավ իմ մոտով,
Աչքըս տեսավ՝ սիրեցի
Ու մընացի կարտտով:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կամխոսսի

ԵՍ ԳԻՇԵՐ ԼՈՒՍԸ ՏԵՍՍ

Ես գիշեր լուսը տեսա,
Յերի, յերի, յերի ջա՛ն.
Իմ յարը դուսը տեսա,
Յերի, մարալո՛ ջեյրան.
Յեկել եր ուխտ եր դալի,
Յերի, յերի, յերի ջա՛ն.
Հրոցանը ուսը տեսա,
Յերի, մարալո՛ ջեյրան:

Արեւ սարի վըրա,
Մամուսը բարի վըրա.
Յես վոսկե սարը պիտոյի,
Իմ սիրած յարի վըրա:

Են, սարեն մարդ ա դալի,
Սարը կըրակ ա տալի,
Աւաջըս աղլուխ բացավ,
Իմացա վարդ ա տալի:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կամխոսսի

ԻՄ ՉԻՆԱՐԻ ՅԱՐԸ

Արևը թըռվըռով ելավ,
Ի՛մ չինարի յարը,
Մեր բանը կըռվով ելավ,
Դարդիմա՛ն յարը-
Թըշնամու վորդին մեռնի,
Ի՛մ չինարի յարը,
Իրա չար սըրտով ելավ:
Դարդիմա՛ն յարը,

Ի՛մ չինարի յարը,
Ի՛մ չինարի յարը-
Ի՛մ չինարի յարը,
Գովակա՛ն յարը:

Ճըրագը վառա, վառա,
Հոր հետ վատամարդ դառա,
Մեր ու աղբեր թող սըվի,
Յե՛ս ի՛մ սիրածին առա:

Գարափի ճերին կանչի՛,
Թո՛ղ թշնամին ամանչի՛:
Արևի՛դ մեռնեմ, յա՛ր ջան,
Չինարի սկս կանանչի՛:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կամիտասի

ԼՈՒՄՆԱԿՆ ԱՆՈՒՇ

Լուսնակն անուշ, հովն անուշ,

Վա՛յ, լե, լե՛, լե, լե,

Վա՛, լո, լո՛, լո, լո.

Շինականի բունն անուշ:

Երնեկ եմ որեր,

Վոր կեղնեմ սարեր:

Ծագեց լուսնակ յերկընուց.

Հովքի փողն եր անուշ:

Հոտաղն յեղներ կարածա,

Մանկալ պառկեր՝ բունն անուշ:

Ջրղղղուն քամին կրփըչե,

Ծովային հովն եր անուշ:

Դաշտեր, ձորեր մընջեր են,

Ջրեր դըրլան՝ ձենն անուշ:

Հավքեր թառան իրենց բուն,

Իըրուլի տաղն եր անուշ,

Անմահական հոտ բուրեր,

Քաֆուր վարդի հոտն անուշ:

Խոսք մողովորական

Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ԱՐԱՋԸ ՀԵՇՏԱՅԵԼ Ա

Ճրագը հեշտացել ա,

Յա՛ր,

Ճամբեքը կոշտացել ա,

Յա՛ր,

Խարա՛ր տարեք իմ յարին

Յա՛ր,

Առնողըս շատացել ա,

Յա՛ր:

Իմ սերը սուր ա դառել,

Կըրակ ու ջուր ա դառել.

Յա՛ր, քեզ սըրտով սիրելը

Ինձ թուք ու մուր ա դառել:

Ելի՛ դալն եմ իմացել,

Աչքըս ճամբիդ մընացել.

Քեզ համար գիշեր, ցերեկ

Միտք անելով եմ կացել:

Բախտը զարկեց սըրտիս նեւ,
Արտասունքըս ելավ գեւ.
Թե արեմբդ կըսիրես,
Յա՛ր, արի— տար ինձ քեզ հետ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ԱՆՁՐԵՎՆ ԵԿԱՎ

Անձրեն եկավ շողալեն,
Ուսու տերև գողալեն.
Վա՛յ, լե, լե, լե՛, լե՛, լե՛,
Լե, լե՛, լե՛, լե, լե՛:
Հըրես եկավ իմ աղբեր,
Ալ ձին տակին խողալեն:
Վա՛յ, լե, լե, լե՛, լե՛, լե՛,
Լե, լե՛, լե՛, լե, լե՛:

Խալիչեքը վերեւ էմ,
Նախշուն բարձեր գըրեւ էմ.
Թառլան ջան, քեզ ուտելու
Սեր, կարագ հաղըրեւ էմ:

Տաղիած հալի ճուտ բերեմ,
Վոչխարի մածուն բերեմ.
Վոր դիտենաս, անո՛ւշ ջան,
Թե քեզ սըրտով կըսիրեմ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ԵՍ ԳԻՇԵՐ, ԼՈՒՍՆԱԿ ԳԻՇԵՐ

Ես գիշեր, լուսնակ գիշեր,
Վա՛յ, լե, լե, լե՛, լե՛, լե,
Լե, լե՛, լե՛, լե, լե՛:

Ձյունն եկեր, գետին նաշխեր,
Ո՞վ ե տեսիլ՝ սիրած յարբ մոռանա-
Ով մոռանա՝ յերկու աչքով կուրանա:

Աչքըդ գե՛մ արա՛ պաչեմ
Վա՛յ, լե, լե, լե՛, լե՛, լե,
Լե, լե՛, լե՛, լե, լե՛:

Կեռ ունքեր, կարմիր թըշեր:
Ո՞վ ե տեսիլ՝ սիրած յարբ մոռանա-
Ով մոռանա՝ յերկու աչքով կուրանա:

Ա՛յ գիշեր, դարձիր տարի,
Հացըս թող լինի դարի.
Մենակ յարբս ինձ համար
Սըրտով խոսքը կատարի:

Ա՛ղջի, քու չարը տանեմ,
Քու սիրուդ ինձ կսպանեմ
Դու իմ խոսքին ականջ դիր,
Յես մորըդ հավան կանեմ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ԱՌՆԵՄ, ԵՐԹԱՄ ԵՆ ՍԱՐԸ

Առնեմ, երբամ եմ սարը,
Առնեմ, երբամ եմ սարը,
Առնեմ, երբամ եմ սարը,
Սեր անելով իմ յարբ:

Վրան եմ զարկել դարին,
Պայժան եմ դըրել տարին.
Տարին թող դա, լըրանա,
Հեաը բերի իր բարին:

Առնեմ, երբամ և այլն:

Հենց վոր ծաղկի արևը,
Քեզի զրկեմ բարևը.
Իմանամ դու իմ յարն ես,
Առնեմ, յե՛լնեմ վերևը:

Քարի տակին պաղ աղբյուր,
Արծաթի թաս, վոսկի ջուր.
Յես կըվառիմ քո սիրուն,
Մի թաս ուղեմ, յերկուս տուր:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. կոմիտասի

ՅԵՍ ՍԱՐԵՆ ԿՈՒԳԱՅԻ

Յև սարեն կուգայի,
Դուն դուռ բացիր.
Չեորդ ծոցը տարար,
Ա՛խ արիբ, լացիր:

Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, վառվում եմ
Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, հալվում եմ,
Հալվում, վառվում եմ:

Յև մի պինդ սլաղ եյի,
Դու մըրժուռ լացիր.
Քո հրեղեն արցունքով
Ինձի հալեցիր:

Յև մի չոր ծառ եյի,
Դու՝ դարձան արև.
Քո սիրով ծաղկեցավ
Իմ ճյուղն ու տերև:

Թե ինձ չեյիր առնի,
Ինչո՞ւ սիրեցիք,
Մի բուռ կըրահ յեղար
Սիրարա երեցիր:

Խոսք ժողովրդական
Կոմիտասի
Յերածշտ. մշ. Սպ. Մելիქյանի

ԵՍՈՐ ՆՈՐԸ ՆՈՐԵԼ Ե

Հո՛, յամա՛ն ու յա՛ր ջան,

Ձե՛, յամա՛ն ու մարջան:

Եսոր նորը նորեկ է,

Հո՛, յամա՛ն ու յա՛ր ջան,

Նորեկ է՝ բոլորեկ է.

Ձե՛, յամա՛ն ու մարջան:

Յա՛ր, քո լուսնակ երեսից

Հո՛, յամա՛ն ու յա՛ր ջան,

Իմ սիրտը մոլորեկ է,

Ձե՛, յաման ու մարջան:

Քան լուսինն ամպի տակով՝

Դու ջուր կերթաս գորակով.

Հողիս քեզ մատաղ լինի,

Սիրտըս կերես կըրակով:

Ջուրն իմ սան տակից բըխար,

Երված սիրտըս լըվանար,

Յա՛ր, քու աբխած խոցերը

Քո ձեռներով լավանար:

Խոսք ժողովրդական

Կոմիտասի
Յերածշտ. մշ. ԱՌ. Տեր-Ղեվոնդյանի

ԳՍՅԻ ԱՐՏԵՐ

Դացի արաներ, բըննի՛ լոր,

Աղջիկ տեսա յայլի ձոր.

Նըման եր կարմիր խընձոր:

Լորի՛կ, գարնան փարբը

Դու վարդ արիք, լո՛րիկ

Նման եր կարմիր խընձոր:

Լո՛րիկ, լո՛րիկ, լո՛րիկ, լո՛րիկ

Լո՛րիկ, գարնան փարբը

Դու վարդ արիք, լո՛րիկ:

Արև դիպավ սարերուն,

Կաքավ թըռավ քարերուն,

Լորիկ կայնե վեր դարուն:

Ջուր կուզա գոչողալեն,

Դըլխուդ ես դըցե վալեն,

Լո՛ր, չես հարցնե իմ հալեն:

Քար մի՛ թալի մեր ղըշին,
Թող դա նըստի քու թըշին,
Կըբա՛կ տու ղարիբ փըշին:

Խոսմ ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի

ՇՈՂԵՐ ԶԱՆ

Ամպել ա, ձուն չի գալի,
Շողե՛ր ջան,
Սարիցը տուն չի գալի.
Շողե՛ր ջան,
Դո՛ւ շորորա, դուն որորա՛,
Շողե՛ր ջան,
Ամպի տակին ձուն կերեվա.
Շողե՛ր ջան:

Սիրտըս կըբակով լըցված,
Շողե՛ր ջան,
Աչքերիս քուն չի գալի:
Շողե՛ր ջան,
Դո՛ւ շորորա, դուն որորա՛,
Շողե՛ր ջան,
Ամպի տակին ձուն կերեվա.
Շողե՛ր ջան:

Հորք ա թանկում վերեցը,
Յեւ վա՛ւա քո սերկցը.
Վարդաւառին ինձ համար
Զուն բեր դու սարերկցը:

Եռսֆ ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կամիտասի

ԱՄՊԵԼ Ա, ՉՅՈՒՆ ՉԻ ԳԱԼԻ

Ամպել ա, ձյուն չի՛ դալի,
Մըթնեկ ա, տուն չի՛ դալի.—
Հեռու ճանապարհի յես,
Աչքերիս քուն չի դալի:

կանչում եմ, կանչում եմ, յա՛ր, արի, յա՛ր,
Մուքն ընկավ, տո՛ւն արի, անչիգյա՛ր յար:

Ես գիշեր կանցնի՛ դըժվար,
Կերթա բարակ ու յերկար.
Իմ որ ախով ու վախով,
Քոնըդ ի՞նչպես կանցնի, յա՛ր:

Զորերըս ի վեր հանդեր ա,
Զուրը տունըս քանդեր ա.
Շո՛ւտ արա, յե՛տ դարձի՛ր, յե՛կ,—
Սիրածըդ տանն անտեր ա:

Եռսֆ ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կամիտասի

ՅԵՍ ԱՂՋԻԿ ԵՄ

Յես աղջիկ եմ, հեր չունիմ,
 վա՛յ լե, լե, լե՛, լե, լե, լե՛, լե, լե, լե՛,
 Մի սըրտացավ տեր չունիմ.
 վա՛յ, լո, լո, լո՛, լո, լո, լո՛, լո, լո, լո՛,
 Հորից մորից զըրկըմած՝
 վա՛յ լե, լե, լե՛, լե, լե, լե՛, լե, լե, լե՛,
 Աշխատող աղբեր չունիմ:
 վա՛յ, լո, լո, լո՛, լո, լո, լո՛, լո, լո, լո՛,

Ղարիբ հավքը բուն չունի,
 Վորը աղջիկը տուն չունի.
 Ինձ նըման սև բախտը
 Աշխարհբուժըս ի՞նչ ունի:

Ծագեց արևը սարեն,
 Կանչեց կարավը քարեն.
 Սիրածըս ել ա ինձ արվեք,
 Լավանա սըրտիս յարեն:

Խոսք ժողովրդական

Յերածշտ. մշ. Կամիտասի
 Սպ. Մեղիխյանի

ՍԱՓՈՐՆ ՈՒՍԻՍ ԴՐԻ

Սափորն ուսիս զըրի,
 Զա՛ն, յարո՛, ջան.
 Յերթամ աղբյուրը ջրի.
 Զա՛ն, յարո՛, ջան.
 Ինչ փուշ դա իմ առջևը
 Զա՛ն, յարո՛, ջան.
 Զար մարդու սըրտովը խըրի
 Զա՛ն, յարո՛ ջան, ջա՛ն յարո՛, ջան.
 Յես սիրեցի, յիս՝ առա:

Արևը մերը մըտավ,
 Սերունը տերը գըտավ.
 Ոտարի վատ խոսքերը
 Իրենց սըրտի մեջ փտավ:

Աշխարհի մեջ տեր ունիմ,
 Յարիս վըրա սեր ունիմ.
 Ճակատը բաց՝ խոսքի տեր,
 Ինձի պահող հեր ունիմ:

Խոսք ժողովրդական

Յերածշտ. մշ. Կամիտասի

ԱՅ ԱՂՋԻԿ, ԾԱՄՈ՛Վ ԱՂՋԻԿ

Ա՛յ աղջիկ, ծամո՛վ աղջիկ,
վա՛յ, ծամո՛վ աղջիկ,

Շաքարեկց համով աղջիկ.

Ընջավոր, փրնջավոր, ա՛յ, ծամո՛վ աղջիկ,
կարնրիկ, կուրնրիկ, վա՛յ, համո՛վ աղջիկ:

Ունքերդ խելքըս տարան
վա՛յ, խելքս տարան,

Թուխ աչքերդ ծով աղջիկ:

Ընջավոր, փրնջավոր, ա՛յ, ծամո՛վ աղջիկ.
կարնրիկ, կուրնրիկ, վա՛յ, համո՛վ աղջիկ:

Կապել ես ջիրման դոստիկ,
վա՛յ, ֆիրման գոսիկ,

Մարդ չես թողնում ջեղ մոտիկ.

Տեսբով ես, համով, հոտով,
վա՛յ, համով, հոտով,

Քան ըզձաղիկ խորստիկ:

Գըլուկըդ բարձր բըռնի,
վա՛յ, բարձր բըռնի,
Շեկ աղջեն ջեղի մեռնի.
Ինձի տան արար աշխարհք,
վա՛յ, արար աշխարհք.
Յես սրբիչին չեմ առնի:

Խոսք ժողովրդական

Կամխոտսի
Յերածշտ. ՎՂ. Ս. Բարխուդարյանի

ԽՈՒՄԱՐ ՊԱՌԿԵ

Խումար պառկե յերես բաց,

Հո՛ւպ, հո՛ւպ, հոպպըտա, դըմբա՛,

Գեղին կարսեա, բըմբուէ բարձ:

Հո՛ւպ, հո՛ւպ, հոպպըտա, դըմբա՛,

Հե՛՛յ, հե՛՛յ, լա՛՛վն ե, հե՛՛յ, հե՛՛յ, լա՛՛վն ե,

Հե՛՛յ, հե՛՛յ, լա՛՛վն ե, հե՛՛յ, հե՛՛յ, լա՛՛վն ե:

Անուշ քընե յերես բաց,

Մահակն յեկալ խեւքը դընաց:

Հաջոնց բակն եր դալդըմա,

Ա՛նան թոխին դալուրմա:

Խարար տարեք ըռեսին.

Աղջիկ բերի վեր մըսին:

Հա՛վարն ընկալ ըռեսին,

Գյաղեք թավան վեր մըսին:

Հէրոն ուտեր, դիրանար,

Մըկոն խըմեր, ուրխանար:

Խոսք ժողովրդական

Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի

ՀՈԳԱԼԷՈ

Հո՛ղալլո ջա՛ն, հո՛ղալլո ջա՛ն, հողալլո,
Աղջի՛կ սիրուն, աղջի՛կ անուշ, դալլալո:

Կայնել ես աղբերակին.

Հո՛ղալլո, ջա՛ն, հո՛ղալլո.

Շողը կը տաս արեղակին.

Դա՛լալլո, ջա՛ն, դա՛լալլո.

Քո շող յերեսին մեռնիմ,

Հո՛ղալլո, ջա՛ն, հո՛ղալլո.

Ունքերիդ աղեղնակին.

Գա՛լալլո, ջա՛ն, դա՛լալլո:

Մաղբըդդ ուրբել ա,

Աչքերըդ բուրբել ա.

Յերի ուր ա, չեյի տեսել

Իմ սիրտը մուրբել ա:

Փող ես սւգում, քեզ փող տամ,
Վասկի տամ, վոչ թե հող տամ,
Թե դըրան ել հալան չես,
Հողիս հանեմ, քեզ փոխ տամ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կովխասի

ԶԻ՞ՆԶ ՈՒ ԶԻ՞ՆԶ

Զի՞նչ ու զի՞նչ տամ լողվորչուն:
Զումա, զումա եր:

Զի՞մ լաչակ տամ լողվորչուն:
Քումա, քումա եր:

Վո՞չ ետս, վո՞չ հավնեցավ,
Զումա, զումա եր:

Վո՞չ եհան ծամկալ ծովեն:
Քումա, քումա եր:

Զի՞նչ ու զի՞նչ տամ լողվորչուն:

Զի՞մ մեջկապ տամ լողվորչուն:

Վո՞չ ետս, վո՞չ հավնեցավ,

Վո՞չ եհան ծամկալ ծովեն:

Զի՞նչ ու զի՞նչ տամ լողվորչուն:

Զի՞մ չապիկ տամ լողվորչուն:

Վո՞չ ետս, վո՞չ հավնեցավ,

Վո՞չ եհան ծամկալ ծովեն:

Զինն ու զինն տամ լույլորչունն:
Լուսնյակ գիշեր սլաղ մի ալվի:
Հէտ հառ, հէտ հասնեցալ,
Հէտ եհան ծամկալ ծովեն:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կովիտասի
Կարա-Մուրգայի

ՀՈՎ ԼԻՆԻ

Հո՛վ, հո՛վ, հո՛վ լինի,
Յարիս տունը ծո՛վ լինի,
Թո՛ղ, քո՛ղ, քո՛ղ լինի,
Յարըս քամարով լինի:
Դե՛, թըռե՛ք, թըռե՛ք, հողը հանենք,
Մեր թըշնամու գողը հանենք:

Ծաղիկ էս ծաղկանց միջին,
Հո՛վ, հո՛վ, հո՛վ լինի,
Մի հաս էս աղջկանց միջին,
Յարիս տունը ծո՛վ լինի,
Յա՛ր, ինձ պարգերես արա,
Թո՛ղ, քո՛ղ, քո՛ղ լինի,
Իմ ընկեր աղղոց միջին:
Յարըս քամարով լինի:
Դե՛, քըռե՛ք, քըռե՛ք, հողը հանենք,
Մեր քըշնամու գողը հանենք:

Արի, մի փաթպար խաղանք,
Տնկող մընանք, չը կաղանք.
Հարսանիքիդ ալյուրը
Մուղնու ու խաից վաղ աղանք:

Իրար հետ բաղը զընանք,
Ուտենք, խըմենք, լիանանք.
Թշնամու աչքը հանենք,
Մեր լավ որից գոհանանք:

Խոսք մոզովրդակամ
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ԱՂՋԻ ԴՈՒ ՀՈՒՐ ԵՍ

Աղջի դու հուր ես, մուր ես,
Յես ծարավ եմ, դո՛ւ ջուր ես.
Ես համբարձման գիշերը,
Քեզ ման կըզամ, դու ո՞ւր ես:

Խընձորը զըլորել եմ,
Ճամբիցը մոլորել եմ:
Յէրեք տարի միալար
Քեզ վըրա սովորել եմ:

Ամպաշող լուսնի նըման,
Խաղ ասելով կըզաս ման.
Իմ պայմանը քեզ պահե,
Դու յե՞րբ կըտաս քու պայման:

Մաղն առնեմ ձեռքս քոքեմ,
Գամ ձեր դըռանը չոքեմ.
Ընի թե ես հընարքով
Քեզ ենդեղից յես պոկեմ:

Խոսք մոզովրդակամ
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ԽՆՁՈՐ ՈՒՆԻՄ

Խընձոր ունիմ կըծած ա,
Ձորս բոլորն արծաթած ա,
Արեւերում մեխակած ա,
Մեջը վոսկով լըցրած ա:

Մերիկս ուղեց, չը սվի,
Հերիկս ուղեց, չը սվի,
Արեւս ուղեց, չը սվի,—
Անուշ յարի դըրկած ա:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ՈՐՈՐ, ԱՂԻՆՈ

Սարը սարի նըման չե,
Հո՛յ, որո՛ր, Աղի՛նո,
Լա՛վն ասեք, լա՛վն ասեք՝ իմ յարի.
Իմ սիրելու վատը մ'ասեք իմ յարի:

Քարը քարի նըման չե,
Հո՛յ, որո՛ր...
Հարսն ու աղջիկ շատ տեսա,
Հո՛յ, որո՛ր...
Մեկն ել յարի նըման չե:
Հո՛յ, որո՛ր...

Ձառ-մանուշակ բաղի մեջ,
Թաղնիվել ե թաղի մեջ.
Լուսաբացին ծաղկում ե,
Հովի, չողի, շաղի մեջ:

Յերանի քեզ, այ աղջիկ,
Վոսկիդ ծալե-ծալ, աղջիկ.
Դու մեր տանը հարսնացու,
Յես քեզ համար տալ, աղջիկ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. կոմիտասի

ՔԱՂՀԱՆ

Գարնան դուրբան հանեցի,

Յար, նայ, նայ, նա՛յ, նայ, նա՛յ,

Արտը բամբակ ցանեցի

Սոնա յար, նա՛յ, նայ, նա՛յ:

Ամառն յեկավ, քաղն յեկավ,

Յար, նայ, նայ, նա՛յ, նայ, նա՛յ,

Քաղհանավոր ճարեցի:

Սոնա յար, նա՛յ, նայ, նա՛յ:

Քաղհան կանեմ հո՛ բարով,

Տու՛մա կեփեմ բիբարով.

Աշնան անի լավ որեք,

Բամբակ քաղեմ նուբարով:

Բեռնեմ սայլը սար հանեմ,

Սար հանեմ ու տուն տանեմ.

Դուրս դա չարի չար աչքը,

Ձրմեռ հանդիստ որ կանեմ:

Խոսք ժողովրդական

Յերածշտ. մշ. կովիտասի

ՍՈՆԱ ՅԱՐ

Սո՛նա յա՛ր, Սո՛նա յա՛ր.

Սո՛նա սիրուն, Սոնա՛ յա՛ր:

Տղա. վարդավառը գալիս ա,

Սո՛նա յա՛ր, Սո՛նա յա՛ր.

Ծաղիկը ցընծալիս ա.

Սո՛նա սիրուն, Սո՛նա յա՛ր:

Ա՛յ գյուլում կանչող աղջիկ,

Սոնա յար...

Ձենըդ ծըլվելալիս ա:

Սոնա սիրուն...

Աղջիկ. կանաչ տեղը՝ բաղում եմ,

Պարի միջին խաղում եմ.

Կաքավի պես սորալով,

Տըղանեքին դաղում եմ:

Տղա. կարմիր գինին թասումը,

Յես եմ քո հավասումը.

Յե՞րբ կըտաքնան աղջկերք—

Վարդավառի պասումը:

Աղջիկ.—Հա՛յ, ասի՛ նա, ասի՛ նա,
Կարժիր դինին թասին ա.
Տըղե՞ք յերբ կը կոտորվեն,—
Հորթաթողի պասին ա:

Տղա. Սիրո՛ւն աղջիկ, նազ ունիս,
Շահ զաղայի սազ ունիս.
Հողեմ Շահ զաղի դըլուխ,
Դու իմ հոգում հազ ունիս:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կամխոսաի

ՇՈՐՈՐԱ, ԱՆՈՒՇ

Շորորա՛, Անուշ ջան, շորորա՛,
Անուշի շորորով յես կորա:
Անուշ, լուսնակ նորել ե,
Շորորա՛, Անուշ ջան, շորորա՛,
Նորել՝ բակ բոլորել ե.
Անուշի շորորով յես կորա:
Շարան-շարան ամպի մեջ
Շորորա՛, Անուշ ջան, շորորա՛,
Մըսել ու մոլորել ե:
Անուշի շորորով յես կորա:

Մամեր ունիս ծիրանի,
Բամին տա՛ թել-թել անի.
Եղ կապուտած ծով-աչեր,
Ո՞ւմ խելքն ասես՝ կը հանի:

Ալ վարդ բացվել ե հովին,
Սոխակ կայնել ե քովին.
Բացի իրնից ձեռ տալու՝
Մո՛տ չի թողնում վոչովին:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կամխոսաի

ԻՆՉՈՒ ԲԻՆԳՅՈՒԼ ԿՍԱՐ

Ինչո՞ւ Բինգյուլը մըտար,
Դըլե Մըկոն դե',
Բաղի բըլբուլը գըտար,
Ափոն թըխ կոնդե':

Թըխկոն, թըխկոն, թըխկոն դե',
Ափոն կոնդե, թըխկոն դե',
Ափոն կոնդե, թըխկոն դե',
Դըլե Մըկոն դե',
Ափոն թըխ կոնդե':

Սուսամ սըմբուլ,
Բաղի բըլբուլ.
Ինչո՞ւ Բինգյուլը մըտար,
Դըլե Մըկոն դե',
Ափոն թըխ կոնդե':

Խոսք ժողովրդական

Կամխոսի
Յերածշտ. 12. Ռոմ. Մեխիքյանի

ԵՐՎՈՒՄ ԵՄ

Երվում եմ, երվում
Կարմիր քարը տաշած ա.
Երվում եմ, երվում
Բոյս վըրեն քաշած ա:

Երվում եմ, երվում,
Ինչ անեմ, վոր քաշած ա,
Երվում եմ, երվում,
Սիրտըս հալած, մաշած ա:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում Կամխոսի

ԱՂՎԵՍ ԳՆԱՑ

Աղվես դընաց, մըտով ջաղաց,
Թաթեր վերուց մի բոլ խաղաց-
Հարա՛, աղվես, պարոն աղվես,
Աշխարհքի մեջ չըկա քու պես:

Մի կոտ ու կես կորեկ աղաց,
Են ել շալակն առավ, դընաց:

Աղվես կերավ դեղի հավեր,
Փարվեզ տըվավ վերի կալեր:

Աղվես պառկե բըրջոտ կողին,
Թաթեր դըրե սխպտակ հողին:

Ասի՛ բըռնենք կուզ ու աղվես,
Աշունք կարգեմ իմ Ոհաննես:

Ել գին չարավ ել տարվա պես,
Աղասյ մընաց իմ Ոհաննես:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում կամխտասի

ԶՈՒԼՈ

Հավա՛ր Զուլո, մաղաթ Զուլո,
Քեզի տեսա, վառա, Զուլո,
Բացվե՛ր, բացվե՛ր, բացվե՛ր,
Բացվե՛ր, իմ վարդ, Զուլո:

Արևն ելավ կամար-կամար,
Զուլոն կապեց վոսկե քամար,
Յես կը մեռնեմ քեզի համար:

Դու դաշտ կուզաս հուլա հուլա,
Կու նըմանիս բամբկի քուլա,
Աչքըս տեսավ, սիրտըս կուլա:

Մեր ջուխտ գութան դաշտ կու բանի,
Զուլո խաթուն հաց կու տանի,
Աչքով, ունքով մարդ կուսպանի:

Խոսք ժողովրդական
կամխտասի
Մշակում Անտոն Մայիլյանի

ԶԱՐ ԶԸՆԳԸ

(Պարերգ)

Զար զընդը, զար զընդա, թող զընդա,

Պարենք գեղեր լուսնկա:

Զար զընդը, զար զընդա, թող զընդա,

Ելի պարը բոլորով,

Զար զընդը, զար զընդա, թող զընդա,

Յարս մեջին մոլորով:

Խոսք ժողովրդական

Մշակում կոմիտասի

ՅԵՍ ՔԵԶ ՏԵՍԱ

Յես քեզ տեսա, սիրտըս յեկավ ցիւ ու ցան-

Յար արի, յար արի, ախ, արի, արի,

Վախ արի, արի,

Յես քեզ ինչ արի:

Լուսնակ գեղեր, սիրտըս կուլա քեզ համար,

Յար արի, յար արի, ախ, արի, արի,

Վախ արի, արի,

Յես քեզ ինչ արի:

Խոսք ժողովրդական

Չայնագրում կոմիտասի

ՎՈՍԿԵ ՄԱՏՆԻՔ

Պարտեզ սննիմ դըրախտ ա,
Ծաղիկ ծաղկունքի վախտ ա.
Գեշ տղա, սիրուն աղջիկ,
Ես ել մի ուրիշ բախտ ա:

Վոսկե մատնիք մատներիս,
Շողքըն ընկավ յերեսիս,
Աքլոր շուտով մի կանչի,
Անքուն կանես իմ յարիս:

Խոսք ժողովրդական
Ձայնագրում կամխտասի

ԿԱՔԱՎՆ Ա ԿԱՅՆԵԼ ՔԱՐԻՆ

Կարգվն ա կայնել քարին,
Նայ, նայ, նայ, նայ, նայ,
Նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ:

Սիրտըս կաթում է արին,
Նայ, նայ, նայ, նայ, նայ,
Նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ:

Խոսք ժողովրդական
Ձայնագրում կամխտասի

ԴԱՐԴԻՑՍ ԽԱԲԱՐ ՏՈՒՐ, ԲԱԲՈ

«Ախջի, արի՛ քե ֆաս առնեմ,

Ֆասի բոլոր վոսկի շարեմ»:

— Չե՛մ ուզի, դադո, չեմ ուզի, բարո,
Դարդիցս խաբար տուր, բարո:

«Աղջի, արի՛ դալմա առնեմ,

Դալմի բոլոր սյուրմա շարեմ»:

— Չե՛մ ուզի, դադո, և այլն:

«Աղջի, արի՛ ջըղմա առնեմ,

Ջըղմի բոլոր նալչա դարնեմ»:

— Չեմ ուզի և այլն.

«Աղջի, արի՛ քե տամ քաղաք,

Երստես ու կայնես խանրմնակ»:

— Չեմ ուզի և այլն.

«Աղջի, արի՛ քե տամ Հալյուր,

Սև Յարոյին մաղես ալյուր»:

— Հա՛, դադո ջա՛ն, բարո

Դարդիցս խաբար տուր, բարո,

Տրա՛, նա , նա, գյո յես ել կերթամ,

Տրա՛, նա, նա, վողորմի քեո խոր:

Խոսք ժողովրդական

Չայնագրում Կոմիտասի

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

Ա.

Մեր թագվորին ի՞նչ պիտի:—
Մի քաթան շապիկ պիտի:

Մեր թագվորին ի՞նչ պիտի:—
Մի մահուդ չուխա պիտի:

Մեր թագվորին ի՞նչ պիտի:—
Մի մահուդ շալվար պիտի:

Մեր թագվորին ի՞նչ պիտի:—
Մի ջուխա լավ դուլբա պիտի:

Մեր թագվորին ի՞նչ պիտի:—
Մի բուխար դըլխարկ պիտի:

Մեր թագվորին ի՞նչ պիտի:—
Մի լավ խաս փեշքեր պիտի:

Գացե՛ք, բերե՛ք թագվորամեր,
Վոր դա, նըստե, դարբաս անե,
Ծընրիկ դարկե սուրբ սեղանին,
Հրամե բարին մեր թագվորին:
Ասոված չնորհավո՛ր անե:

Գացե՛ք, բերե՛ք թագվորահեր,
Վոր դա բանս դուռ մաղաղին,
Հանե զխաչփոկ նոր, պահունի,
Իերե, բաշխե մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք թագվորամամ,
Վոր դա նըստե, դարբաս անե,
Ծընրիկ դարկե սուրբ սեղանին,
Հրամե բարին մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք թագվորապապ,
Վոր դա նըստե, դարբաս անե,
Ծընրիկ դարկե սուրբ սեղանին,
Հրամե բարին մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք թագվորադեր,
Վոր դա նըստե, դարբաս անե,
Ծընրիկ դարկե սուրբ սեղանին,
Հրամե բարին մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք թագվորաքույր,
Վոր դա, նըստե, դարբաս անե,
Ծընրելի դարկե սուրբ սեղանին,
Հրամե բարին մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք թագվորբալօր,
Քառասուն քիսա առնե, բերե,
Այս թագ զընե, առնե, տանե,
Բերե, բաշխե մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք կոռնկն ի չորին,
Վոր դա, նըստե, սեյրան անե,
Ծընրելի զընե սուրբ սեղանին,
Աստծու բարին մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք բաղն ի դյուլեն,
Վոր դա, նըստե, սեյրան անե,
Ծընրելի զընե սուրբ սեղանին,
Աստծու բարին մեր թագվորին:

Գացե՛ք, բերե՛ք կաքալ քարեն,
Վոր դա, նըստե, սեյրան անե,
Ծընրելի զընե սուրբ սեղանին,
Աստծու բարին մեր թագվորին:

Խոսք ժողովրդակամ
Յերածշտ. մշակում կամխասի

ՅՈԹՆ ՈՐ, ՅՈԹ ԳԻՇԵՐ

Յոթն որ, յոթ դիշեր
Շաղկամն ի գոտիս թոռմըշեր,
Յար մեզիկ զըռնեն չեւնեբ,
Փըշուր մի սիրտ մեզիկ հովնեբ:
Վա՛յ, լո՛, վա՛յ, լո՛, վա՛յ, լո՛, վա՛յ, լո՛:
Յարսի խոովալ,
Շաղկամ թոռոմալ.
Հովիվ խըռովալ,
Վոչխար մոլորալ.
Իներվոր շիվարալ
Կըթոց զըլորալ:
Արի՛, յա՛ր, արի՛, խըռով մի՛ կենա,
Աստվորիս բան ձի, քե չի մընա:

Առնեմ ըզդամբուրես,
Ելնեմ քու մամու յերդիս,
Ձիմ կաքվու ձեն լըսես,
Անուշ զընետի զարթիս:
Բոստան եմ դըրե
Վերե են դարին.
Աստված չեն պահե,

Ես տարվան տարին.

Շաճաճ մի չեղալ,

Ուղարկե՛մ յարին:

Արե՛, յա՛ր, արե՛, խըռով մի՛ կենս,
Աստվորիս բան ձի, քե չի մընա

Աղջե՛, երվեցա քու դարդեն,
Գամ նըստիմ քու հերանց բաղչեն,
Ենքան դարնեմ, ենքան ասեմ,
Ձուր հալի միս, թալի իմ ջանեն:

Արթուն, թե քընած.

Ընկել եմ քու վեչ.

Խոցերըս շատ են,

Մի անիը ինձ դեչ.

Կը մեռնիմ սիրովդ,

Կը տեսնես իմ լեչ:

Կանչե՛մ յա՛ր, արե՛, — յարիկ ձեն չի՛ տա,
Ընկեր քաղցը քուն, անունս ել չի տա:

Խոսք ժողովրդական

Մշակում Կամիտասի

ԱՌԱՎՈՏ ԼՈՐ ՄՏԱՎ

Առավոտ լոր մըտով արտ,
Վա՛խ:

Աչքը առալ, յեղավ դարդ,—
Վա՛խ:

Կու նըմաներ քաֆուր վարդ:
Վա՛խ:

Լո՛րիկ լոր, լո՛րիկ լոր, լո՛րիկ լոր, լո՛րիկ,
Կանաչ լորիկ, կարմիր լորիկ,

Անուշ լորիկ, սիրուն լորիկ,

Վառ վառ լորիկ, լորիկ, լորիկ.

Լոր, լո՛ր եմ, լոր, լո՛ր եմ, լո՛ր եմ, լորիկ:

Առավոտ բարի լուսուն,
Յես մայիլ եմ քո տեսուն,

Լո՛րիկ, դու իմ սըրտի սուն:

Առավոտ բարի լուսուն,
Քո խալան հարյուր հիսուն,

Համբի դնի վեր քուրսուն:

Խոսք ժողովրդական

Ջայնագրում Կամիտասի

ԱՐՈՐՆ ՈՒ ՏԱՏՐԱԿ

Արորն ասաց տատրակ հալքուն.
«Ինչէ՞ կուլաս կուց կուց արյուն,
Յերթա լըցվի բարակ առուն»:

Տատրակն ասաց արոր հալքուն.
«Գընաց դարուն, յեկավ աշուն,
Կըտրավ չըրիկ աղբյուրներուն,
Կըտրավ խոտիկ ծաղիկներուն,
Կըտրավ ձենիկ կաքալներուն.
Ենքան պիտի լամ յերերուն,
Արյուն կաթե իմ աչքերուն,—
Յես ի՞նչ անեմ իմ ձագերուն»:

Ասաց. «Դու մի լա ես աշուն,
Չե՞ վաչ կուգա բարի դարուն,
Լույս կը բացվի վեր աշխարհուն,
Դուռ կը բացվի խեղճիկներուն.
Յես քեզ կառնեմ իմ թևքերուն,
Թըռնեմ բանձրիկ վեր ծառերուն,

Տանեմ, հանեմ վեր սարերուն,
Բուն կըղնեմ մեջ քարերուն,
Տուն կըղինեմ մեջ դաղերուքն,
Յերթիկ բանամ դեմ հով քամուն,
Թոնիր թաղեմ մեջ այրերուն,
Ծուխ կըհանեմ հետ ամպերուն,—
Մեր ցավ կըտանք հարավ քամուն:

Իսոխ ժողովրդական
Մշակում կամիտասի

ԾԻՐԱՆԻ ԾԱՌ

Ծիրանի ծառ, բար մի՛ տա,

Վա՛յ.

Ճըղներըդ իրար մի՛ տա,

Վա՛յ.

Ամեն մեջըդ ման դալիս

Ցավերըս իրար մի տա:

Հա՛, աըվե՛ք, յե՛տ աըվեք, սարեր,— հովն
ընկա՛վ,

Սըրտիս խընդում ծովն ընկա՛վ.

Գընա, ել յետ չըգա, ես տարվա տարին,—

Ան դարդն իմ վզովն ընկա՛վ:

Հո՛վ, հո՛վ, հովն ընկա՛վ,—

Սըրտիս խընդում ծովն ընկա՛վ:

Մեռա բաղում բանեկեն,

Մի կողմեն ջուր անեկեն.

Ծառերին թռւի չը մընաց,

Դարդիս դարման տանեկեն:

Սև ամպը դըցել և հով,
Մութը աըվել և իմ քով.
Տեսնո՛ւմ եք՝ ինձ պատել և
Ես անիրա՛վ արյուն ծով:

Խոսք ժողովրդական

Մշակում Կոմիտասի

ՄՈՒԿԱՅ ՄԻՐՁԵՆ

Որն եր ուրբաթ,
 Լուս ի շաբաթ,
 Գյաշտ երբի բնք Մալաքյային.
 Թըղթիկ մ'եկավ Ջրղրու քաղքեն,
 Առին, բերին Մալաքյային,
 Տվին ի ձեռ Մոկաց Միրզեն:
 Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզեն:

Առեց, կարդաց քաղցրիկ լեզվին,
 Երավ մաղղեն,
 Շըլեց աչքեր, կախեց չաննն,
 Քաղվավ դույն կարմիր երեսեն:
 Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզեն:

Կանչեց, ասաց յուր մըշակին,—
 Դո՛ւս քաշի Բող-Բեղավին,
 Վըրա դըրեք թամբը սաղաֆին,
 Սաֆար կերթամ չուր Ջըղիրեն:
 Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզեն:

Խոսք ժողովրդական
 Մշակում կոմիտասի

ԾՈՎՈՒՆ ՀԱՎՔԸՄ ԿԵՐ

Ծովուն հավքըմ կեր,
 Անունն եր արոր,
 Վըղիկ յերկեն եր,
 Սըրտիկ սևավոր:
 Կապեմ բեշարես,
 Յերթամ խեռ ինոր,
 Են իմ դարդ զխտի,
 Յեռ ել գյո ինոր:

Յեկավ հավք ըմ ել,
 Թըղթիկ կեր բերան,
 Առի, կարդացի
 Իմ զըլխու Ֆերման.
 «Արի, յա՛ր, արի,
 Խըռով մի կենա,
 Աստըվորի մալ
 Ձի, քե չի մընա»:

Խոսք ժողովրդական
 Ձայնագրում կոմիտասի

ՆՈՐ Ե ԲԱՑՎԵԼ

Նոր է բացվել բարի լուս,
Մեկ տեղ կերթանք դար ի դուս:
Բորիկ մի՛ քեկե, փուշ ե,
Սի՛րունիկ, պաղղ անուշ ե:

Ես ձորն ի վեր ձընեբակ,
Դու նըմանիս արեզակ:

Հով կը փըչե սարն ի վեբ,
Արտուտ կ'եղնե դարն ի վեբ:

Աղջի՛, անուշի՛կ նազեր,
Եկլըս տարավ քու մազեր:

Յերկնից կամար ունքերըդ,
Ինձի վառեց քու սերրդ:

Մատաղ լինեմ սե աչին,
Յես կարոտ եմ քու պաչին:

Խոսք Ժողովրդական
Ձայնագրում կոմիտասի

ՀԱԲԸՐԲԱՆ

Տղա. Հա՛րըրբա՛ն:

Աղջիկ. Ձա՛նե ջա՛ն:

Տղա. Սիրել եմ՝ սերն յերեսին.
Անթառամ թերն յերեսին.
Ով իմ սիրածն էնձ շի տա,
Աստըծու կերն յերեսին:

Աղջիկ. Հա՛րըրբա՛ն:

Տղա. Ձա՛նե ջա՛ն:

Աղջիկ. Սարի թըրթընջուկ թազա,
Մեղր ու շաքար քեզ մազա.
Ինձ պես նազանի աղջիկ
Քեզ պես աղղին վո՞նց սազա:

Տղա. Պըզաիկ աղջիկ, համ ունիս,
Չորեքդիմաց ծամ ունիս.
Երեսիկ-մուկի մի՛ անի,
Ինձ առնելու կամ ունիս:

Աղջիկ. Գութանըդ հոլա՛, հոլա,
Գութանիդ տակը քու ա.

Քանի գըժուժյուն անես,
Քեզի առնողը տու ա:

Տղա. Ձեր տան տակին վար կանեմ,
Չար աշուտին քար կանեմ.
Թող իմ սիրածն ինձի տան,
Գըժուժյունըս թարկ անեմ:

Աղջիկ. Ձուրը իր ճամբով կերթա,
Յողածը վարդի թերթ ա.
Ինձ սիրող կըտրիճ տըղեն
Հազարի մեջ մի բերդ ա:

Տղա. Բուսել ես բաղի միջին,
Շամամի թաղի միջին.
Գիշեր ցերեկ միալար,
Դու ես իմ խաղի միջին:

Աղջիկ. Աշուղի պես խող տաս,
Բըլբուլի պես տաղ ասա.
Ինչքան վոր դովես՝ արժեմ,
Իմ մոր դովական փեսա:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում կամխասք

ԱԼ ԱՅԼՈՒՎ

Աղջիկ. Ալ այլուղըս կորավ ձեր դոն,
Փոթոթեւ է սիրտըս մըրձուռ.
Բախողը ինձի գըցես ես կուռ.
Ջա՛նո, ջա՛ն.
Սիրուն տըղա, տո՛ւր այլուղըս:

Տղա. Ալ այլուղըդ յես չը պտաս,
Երգվում եմ աստված վըկա.
Ով գըտեւ է թո՛ղ բերի տա.
Ջա՛նո, ջա՛ն.
Սիրուն աղջիկ, քո այլուղըդ:

Աղջիկ. Ալ այլուղըս յարս եր բաշխել,
Ալ սբըրչում չուրջը նաշխել,
Պատկերս վըրեն եր քաշել.
Ջա՛նո, ջա՛ն.
Սիրուն տըղա, տո՛ւր այլուղըս:

Տղա. Ջահեւ, ջիվան սարերն ընկա,
Յալոս սըրտիս ճար չը գըտա.

Քու սերն ինձի հոգի կուտտ,
Ջա՛նո, ջա՛ն.

Թո՛ղ ինձ մընա ալ ալուսւղըդ:

Ազգիկ. Ա՛խ, ի՞նչ ասեմ իմ խորթ մորըս,
Կամ ինչ պատմեմ ազից հորըս.
Խաբար կուտան շեկ աղբորըս,
Ջա՛նո, ջա՛ն.

Տըղա՛, տըղա՛, սու՛ւր ալուսւղըս:

Տգաւ. Սեվուկ աղջիկ, սիպտակ հագը՛ր,
Աս ալուսւղըդ վերջըս կապի՛ր.
Սիրուդ դերի ինձ մի՛ տանջիր.
Ջա՛նո, ջա՛ն.

Երվամ աղջիկ, ա՛ռ ալուսւղըդ:

Խոսք ժողովրդական
Մշակուս կոմիտասի

ՀՈՅ ՆԱԶԱՆ ԻՄ

Հո՛յ, Նազան իմ, Նազան իմ,
Ջա՛ն, Նազան իմ, Նազան իմ:

Նազան, դու բարով յեկար,
Կանաչ սարերով յեկար,

Խոր խոր ձորերով յեկար.

Նազան, դու բարով յեկար,

Կանաչ սարերով յեկար,

Խոր խոր ձորերով յեկար:

Գարնան սիրուն ծաղիկ ես,

Հո՛յ, Նազան իմ Նազան իմ,
Ինձ համար աղունիկ ես.

Ջա՛ն, Նազան իմ, Նազան իմ.

Գլխիս վըրով պըտա սուր,

Հո՛յ, Նազան իմ Նազան իմ,

Նախուն-թե թիթեռնիկ ես:

Ջա՛ն, Նազան իմ, Նազան իմ.

Յա՛ր ջան, դու բարով յեկար,

Կանաչ սարերով յեկար,

Խոր խոր ձորերով յեկար.

Յա՛ր ջան, դու բարով յեկար,

Կանաչ սարերով յեկար,
Խոր խոր ձորերով յեկար:

ձամբա տրվեք՝ առաջ դամ,
Սիրած յարիս բարե տամ.
Ուխտ եմ արել, վոր առնեմ,
Թող տեսնի աշխարհ ալամ:

Սարե՛ր, ձորե՛ր, յետ կացե՛ք,
Իմ յարի ճամբեն բացե՛ք:
Յար յարի հետ խոսելիս
Ականջ արեք, իմացեք:

Նըշի ծառին նուշ կըլնի,
Վարդի հոտն անուշ կըլնի,
Յերանեկ են աղջըկան՝
Սիրած յարին թուշ կըլնի:

Խոսք ժողովրդական
Կարա-Մուրցալի
Յերածշտ. մշակում կամխասի
Գրիգոր Սյուսի

- ԱՅ ՀԵՎԱ., ՀԵՎԱ ՍԻՐՏՍ

Յա՛ր.

Ա՛յ, հե՛վա՛, հե՛վա՛, սի՛րտըս,
Վա՛յ, յա՛ր, լե՛.
Ճընճըղկան թե ա սիրտըս.

Յա՛ր.

Քան սուտը կարմիր չը կա,—
Վա՛յ, յա՛ր, լե՛.
Բաց անեմ՝ սե ա սիրտըս:

Պարտեզ եմ՝ չափար չունիմ,
Իսկ կըարիճ եմ՝ յար չունիմ.
Կընաց ձեռնես իմ կյանքը,—
Ջաշիլ եմ՝ խարար չունիմ.

Ուռի ծառին բար չի՛լնի,
Տակը բար ա, վար չի՛լնի.
Են աստվածն ու յերկինքը
Սիրատերին ճար չի՛լնի:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում կամխասի

Ան ՄԱՐԱԼ ԶԱՆ

Ա՛խ, մարա՛լ ջան,
Կոկոնըս թոռմած մընաց,
Զա՛ն, դյարա՛լ ջան.
Սիրտըս կըբախած մընաց.
Ա՛խ, մարա՛լ ջան,
Ի՞նչ անեմ իմ ապրեցիք,
Զա՛ն, դյարա՛լ ջան.
Իմ աչքերը թաց մընաց:

Կամար ունըըզ գովեցիր,
Սիրել էլիք՝ ասեցիր.
Ինձ պես ուժով կըտրըճին
Դու անդանակ մորթեցիր:

Զահլի էմ, ընկեր չունիմ,
Ընկել էմ յես, տեր չունիմ,
Վսչ լավ ասեք, մի՞չ էլ վատ,—
Հարբատության սեր չունիմ:

Խոսք մոզովրդական
Մշակուս կոմիտայի

ԼՈՒՍՆԱԿՆ Ա ԿԱՅՆԵԼ ԴՍՐԻՆ

Լուսնակն ա կայնել դարին,
Յա՛ր, աման,
Աղջի՛, դու սիրուն,
Զանե՛, ջա՛ն.
Երնակ ջու տիրուն.

Պատկերն ա ջու պատկերին.
Յա՛ր, աման,
Աղջի, ջու քեղքը,
— Զանե՛, ջա՛ն.

Տարավ իմ խեղքը:
Լուսնակ ջան, շուտ մի՛ յերթա:
Յա՛ր, աման,
Աղջի՛, դու սիրուն,
Զանե՛, ջա՛ն.

Երնակ ջու տիրուն.
Չուր մեկ էլ դալող տարին,
Յա՛ր, աման,
Աղջի, ջու քեղքը,
Զանե՛, ջա՛ն.

Տարավ իմ խեղքը:

Լուսնակը ցոլաց, դընաց,
Դեմ առաւ ամպին՝ մընաց.
Սըբտով պայման չը տըլավ,
Սըբտիս դադ յեւով, մընաց:

Լուսնակը սլահ ա մըտեւ,
Անուշ յարըս չեմ դըտեւ.
Աչքըս արցունքով լըցված
Գիշերը քուն եմ մըտեւ:

Գիշերը քուն եմ մըտեւ,
Գեղ յերազումըս դըտեւ.
Քեզանից ձեռ չեմ վերցնի,
Քանի սաղ եմ, չեմ վըտեւ:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում Կոմիտասի

ԿԱՅՆԵԼ ԵՍ

Կայնեւ ես, կանչում եւ չես,
Յա՛ր,

Բոյեղ ամանչում եւ չես,
Յա՛ր:

Յար, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ:

Նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ, նայ, նայ, նա՛յ:

Քեկար կըշտովս անց կացար,

Յա՛ր,

Տեր ես, ճանաչում եւ չես:

Յա՛ր:

Յար, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ:

Նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ, նայ, նայ, նա՛յ:

Սև ամպը սարի գլխին,

Կաքավը քարի գըլխին.

Չե՞ իրար խոսք ենք տըլեւ

Են թարձըր դարի գըլխին:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում Կոմիտասի

ԳՈՒԹԱՆԸ ՀԱՅ ԵՄ ԲԵՐՈՒՄ

Գուժանը հաց եմ բերում,
Բերանը բաց եմ բերում.
Տե՛ս, քեզ վո՛րքան եմ սիրում,—
Ձուզը տապկած եմ բերում:

Ես որ գուժանը մերն աս,
Մահ բռնողը իմ հերն աս.
Յեզնարած չեկլիկ տըղեն՝
Աշխարհ գիտե՛ իմ տերն աս:

Վեր կացած համախոսին՝
Գուժանն աս վարում փոսին.
Բարկ արեւը յերկընքում՝
Շողն աս դիպեւ աղոսին:

Հա՛վքեր, թեանի՛ արեք,
Օարխ հովանի՛ արեք.
Թո՛ղ բարակ քամին սիւնէ,
Հեան եւ դուք նանի՛ արեք:

Խոսք Ժողովրդական
Մշակում կամխտասի

ԵՍ ՈՐ ՈՒՐԲԱՍԹ Ե

Ես որ ուրբաթ ե, պաս ե,
Դե՛, հե՛, զը՛նգը, զը՛նգը, դե՛, հե՛, ջա՛ն.
Սըրտիկս արծաթե թաս ե:
Դե՛, հե՛, զը՛նգը, զը՛նգը, դե՛, հե՛, ջա՛ն.
Սըրտի՛կ, մալուլ մի մընա,—
Աշխարհ մարդու չի՛ մընա:

Աշունն յեկալ ցողալեն,
Մատի թըփեր գողալեն:
Սըրտի՛կ, մալուլ մի մընա,—
Աշխարհ մարդու չի՛ մընա:

Կըռունկ կանչեց օարերուն:
Ղարիբ տըղեն յերերուն:
Սըրտի՛կ, մալուլ մի մընա,—
Աշխարհ մարդու չի՛ մընա:

Յեկել եմ ու ճար չունիմ,
Մեռնելու հընար չունիմ:
Սըրտի՛կ, մալուլ մի մընա,—
Աշխարհ մարդու չի՛ մընա:

Խոսք Ժողովրդական
Մշակում կամխտասի

ԱՆՏՈՒՆԻ

Միրտըս նըման ե են իըլած՝ տըներ, —
Կոտրեր դերաններ, խախտեր ե սըներ.
Բուն պիտի դընեն մեջ վայրի հավքեր.
Գերթամ՝ ձի թալեմ են դարնան դետեր.
Ընիմ ձըլներու ձագերացըն կեր:

Ա՛յ, տո լա՛ճ տընավեր:

Սե ծով մ'եմ տեսե, սիպտակն եր բոլոր.
Ալին կը վարներ, չեր խառնի հիրոր.
Են վո՞րն ե տեսե մեկ ծովն յերկթավոր, —
Անտունի սիբան ե պըլտոր ու մոլոր:
Ա՛խ, իսկի մի՛ ընիք սըրտիկ սեւափոր:

Ա՛յ, տո լա՛ճ տընավեր:

Խոսք Ժողովրդական
Մշակում Կոմիտասի

ԶՈՒԹԳ — ԶՈՒԹԳ ԿՈՒՈՒՆԿ

Զույգ զույգ կըռռնի երկան վիզ,
Պապո, մամո կարգեք զիս:

Համ դյուլ, համ վարդ, համ նարգիզ,
Պապո, մամո կարգեք զիս:

Եղման մեռել թորկեն վիզ:
Պապո, մամո կարգեք զիս:

Խոսք Ժողովրդական
Չայնագրում Կոմիտասի

ՃԱՄԲԱՍ ՏՎԵՔ

Կուռտիկ ունեմ դեղին ա,
ձամբա տըվեք թող տուն դա,
Իմ յարը ձեր դեղին ա,
ձամբա տըվեք թող տուն դա:

Սարերը սնճոտեւ ա,
ձամբա տըվեք թող տուն դա,
Վոչխարը բրդոտեւ ա,
ձամբա տըվեք թող տուն դա:

Տավարը նստոտեւ ա,
ձամբա տըվեք թող տուն դա,
Կանաչը սլաուկոտեւ ա,
ձամբա տըվեք թող տուն դա:

Հոտաղ ջու մերը մեռնի,
ձամբա տըվեք թող տուն դա,
Շորերդ կեղտոտեւ ա,
ձամբա տըվեք թող տուն դա:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում կամխաստի

ՄՈՎԱՅ ՀԱՐՍՆԵՐ

Յեկան, յեկան Մոկաց հարսներ
Հարալո, հարալո,
Հառկող յեկան, բարվոր դացին,
Հարալո, հարալո:

Մեր բաղը ծառ ա,
Ձեր բաղը քար ա.
Յես քեզ չեմ անի:
Իմ աղբոր ծառա:

Մեր բաղը վարդ ա,
Ձեր բաղը հարթ ա,
Ամեն բան դիտեմ,
Իզուր մի ջարդա:

Իմ չինար յարին,
Իմ չինար յարին
Ով է բան առեւ,
Գովական յարին:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում կամխաստի

ԾԱՍԹԵՆ

- Իմ դըլխու Քաթեն կիտամ,
Դե խանա ծամթե'նն ի ծովեն:
- Լողլորի մեկլէ յես եմ,
Չե'մ խանա' ծամթե'նն ի ծովեն:

Յա՛ր ունիմ, յա՛ր ունիմ,
Քարիս յոթն ախպեր ունի.
Յա՛ր ունիմ, յա՛ր ունիմ,
Յոթն ել դացած բանելու.
Յա՛ր ունիմ, յա՛ր ունիմ,
Նախրատեղին ուռի ծառ.
Յա՛ր ունիմ, յա՛ր ունիմ,
Խընձոր թալեմ արի տար.

- Իմ դըլխու Համբար կիտամ,
Դե խանա ծամթե'նն ի ծովեն:
- Լողլորի մեկլէ յես եմ,
Չե'մ խանա' ծամթե'նն ի ծովեն:
- Իմ խաջի շապիկ կիտամ,
Դե խանա ծամթե'նն ի ծովեն:
- Լողլորի մեկլէ յես եմ,

Չե'մ խանա' ծամթե'նն ի ծովեն:

- Իմ դոչի սըրանոց կիտամ,
Դե խանա ծամթե'նն ի ծովեն:
- Լողլորի մեկլէ յես եմ,
Չե'մ խանա' ծամթե'նն ի ծովեն:

Յա՛ր ունիմ, յա՛ր ունիմ,
Յարբս յոթն աղպեր...

- Իմ թևի թևնոց կիտամ,
— Իմ վըզի վըզնոց կիտամ,
— Իմ յերախ ճըթիկ կիտամ,
— Իմ սեբուսի ծամեր կիտամ,
— Իմ մեյլան ճակատ կիտամ,
— Իմ կամար ունքեր կիտամ,
— Իմ Ֆինջան աչեր կիտամ,
— Իմ մեղրիկ բերան կիտամ,
— Իմ բոլոր յերես կիտամ,
— Իմ շարմաղ ձեռներ կիտամ,
— Իս սիվտակ դոչ քե կիտամ,
— Իմ բոյլն ու բուս կիտամ
— Իմ ծամի ծանրութենեն
Ծամթելս կըտրե, ընկե ի ծով
Իմ ծամթելն խան տո՛ւր ի գիս,
Բու ջաճել արևն արով:
— Իմ ջուխտակ աչիս վրա,

Մամթեւն խանեմ իտամ զըզի,
Յերբ կիտա(հ)ըն որն յերկինք,
Որ երեսեկ իտան մըղի:

Յա՛ր ունիմ, յա՛ր ունիմ,
Յարըս յոթն աղայեր...

Խոսք ժողովրդական

Յերածշա մշ. Սպ. Մեկիւբյանի
Ռ. Մեկիւբյանի

ՎԱՐԳԻ ԿՈՇԻԿԱ

Վարդ կոչեկըս, վարդ կոչեկըս,
Վարդից գեղեցիկ մաչեկըս:
--Մեր տան մեջը զընող սըղա
Կարմիր խընձոր բաշխող սըղա,
Վարդ կոչեկըս զըսնող սըղա,
Տըղա, զբկե վարդ կոչեկըս:

Վարդ կոչեկըս, վարդ կոչեկըս,
Վարդից գեղեցիկ մաչեկըս:

--Ձեր տան մեջը զընել չեմ յես,
Կարմիր խընձոր բաշխել չեմ յես,
Վարդ կոչեկըս դասել չեմ յես,
Իմ մտաբս չի վարդ կոչեկըս:

Վարդ կոչեկըս, վարդ կոչեկըս,
Վարդից գեղեցիկ մաչեկըս:

--Լալ որըս յեղալ ակն ու վախ,
Կորուցի կոչեկըս, ալա՛ղ,

Ջահէլ սըղա, հոգուս մատանի,
Տըղա՛, զըրկե վարդ կոշիկըս:

Վարդ կոշիկըս, վարդ կոշիկըս,
Վարդից դեղեցիկ մաշիկըս:

—Ինչո՞ւ կանես դու ախ ու վախ,
Սէրո՛ւն աղջիկ, հոգուս մատաղ,
Թե կըլինես ինձ սիրեկան,
Յես կըճարեմ վարդ կոշիկըդ:

Վարդ կոշիկըդ, վարդ կոշիկըդ,
Վարդից դեղեցիկ մաշիկըդ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կարա-Մուրգայի
Ռ. Մելիքյանի

ԱԼԱԳՅԱԶ

Ալադյազ բարձր սեղ ա,
Ջուրը հիվանդին դեղ ա,
Յես սիրեցի՛ խալիը սարալ
Իմ ահուշ յարը,
Ա՛խ, թե չառնեմ, յես կը մեռնեմ,
Իմ ազիդ յարը:

Քեզի մեռնեմ, ահուշ յար ջան,
Կարմիր խնձոր, լալ ու մարջան,
Նանի, նանի, նանի ջան:
Նանու դարդեր սարերով և
Նանի, նանի, նանի ջան:
Երվում եմ, վառվում եմ,
Չեմ դիմանա, նանի ջան,
Նանի, նանի, նանի ջան:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում Կարա-Մուրգայի

ՋԱՆ ԳՅՈՒԼՈՒՄ

Մտախ տակը մանիչակ,
Չան գյուլում ջան ջան,
Իմ յարբ քանց քեզ շիշակ,
Չան ծաղիկ ջան ջան:

Արեւը կամար-կամար,
Կապել ևս վոսկե քամար.
Հիտուն որ պատ և՛ս պահել
Իմ աղբոր ճամբի համար:

Խնձոր ունիմ կծած ա,
Չորս կողմն արծաթած ա,
Աղբերս ուղեց ավի վոչ,
Ասի յարիս դրկածն ա:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում կարա-Մուրգայի

ՆԱԶԵՐՈՎ, ՆԱԶԵՐՈՎ

Աղջիկ, նազերով, նազերով,
Դիլբար, նազերով, նազերով,
Աղջիկ, մի՛ դար մեր կալերով,
Դիլբար, մի՛ դար մեր կալերով:

Դիլբար, ձին եր նալերով,
Աղջիկ, մի՛ դար մեր կալերով:

Աղջիկ, մի՛ դար, մեր տուն ծուխ է,
Դիլբար, մի՛ դար մեր տուն ծուխ է,
Կարմիր իրեք աչքեր թուխ է:

Արի՛ երթանք հոբթկա խոտիկ,
Դիլբար, երթանք հոբթկա խոտիկ,
Տեսնենք վե՞ր յարն ի խորոտիկ:

Աղջիկ, նազերով, նազերով,
Դիլբար, նազերով նազերով...

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Ռոմ. Մելիքյանի

ԲԱՄԲԱԿԻ ՏԱԿԻՆ

Բամբակի տակին դյուլամբարին,

Սիրելի եմ թագա նուրարին:

Մեր բամբակը, ձեր բամբակը՝

Գյուլ-նուրարին,

Սիրելի եմ թագա նուրարին:

Դու դաշտ կու գաս հուլա-հուլա,

կու նըմանիս բամբակի քուլա.

Աչքըս աեսամ, սիրտըս կուլա,

Գյուլ-նուրար ջան,

կու նըմանիս բամբակի քուլա:

Մեր ջուխտ պութան զաշտ կու բանի,

Գյուլ-նուրարը հաց կու տանի.

Աչքով, սերտով մարդ կու սպանի, մարդ կու

սպանի.

Գյուլ-նուրարը հաց կու տանի:

Խոսք ժողովրդական

Յերածշտ. մշ. Ռոմ. Մեյիֆյանի

ԱՐԻ ՄԱՆԱՆ

Արի Մանան, արի, դնանք մեր տունը,

Գեղի տեսա, կըտրամ աչքերիս քունը,—

ջա՛ն.

Ձա՛ն Մանան ջա՛ն,

Ձա՛ն Ձանան ջա՛ն, ջան:

Մանան սարեն կուգա, շալկինը ժախ ե,

Վոսկեթեւ մաղերը թիկունքին կախ ե,—

ջա՛ն.

Ձա՛ն Մանան ջա՛ն,

Ձա՛ն Ձանան ջա՛ն, ջան:

Յերկինքը ամպել ե, պետինը թաց ե

Մանանի թիկունքը կիսեն հետ բաց ե,—

ջա՛ն.

Ձա՛ն Մանան ջա՛ն,

Ձա՛ն Ձանան ջա՛ն, ջան:

Խոսք ժողովրդական

Յերածշտ. մշ. Ռոմ. Մեյիֆյանի

ՊԻԼԻՔԻ

Ձուրն առա յեւա դարը
Յես անսա Ֆիդան յարը.
Ձիւտան յարը ինձ աըլեք,
Չը բաշեմ ահ ու գարը:

Պիւրբե՛, պիւրբե՛, պիւրբե՛,
Խընձոր կուզե յարըս.
Պիւրբե՛, պիւրբե՛, պիւրբե՛,
Խընձոր կուզե յարըս:

Շախկուռ, շուխկուռ քյամարըս,
Բոյով, բուսով, Թամարըս
Շախկուռ, շուխկուռ քյամարըս,
Բոյով, բուսով, իմ յարըս:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ մշ. Սպ. Մելիքյանի

ՄԱՆԳՐԻԿ ԹՐՓԻԿ ԸՌՆԷԱՆ

Մանգրիկ թըլիկ ըռնհան,
Ելնինք սարերը սեյրան

Հոսլը՛ն, հոսլերով գյադա,
Քաշլի՛, ելողլու գյադա:

Ա՛յ ադա, ո՞ւր ես, ո՞ւր ես,
Յես ծարավ եմ, դու ջուր ես

Հոսլը՛ն...

Մանի ըսեմ ու շարեմ,
Լըցնեմ սոսրակն ու կարեմ:

Հոսլը՛ն...

Անեմ իջնեմ երեան,
Անուշկիս յարըմ ճարեմ,

Հոսլը՛ն...

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Սպ. Մելիքյանի

ՍԱՐԵՆ ԿՈՒԳԱ ՁԻԱՎՈՐ

Մարեն կուգա ձիավոր,
Վայ լե, լե, լե, լե,
Մեր առանը չարգախավոր,
Ինչելիկ, փընջըլիկ,
Կարճըլիկ յար, յար:

Հըրես յեկայ իմ աղբեր,
Վայ լե, լե, լե, լե,
Յերեք որմա թաղալոր,
Բըռնեց ինձ դըրկեց ինձ,
Համբուրեց յարս ինձ:

Կողբա քարեր մաղան և,
Վայ լե, լե, լե, լե,
Իմ յարն ինձի բաղան և,
Ինչելիկ, փընջըլիկ,
Կարճըլիկ յար, յար:

Բարձըր բոյըդ աալ չունի,
Վայ լե, լե, լե, լե,
Լույս յերեսդ խալ չունի,
Բըռնեց ինձ, դըրկեց ինձ,
Համբուրեց յարըս ինձ:

Խոսք ժողովրդակամ
Յերածշտ. մշ. Գրիգոր Սյունիի

ԿԱՔԱՎ ԹՌԱՎ

Կաքավ թրուավ բանձըը քարին,
Կուլա մըումուռ իր ջիգարին,
Ինձ մոտ տարեք Սիփան սարին,
Կարոտել եմ անուշ յարին:
Արի, յար ջան, բարով արի,
Ձընգընդալեն սարովն արի:

Սիփան սարը զատ չիման ե,
Յարն եմ սիրեր աննըման ե.
Մեռնեմ յարոջ շորոր քելքին,
Ձինար բոյին, արև տեսքին:
Արի, յար ջան, բարով արի,
Ձընգընդալեն սարովն արի:

Դու բարակ ես, բարունակ ես,
Արեգական նմանակ ես.
Մեջ իմ սըրտին անանակ ես,
Հողիս երվավ, բոց կըակ ես:
Արի, յար ջան, բարով արի,
Նարոտ կապած սարովն արի:

Խաւք Ժողովրդակամ
Յերածշտ. մշ. Գրիգոր Սյուրիի

ՍԱՐԵՐԻ ՀՈՎԻՆ ՄԵՌՆԻՄ

Սարերի հովին մեռնիմ,
Իմ յարի բոյին մեռնիմ.
Ես որ ոխտն որ չեմ տեսել
Տեսնողի աչքին մեռնիմ:
Ախ ենիմ արուն կուզա,
Սև սրտիս դարուն կուզա,
Ինչ ենիմ յես են յարը,
Պըտտվի դարուն կուզա:
Յար, յար, յար, յար, նա, շանի,
Ախ նանի, ջան նանի,
Վա՛յ նանի, նանի ջան:

Լուսնյակ դու բարձրանց գընա,
Լույս տուր ու բարձրանց գընա,
Հեռու տեղ մի յար ունիմ
Բարև տուր, անցի գընա:
Ախ ենիմ արուն կուզա,
Սև սրտիս դարուն կուզա,
Ինչ ենիմ յես են յարը,

Պրտովի դարուն կուգա:
Յար, յար, յար, յար, նա, նանի,
Ախ նանի, ջան նանի,
Վա՛յ նանի, նանի ջան:

Ես գիշեր, լուսնակ գիշեր,
Սեվ ունքեր, կարժիր թըշեր,
Իմ սիրած յարն ինձ տվեք,
Ջեղ խեր ու բարի գիշեր:
Ախ ենիմ արուն կուգա,
Աս արտիս դարուն կուգա,
Ինչ ենիմ յես են յարը,
Պրտովի դարուն կուգա:
Յար, յար, յար, յար, նա, նանի,
Ախ նանի, ջան նանի,
Վա՛յ նանի, նանի ջան:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Դրիգոր Սյունիի

ԱՅ ՄԱՐԱԼ ԱՂՋԻԿ

Դու խոսք արվիր ինձանից չը շատվելիր
Թե զատվելիր, հախ տիրոջմեն զատվելիր.
Ա՛յ մարալ աղջիկ,
Ա՛յ ջեյրան աղջիկ:

Սրի յերթանք բու ման դալած արտերը,
Քեդի տեսա՝ թաժացան իմ դարդերը.
Ա՛յ մարալ աղջիկ,
Ա՛յ ջեյրան աղջիկ:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում Դրիգոր Սյունիի
Ամսոն Մայիլյանի

ՅԱՐԱԼԻ ՅԱՐ ԶԱՆ

Ելեր եմ դացեր ծաղկոց ձորն ի վեր·
Պաղ ջուրն եմ խմեր, գով հովը շնչեր,
Հալբուց կեղք լսեր· քաֆուր վարդ քաղեր·
Ամենքն ալ յարիս յեղունդ չեն արժեր:
Յարալի յար ջան, հե՛յ յար, հե՛յ ջեյրան,
Դուրս յել իմ դյուման, քո քեղքին հեյրան:

Ելեր եմ դացեր եղիք ման եկեր·
Շամամ, Թուզ սլսկեր, ծիրան, դեղձ քաղեր,
Մալաս նուռ ծծել, ամեն բան փորձեր·
Վոչ մեկն ինձ յարոջ համ, հոտ չե այկեր:
Յարալի յար ջան, հե՛յ յար, հե՛յ ջեյրան,
Դուրս յել իմ դյուման, համ հոտիդ
հեյրան:

Ելեր եմ դացեր անդին քար փնտուեր·
Գտեր շատ դոհար՝ յաղութ ու լալվար·
Գժրուխտ, աղամանդ, ալմաստ անհամար·
Վոչ մեկն ալ յարոջ փեղքին չի նմաներ:

Յարալի յար ջան, հե՛յ յար, հե՛յ ջեյրան,
Դուրս յել, իմ դյուման, քո քեղքին
հեյրան:

Ելեր եմ դացեր Սիփան սարն ի վեր,
Լուսնակն եմ վառեր, աստղերն եմ համբեր·
Լուսաստղն ալ բռներ աղուռն դեմ յեկեր,
Հէյ մեկն ալ յարիս նման չեմ տեսեր:
Յարալի յար ջան, հե՛յ յար, հե՛յ ջեյրան,
Դուրս յել, իմ դյուման, շող լուսիդ
հեյրան:

Խոստ Ժողովրդական
Մշակում Գրիգոր Սյունիի

ԿԱՅՆԵԼ ԵՄ՝ ԳԱԼ ՉԵՄ ԿԱՐՈՂ

Կայենել եմ՝ դալ չեմ կարող,
Լըցվել եմ՝ լալ չեմ կարող.
Քանի վոր դընացել ես,
Յա՛ր ջան,

Անունըդ տալ չեմ կարող:

Աչքերըս ճամբիդ մնաց,
Խեղբոս ինձանից դընաց.
Քո սիրուն, իմ գըլխի տեր,
Յո՞թն որ մընացի քնած:

Լալվարա ջուրը ստուն ա,
Ոտարութ՛յունը դաուն ա.
Տո՛ւնըդ դարձիր, ի՛մ աղբեր,
Բոլորքըս պըստիկ դաուն ա:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. ԱՅ. Տեր-Ղևոնդյանի

ՀԵ՛Յ, ՅԱՐԵ

Հե՛յ, յարե,
Տեր իմ, քո սիրուդ կարոտ եմ,
Ո՛վ սիրական ո՞ւրտեղ ես:
Հե՛յ, յարե,
Տեր իմ, քո սիրուդ կարոտ եմ,
Ո՛վ սիրական ո՞ւրտեղ ես:

Տախազված եմ լույս յերեսիդ,
Ջան սիրական, ո՞ւրտեղ ես:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Ա. Տեր-Ղևոնդյանի

ՄԱՐԱԼԻ ՅԱՅԼԻ

Կաքավի անս ման կու գաս,
Մարալ ջա՞ն:
Կը նըմանիս ջեյրանի խընճոր,
Մարալ ջա՞ն:
Ոյ, մարալ, մարալ, մարալ,
Մարալ, մարալ, մարալ ջան:
Իջանք լայիրները
Բըռնենք ծանդըր սլար,
Մարալ ջա՞ն:
Սարեր յետ գընացիք,
Իմ յարը թող դա,
Մարալ ջա՞ն:
Սարեր յետ գընացիք,
Իմ յարը թող դա,
Մարալ ջա՞ն:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Ա. Տեր-Ղևոնդյանի

ԿՈՂԻԱ ՅԱՅԼԻ

Կողբա յեւան սելերը,
Կըտրավ հողուս թելերը:
Կամաց քըչեք սելերը,
Կասեմ չուլբուս թելերը:
Ալ եղնիմ, ալ եղնիմ,
Դուչիդ վըրա խալ եղնիմ:
Թուչըդ պազնեմ զոր, գէչեր,
Յես քո սիրած յարոն եմ:

Աղջի գընանք մեր բախչեն,
Բանանք մեր սըրտի բողջեն,
Պազըմ դու աուր, սպզըմ յես,
Թող դուչմաններն ամաչեն:
Ալ եղնիմ, ալ եղնիմ,
Դուչիդ վըրա խալ եղնիմ:
Թուչըդ պազնեմ զոր, գէչեր,
Յես քո սիրած յարոն եմ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Ա. Տեր-Ղևոնդյանի

ԾԱՂԿՈՑ ՄՏԱ.

Ծաղկոց մըտա, սիրաբա երված, յարոտ եր,
Յարոտ սիրաբա աղիզ յարիս կարոտ եր:

Աղիզ յարիս ձեն տվեցի, ձեն չկար,
Ծաղկանց միջին, անուշ վարդս ել չկար:

Անդու՞թ յարս, սրտիս հետը խաղ արեց,
Թողեց, դնաց, իմ ջիւղարը դաղ արեց:

Յերգիչ դարձա, պատեցի սար ու քար,
Չեն տվեցի, անուշ վարդս ել չկար:

Աստված սիրեք, ասեք, յարս ո՞ւր դնաց,
Աղիզ յարս, անուշ վարդս ո՞ւր մնաց:

Խոսք ժողովրդական
Մշակուիւմ Ա. Տեր-Ղևոնդյանի

ԹԱԼԻՇՈՒ ՀԱՄԲԵՆ ԴՈՒԶ Ա.

Թալիշու ճամբեն դուզ ա,
Յար ամա՛ն, ամա՛ն, ամա՛ն, աման է՛յ,
Ո՛ւյ ամա՛ն, աման է՛յ, ո՛ւյ ամա՛ն.

Անտոն կայներ՝ Աշխեն կուզա.

Խորոտ ե Աշխենը,

Կոլոտ ե Աշխենը:

«Ինձ պե՛ս տըղեն քեզի հետ

Յար ամա՛ն,...

Աստված վըկա, լավ կը սաղա՞»:

Խորոտ ե...

Մարդարի դուռը դուզ ա,
Աշխեն կայներ՝ Անտոն կուզա.
«Յերգիւ հարյուրն ի՞նչ անե,
Իմ հերը շատ բաշըղ կուզա»:

«Գազերի սուր փշերը.

Հերիք պատեն իմ փեշերը.

Քանի մընամ յես դերի,

Արի՛, ինձի տա՛ր գիշերը»:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. ժողովրդական

ԱՐԻ ՍԻՐՈՒՆ, ԳՆԱ ՍԻՐՈՒՆ...

Մեր տան յետև քառասուն կարաս,
Քառասուն կարսի գինին եր խաս,
Վոսիկ դյուզյում արծընի թաս,
Ամեն թասին, պաղիկ մի տաս:
Արի՛ սիրուն, դնա՛ սիրուն,
Հաղար երանեկ զու տիրուն:

Մեր տուն ձեր տուն մոտիկ, մոտիկ,
Դու կապել ես կարմիր գոտիկ,
Երթանք քաղենք կանանչ խոտիկ,
Տխնանք վի՞ր յարն ե խորոտիկ:
Արի՛ սիրուն, դնա՛ սիրուն,
Հաղար երանեկ զու տիրուն:

Քամին եկավ երան երան,
Գնաց հասավ Մշու բերան,
Մշու հավեր թևավորան,
Քյալաչի տուն սևավորան:
Արի՛ սիրուն, դնա՛ սիրուն,
Հաղար երանեկ զու տիրուն:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտուրյում ժողովրդական

ՋԱՆ ԻՄԱՆ

Ելա երթիս երթիս տղիի,
Ջան իման, Ջան իման
Յարս տուն չեր նստա լացի,
Ջան իման, Ջան իման
Ձինար բոյլդ յես դուրբան.
Ջան իման, Ջան իման
Աև աչերուդ յես դուրբան:

Դու հո՛ւստ կիզաս, դու իլաթա,
Իսլոր երես լմանի դաթա,
Պաղիկ մի տուր տամ զոլաթա,
Կանչիմ յար արի՛, շուտ արի՛:

Դու հո՛ւստ կիզաս դու իսազեղու,
Դու կու քելիս ինչ որ մեղու,
Պաղիկ մի տուր տանիմ դեղու,
Կանչիմ յար արի՛, շուտ արի՛:

Արի երթանք Կոնկու սար,
Բերդ մի շինինք մտնանք խսար,
Սարուր կուզին՝ կխոսմ խաղար,
Թուխ աչքերուդ խաթրու խամար:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտուր-յուն ժողովրդական

ԿԱԹ ԿԹԵԼՈՒ ՅԵՐԳ

Հինդ եծ ունիմ ուր եծերով,
Իւելե, տիւելե.

Կաթ կը կթեմ պըղընձերով,
Իւելե, տիւելե.

Սիր կը չափեմ կալե չափով,
Իւելե, տիւելե.

Յեղ կը հանեմ լըլե տըկով:
Իւելե, տիւելե:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. մշ. Կոմիտասի

ՀԱՐՍԻ ՅԵՐԳ

Ոտրո վեր արի, նազ, մի անե,
Փեշերդ տուր վեր, թող ծի անե,
Ոտրս վեր արի քեո թախտեն,
Գանդատ մ'անե քեո բախտեն,
Ոտրս վեր արի քեո հողից,
Գանդատ մ'անե քեո բախտից:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. ժողովրդական

ԵՐԹԱՆՔ ՄԵՐ ԲԱՂԸ

Կայնել էս ախա բախա,
Վայ լե լե լե լե վայ լո լո լո լո
Լաչակիդ տուտը կախ ա,
Երթանք մեր բաղը, անենք ճեր խաղը
Շեկ տղա՝ ապխտակ աղջիկ,
Բռնել եք իրար յախա:

Վոչխարն արել եմ դուղը,
Ջուկել եմ դարադոյողը,
Աղլուխդ զրկի նախշեմ,
Թափ տուր քյանքյուլիդ թողը:

Բաղի բուրբ սլատ ա,
Հերն ու մերը լճնչ գատ ա,
Յես սիրել եմ, յես կտոնեմ,
Վերև աստված շըհադ ա:

Տուն եմ շինել դանանա,
Ղառղու կտամ դիմանա,
Կուտդ մեկնի ջուրն ինձ տուր,
Խմեմ սիրտս հովանա:

Բարի միջին կա համեմ,
Սիրտս սրտիդ մեջ քամեմ,
Բյուլբյուլ դառնամ, սրտիցդ,
Մի կուշտ, անուշ ջուր խմեմ:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. ժողովրդական

ՎԱՐՂՆ Ի ԲԱՑՎԵ

Վարդն ի բացվե վանա ըյաղբի եկյեստար,
Աստված սիրես մեկ որոտիլի տյու ձիկ տար,
Քյա նազերով, ըյա խորոտիկ, վերն ես տյու,
Աշխարհ գիտի, ալամ գիտի, իմն ես տյու:

Վարդն ի բացվե առավտման խով խուսոց,
Իմ յար բախչեն կայնե երկու ձեռն ի ծոց,
Քյա նազերով, ըյա խորոտիկ, վերն ես տյու,
Աշխարհ գիտի, ալամ գիտի, իմն ես տյու:

Վարդն ի բացվե առավտման շաղերով,
Իմ յար բախչեն վարդ կըյաղի մաղերով,
Քյա նազերով, ըյա խորոտիկ, վերն ես տյու,
Աշխարհ գիտի, ալամ գիտի, իմն ես տյու:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. ժողովրդական

ՔՅՈՒՐԳԱՆ ԿԶԻ

(Պարերգ)

Քյուրդան հըզի հայնե խաղա, լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի ծամ հը սանրե, լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի դեղ հը դնե, լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի դոտի հասլե, լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի խմոր հանե, լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի զըրդնակ հանե, լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի թախտ հը ալլե լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի բուրդ հը դըզե լեյ-լե, աշե,
Քյուրդան հըզի լվածք հանե, լեյ-լե, աշե:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշա. ժողովրդական

ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

ԴՈՒՆ ԵՆ ԳԼԽԵՆ

Դուն են դըլխեն իմաստուն իս, խելքդ
Հիմարին բար մի՛ անի,
Երազումըն տեսածի հիդ միդի մե հեսար
մի՛ անի,
Յես խո՛մ են դըլխեն երած իմ, հուրմեկանց
քարար մի՛ անի,
Թե վուր, գիդիմ, բեզարել իս, ուրելին
սարար մի՛ անի:

Ձը կա ջիդ պես հուրմի հեքիմ՝ դուն
Բոստոմի Ձալ, թաքավուր.
Ասիլդ ասկերումըն դոված, համ դուն իս
դողալ թաքավուր,
Թե ևսանց ել սուչ ունենամ՝ դըլխես արա
տալ, թաքավուր.
Մըտիկ արա քու Ստեղծողին՝ նահախ տիդ
դազար մի՛ անի:

Յարալուն հիքիմն ենդուր դ՛ուզե՛ դիդ
տալու յե, ցալ տալու չե՛.
Քանի դ՛ուզե արբար ըլի՛ դուլըն աղին դալ
տալու չե՛,

Դու քու սիրտըն խտակ պահե , յադի
խոսկըն ավտալու չէ՛ ,
Աստու սերն կանչողի պես դըռնեմեդ
Ջուղար մի՛ անի :

Ամեն մարթ չի՛ կանա խըմի իմ ջուրըն՝
ուրիշ ջըրեն ե .
Ամեն մարթ չի՛ կանա կարթա իմ դիրըն՝
ուրիշ դըրեն ե .
Բունիաթս ավազ չ'իմանաս՝ քարալի ե
քարուկըրեն ե՝
Սեւալի պես՝ առանց ցամքելլ, դուն շուտով
խարար մի՛ անի :

Բանի դ'ուղե քամին տանե՝ ծովեմեն ավազ
չի՛ պակսի .
Թեգուզ ըլիմ, թեգուզ չ'ըլիմ՝ մեջլիսներուն
սազ չի՛ պակսի .
Թե կու պակսիմ, քի՛զ կու պակսիմ՝
աշխարիս մե մազ չի՛ պակսի՝
Սայաթ-Նովու դերեղմանըն Հինդ, Հարաշ,
Արար մի՛ անի :

Սայաթ-Նովա

ԶԻՍ ԱՍՈՒՍ՝

Զի՛ս ասուճ, թե՛ լա՞ց իս ելի,
Բարով տեսա, իմ սիրեկան .
Վարթի նըման բաց իս ելի
Խարերով,
Խարերով .
Բարով տեսա, իմ սիրեկան :

Արի՛ մե դարդըս իմացի՛,
Եշխեմեդ համան իմ լացի .
Որըս էտպես անց ե կացի
Դարերով,
Դարերով .
Բարով տեսա, իմ սիրեկան :

Յեի կու հաքնիս ալ ու ատլաս,
Տեսողըն կու շինիս մաս մաս .
Դոշիդ պիտի լալ ու ալմաս
Շարերով,
Շարերով .
Բարով տեսա, իմ սիրեկան :

Յես քեզ դովիմ խաղի մեչըն,

Շամամներդ թաղի մեչըն.

Ման իս գալի բաղի մեչըն

Յարերով,

Յարերով.

Բարով տեսա, իմ սիրեկան:

Սայաթ-Նովեն վո՞ւնց դընջանա՛

Աչիքըդ սակե վընջան ա.

Դու՛սմանի լիզուն մընջանա

Չարերով,

Չարերով.

Բարով տեսա, իմ սիրեկան:

Սայաթ-Նովա

Ի՞նչ կոնիմ Հեքիմըն

Սայաթ-Նովեն

Ի՞նչ կոնիմ Հեքիմըն, ի՞նչ կոնիմ Չարեն՝

Քու տըվածըն ուրիշ դիդ ե, ուրիշ դիդ:

Երուս ե մըչլամըն, չե լավնում յարեն.

Քու տըվածըն ուրիշ դիդ ե, ուրիշ դիդ:

Սիրեկամն

Ասաց թե. «Հիտացի՛ դըլխեմես դընա,

«Քու սասձըն ուրիշ տիդ ե, ուրիշ տիդ:

«Ետ քու արարմունքսըն քիդի չի՛ մընա,

«Քու սասձըն ուրիշ տիդ ե, ուրիշ տիդ»:

Ուրիշ տիդ. ամա՛ն, ուրիշ տիդ:

Սայաթ-Նովեն

Ասի թե. «Եչխեմեդ չիմ հանդուստ տանըս,

«Զեռնիրըս թըլացալ՝ չե շինում բանըս,

«Երվեցալ ջեղարըս, մաչվեցալ ջանըս՝

«Քու տըվածըն ուրիշ դիդ ե, ուրիշ դիդ»:

Սիրեկանն

Ասաց. «Իմ գիղեմենն բիղ չը կա չարա,
«Գընա՛ թե խելք ունիս՝ գըլխիդ ճար արա՛,
«Թե չե՛ անիլ կու տամ բիղ փարա փարա.
«Բու ասածըն ուրիշ տիղ ե, ուրիշ տիղ»:

Սայաթ-Նովեն

Յես բըլբուլ իմ, վարթըս մընաց խարուսըն.
Կըրակ դըրիբ սըրտիս խուցի յարուսըն.
Վո՛ւնց դըրանքուսըն կա, վունց
դավթարուսըն՝
Բու արվածըն ուրիշ դիղ ե, ուրիշ գիղ:

Սիրեկանն

Ասաց թե. «Քի դարար՝ շինեցիր շահըդ.
«Կըրեցիր աղաբըդ, կըտրեցիր ահըդ.
«Մի՛ վիթի արունըդ, մի՛ շանց սա մահըդ,
«Բու ասածըն ուրիշ տիղ ե, ուրիշ տիղ»:

Սայաթ-Նովեն

Ասի թե. «Մաղիրըդ սուբմա իս անուս,
«Հենց գիղիս՝ չի՛մ գիղի, յա՛ր, չի՛մ
իմանուս.
«Սեբըդ ինձ մահ դառավ՝ ել չի՛մ դիմանուս,
«Բու արվածըն ուրիշ դիղ ե, ուրիշ գիղ»:

Սիրեկանն

Թագավո՛ւրի Թագի լայիզ քարըն իմ,
Շիրինի պես Փահրադի գիղարըն իմ,
Յես են գըլխեն Սայաթ-Նովու յարըն իմ,
Բու ասածըն ուրիշ տիղ ե, ուրիշ տիղ:

Սայաթ-Նովեն

Հիղըս խոսի՛, մի՛ կենա խոսվի պես.
Տալլա տըվիր՝ դեմիս տարար ծովի պես.
Կու մեռնիմ, —չի՛ս տեսնի Սայաթ-Նովի պես.
Բու արվածըն ուրիշ դիղ ե, ուրիշ գիղ:
Ամա՛ն ուրիշ դիղ:

Սայաթ-Նովա

ՈՒՍՏԻ՞ ԳՈՒ ԻՅԱ

Ուստի՞ դու քաս, զարեր բըլբոււլ,
Դու մի՛ լաց՛լի, յես իմ լալու:
Դու վարթ պըտուե՛, յես զողալին—
Դու մի՛ լաց՛լի, յես իմ լալու:

Աբի՛, բըլբոււլ, խոսի՛ բառըն,
Ոխնըլի՛ քու եկած սարըն.
Ի՛ի վարթն երից, ինձ իմ յարըն,—
Դու մի՛ լաց՛լի, յես իմ լալու:

Ման իմ դալի դիզարի հիդ,
Վունց զարեր բըլբոււլ խարի հիդ,
Դու վարթի հիդ, յես յարի հիդ,—
Դու մի՛ լաց՛լի, յես իմ լալու:

Սալբուի նըման կանանչ թա,
Յե՛կ, խոսի՛, ձայնդ ճանանչիմ,
Դու վարթ կանչե՛, յես յա՛ր կանչիմ,
Դու մի՛ լաց՛լի, յես իմ լալու:

Ղարեր բըլբոււլ՝ ձայնիդ մալում,
Յես ու դու երվինք մե հալում.
Սայաթ-նովեն ասաց՝ դա՛լում,—
Դու մի՛ լաց՛լի, յես իմ լալու:

Սայաթ-նովա

ՔԼԵՄԵՆՏԻ ԶԻՎ

Բըրբուլի հիշ լաց իս ելի,
Վարթի նըման բաց իս ելի
Վարթաջըրով թաց իս ելի,—
Չկա քիզի նման, չկա քիզի նման.
Քիզ նման, քիզ նման.
Դո՛ւն իս աննման:

Սիրունութիւնդ ելավ արբար.
Մազեր ունիս՝ սիմ ու շարբար.
Քի սազ դու քա դուշուր դարբար.—
Չկա քիզի նման, չկա քիզի նման.
Քիզ նման, քիզ նման.
Դո՛ւն իս աննման:

Երեսըդ և շամս ու դամար.
Ձանըս դուս դու քա քիզ ամար:
Մեչկիդ ունիս ոսկե քամար,—
Չկա քիզի նման, չկա քիզի նման.
Քիզ նման, քիզ նման.
Դո՛ւն իս աննման:

Հաքիդ դարըն՝ ալ իս արի.
Բըրբուլի հիշ լալ իս արի.
Բարկ երեսիդ խալ իս արի,—
Չկա քիզի նման, չկա քիզի նման.
Քիզ նման, քիզ նման.
Դո՛ւն իս աննման:

Դարդըս ասիմ՝ կուլան սարիբ.
Ես ի՞նչ բան եր, վուր դուն արիբ.—
Սայաթ-նովուն՝ ջունուն արիբ,—
Չկա քիզի նման, չկա քիզի նման.
Քիզ նման, քիզ նման.
Դո՛ւն իս աննման:

Սայաթ-նովա

ՔԱՆԻ ՎՈՒՐ ԶԱՆ ԻՍ՝

Գանի վուր ջան իմ՝ յա՛ր, քի դուրբան իմ՝
աբա ի՞նչ անիմ՝
Արատսունք հանիմ, շատ հարուց հանիմ,—
յա՛ր, դադեղ տանիմ:
Ասիր. «Ջեյրան իմ»՝ թո՛ւզ քի սեյր անիմ.
յար, մըտիկ անիմ:
Մո՛ւտ բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով,
յար իլթիմազով:

Մազիրըզ դաստա, սլըռսլըզ փըստա.
հեյրանի վախա ե:
Յեկ նընգնինք չուլըն՝ վուր հասնինք գուլըն.
Ջեյրանի վախա ե
Բըլըսուլըն վարթին, վարթըն բաղին.
ոհեյրանի վախա ե:
Մո՛ւտ բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով,
յար իլթիմազով:

Շուս գանք հանդամով. յերկնային նամով
թուփըն թացվիլ ե
Ետզ կանչինք հանգով. լալիքն ոսնզով,
վարթըն բացվիլ ե:

Սուսան սընբուլով, դարեր բըլբուլով
բաղըն ցվիլ ե.
Մո՛ւտ բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով,
յար իլթիմազով:

Պատվական չինած, նըման նըմանած
Լեյլու դիպարին.
Յա՛ր, ուչիլս գընաց՝ մազիրըզ մընաց
վըտ մուհաջարին
Բաղըն դարթարած, բըլբուլըն քչնած վարթի
սաջարին.—
Մո՛ւտ բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով,
յար իլթիմազով:

Հաքիլ իս առլաս, թուրլու դար ու խաս՝
սալըու գալ բովուն.
Ջեռիդ ունիս թաս, լըջնիս ինձ տաս՝
դուրբան իմ քովուն.
Թաք դուն բաղչեն դաս՝ անիս մասնե մաս
քու Մայաթ-նովուն:
Մո՛ւտ բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով,
յար իլթիմազով:

Սայաթ-նովա

ՔՅԱՄԱՆՁԱ

Ամեն սաղե մեչըն գոլած դո՛ւն թամամ
 դասն իս, քամանչա.
 Նաքաղ մարթ քիղ չի՛ կանա տեսնի դուն
 նըբա պասն իս, քամանչա.
 Ղաստ արա՛ ել լալ որե՛րուն եղիվըն
 Հասնիս, քամանչա.
 Քիզ ինձնից ո՞վ կանա խըլլի՛ աչուղի բան
 իս, քամանչա:

Անգաճըդ երծաթեն պիտի, գըլուխըդ
 ջալահիր քարած,
 Կուլթըդ շիրմայեմեն պիտի, փուրըդ
 սաղափով նախ յարած,
 Սիճըդ ոսկեն քաչած պիտի, երկաթըդ
 փանջարա արած
 Ոչ ով գիմեթըդ չի՛ գիղի՛ լալ ու ալմանն
 իս, քամանչա:

Ճիպուտըդ վարադնած պիտի՛ թահր ունենա
 հաղար ոանդով.
 Զարըդ ոաչի կուդեն պիտի՛ վուր դուն
 խոսիս քաղցըր հանդով.

Շատին գարթուն կու լուսացնիս, շատին կու
 քընեցնիս բանդով՝
 Անուշահամ գինով լիքըն դո՛ւն ոսկե թան
 իս, քամանչա:

Ածողիդ երկու կու շինիս, առաջ չախի
 դափա դ՛ուզիս.
 Կու մեճըրվիս այիխումըն, պարապ վախտի
 բափա դ՛ուզիս.
 Յեփ վեր դու քա մեջլիսումըն՝ քաղցըր զող
 ու սափա դ՛ուզիս.
 Բուրբըդ դողալնիր շարած մեջլիսի կեսն
 իս, քամանչա:

Շատ ախուր սիրա կու խընդացնիս, կու
 կըտրիս հիվընդի դուղըն.
 Յեփ քաղցըր ձայնըդ վեր կոնիս՝ բաց կուլի
 հիղըդ խաղողըն.
 Խալխին ես իլթիմազն արա՛ ասին. «Ապրի
 քու աճողըն».
 Քանի սաղ ե Սայաթ-Նովեն, շատ բան կու
 տեսնիս, քամանչա:

Սայաթ-Նովա

ԱՌԱՆՑ ՔԻՉ ԻՆՉ ԳՈՆԻՄ

Առանց զիդ ի՞նչ կոնիմ սոյրաթն ու սողըն,
Չեանեմես վեր կոծիմ չանդիրըն մեմեկ:
Չունջի ուչկ ու միտիքս իրար շաղեցիր,
Փահմես կու հեռացնիմ հանդիրըն մեմեկ:

Մե դուգունըն երկու դաղին ի՞նչ անե,
Մե նոքարըն երկու աղին ի՞նչ անե,
Մե բազմանչին երկու բաղին ի՞նչ անե,
Փեյվանդ գ'ուզե թաղա տընդիրըն մեմեկ:

Ղուրթ ին ստի վիր ուստաքսր գաղերըն.
«Քաղ չինեցի, վարթն քաղեցին վարդիրըն».
Ջախեն յես քաշեցի, սափեն յաղիրըն.
Բաղիփեն եկավ միդ ես բանդիրըն մեմեկ:

Առանց զիդ ի՞նչ կոնիմ աշխարհս մալըն.
Ձիմանա քալադըն, չիմանա դալըն,
Կու հաքնիմ մաղեղեն, կու հաքնիմ շալըն,
Կերթամ ու ման դու քամ վանջիրըն մեմեկ:

Իրլքամ մե մարթ ոստս դա՛ վուր ինձ
խըրատե.
Գո՛ղալ, քու եչխեմեն սիրտըս աղատե.
Կանց յոթըն իմաստնասիրացըն շատ ե՛
Ե՛ս քու, Սայրթ-Նովս, բանջիրըն մեմեկ:

Սայրթ_Նովս

ՅԵՍ ՔՈՒ ՂԻՄԵԹՆ ԶԻՄ ԳԻՒԻ

Յես քու ղիմեթըն չի՛մ ղիդի՛ ջալահիբ
քարին նըման իս.

Տեսնողին Մեջլում կու շինիս՝ Լեյլի
դիդարի նըման իս :

Աշխարումըս իմըն դո՛ւն իս,
Բեմուրվաթ իս, մուրվաթ չունիս.
Պռոշներիդ նարաթ ունիս,—
Ղանդու շաքարի նըման իս :

Դադա սլտի՛ թարիփդ ասե,—
Ակուքըդ յադութ ալմաս և,
Ռանդըդ ֆըռանդի աալաս և,—
Զար ղալամքարի նըման իս :

Մաղիրըդ նըման ուհանի,
Դուն ուրիշ խեալ մի՛ անի,
Ռահմ արա՛, հոքիս մի՛ հանի,
Մուրվաթով յարի նըման իս :

Վո՛ւնց ղիմանամ եսչափ չարին,
Աչկեմես կաթում և արին.
Սայաթ-Նովա, նազու յարին
Գընած նոքարի նըման իս :

Սայաթ-Նովա

ՊԱՂ ԱՂԲՅՈՒՐԻ ՄՈՏ

Պաղ աղբյուրի մօտը կանգնած մի աղջիկ,
Զեռին սափոր լցրած ջուրն էր անուշիկ.

Աչքը ու ունքը զարմով քաշած, դեղեցիկ.
Մայրիկ, զարնվեցա սիրում եմ նորան,
Մի փոքր ակնարկով արավ ինձ նշան:

Պաղ աղբյուրի մօտը, պարտիզում նստած,
Ունեյինք լավ գինի, դառի խորոված,
Յերգում էյին, պարում էյին բոլորած.

Մայրիկ, զարնվեցա սիրում եմ նորան,
Մի փոքր ակնարկով արավ ինձ նշան:

Յերեկը անդադար նորան եմ հիշում,
Գիշերն ել յերազիս մեջն եմ տեսնում.
Տուչորված ման կուզամ խեղճ, մուրը,
արտում.

Մայրիկ, զարնվեցա սիրում եմ նորան,
Մի փոքր ակնարկով արավ ինձ նշան:

Ախ, յերանի այն ավուր, շատ յերանի,
Տեսությանը կրկին լինեմ արժանի,
Ասանց նրան յես չեմ մնար կենդանի.

Մայրիկ, զարնվեցա սիրում եմ նորան,
Մի փոքր ակնարկով արավ ինձ նշան:

Ջիվանի

ՈՎ ՍԻՐՈՒՆ-ՍԻՐՈՒՆ

Աշխարհն ընդհանուր քո սիրույդ համար
քաջում ե փափաղ,
Ով սիրուն-սիրուն
Ձի լինի քեզ պես ամենայն յերկիր փայլուն
արուսյակ
Ով սիրուն-սիրուն:

Ախ, սիրահարիդ դու մի չարչարիր, քիչ
խնամք արա
Անուշ սիրական,
Լուր պաղատանքս, ով իմ սիրուհի, վիրավոր
սրտիս
Տուր դեղ ու դարման:

Ախ, պիտի տեսնե՞մ յես քու յերեսդ, թե
պիտի մեռնիմ
Թերի փափաղով
Այբուս էս դու ինձ ամենայն միջոց
անարատ սիրույդ
Անչեջ կրակով:

Յեղեմյան ծաղիկ, հայրենի հողով անված
մանուշակ,
Ով սիրուն-սիրուն
Հողիդ անարատ, տեսքդ զերազանց, մեկ
հատ որինակ
Ով սիրուն-սիրուն:

Ջիվանի

ՔՈ ՓԱՓԱԳՈՎ,

Քո փափազով վառվում եմ, արբ սիրեկան
 Ո՞ւր տեղ ես,
 Յերկնային ամպերու մեջ նստող ծիածան,
 Ո՞ւր տեղ ես.
 Ճանաղարհդ նայելով աչքերումս լույս չը
 մնաց,
 Յեկ յերևույթ տեսնեմ, ազնիվ սիրական,
 Ո՞ւր տեղ ես:

Ի՞նչ պատահավ, անուշիկ, վոր դուն
 հեռացար ինձանից,
 Բողբրախոս, անուշ լեզու, անվամբ
 զովական,
 Ո՞ւր տեղ ես.
 Թող միայն ասեն, Ջիվան, այսոր
 սիրականդ կու դա,
 Թող տատանիմ քո սիրով մինչև հավիտյան,
 Ո՞ւր տեղ ես:

Ջիվանի

ՎԱՌԱ, ՎԱՌԱ

Յես քեզ տեսա մեջը այգուն,
 Ճափաղով ինչպես թռչուն.
 Սրտիս սաստիկ դուր յեկար դուն,
 Ա՛խ իմ սիրեկան, անուշ սիրեկան,
 Կյանքիս հատորը դու յես աննման:
 Վառա, վառա յես վառա,
 Կրակիդ ճարակ դառա,
 Հանդատություն չունեցա,
 Մինչ իմ կարոտս չառա:

Այն որվանից չունիմ դադար,
 Ինչ քեզ տեսա, դեղատեղար,
 Իսկապես յեղա սիրահար,
 Ա՛խ իմ սիրեկան, անուշ սիրեկան,
 Կյանքիս հատորը դու յես աննման:
 Վառա, վառա և այլն:

Աչքերիցդ մի կայծ թռավ,
 Թոռով սրտիս մեջը ընկավ,
 Ինչ կանեմ չի հանդիբ բնավ:

Ա՛խ իմ սիրեկան, անուշ սիրեկան,
Կյանքիս հատորը դու յես աննձան:
Վառա, վառա և այլն:

Փասիան ես վոսկեփետուր,
Աչքերիդ մեջ կը ցոլա հուր,
Թագուհին ես թռչնոց հանուր,
Ա՛խ իմ սիրեկան, անուշ սիրեկան,
Կյանքիս հատորը դու յես աննձան:
Վառա, վառա և այլն:

Խոսք և յերաժշտութիւն Արվանու

ԱՅԾՅԱՍ

Սնհոդ ես, չես սիրտեր ինչ կա թո մասին,
Պտտվում են թո խեղճ անձիդ վնասին,
Դամփունքերով, բարակներով միասին:

Փախի՛ր այժյամ, փախի՛ր վորսկանն ե
դալիս

Ձաղուկներդ արտուր, լալիս են, լալիս:

Վորսկանը ճրագով քեզ ման կուզա
Կուղե ձևութերը թո արյունով լվա,
Խղճալի, թո տեղյակ սար ու ձոր կուլա:

Փախի՛ր այժյամ, և այլն:

Վորսկանը դուրժ չունի, կանի կրակը,
Կամ քեզի կսպաննե կամ թո զալակը.
Ջուր չի անցնի հրացանի դնդակը:

Փախի՛ր այժյամ, և այլն:

Դաշտումը չես մասն դար թե մտածես լավ,
Քեզ կը միլրավորեն, կստանաս մեծ ցավ,
Դուրս մի յեղնիլ խիտ անտարեց դու բնով:

Փախի՛ր այժյամ, և այլն:

Զորերը մի մանիր, վտանգավոր ե,
Վարսկանը ման կուգա այնտեղ սովոր ե,
Քարայրեց խփելով քեզ կը զլորե:
Փախիր այժյամ, ե այլն:

Եոսֆ և յերածշտուրյամ Զիվանու

Ի ննՋԱՄԱՆԵՎ

Ի ննՋամեզ արքայական
Զարթիր նազելիդ իմ զարթիր
Յեհաս նշույն արեզական
Զարթիր նազելիդ իմ զարթիր:

Չատկեր սիրուն տիպ բոլորակ,
Լրացելո լուսույն քատակ,
Վոչ դատանի քեզ որինակ
Զարթիր նազելիդ իմ զարթիր:

Տաօ և խորչակ ժամանեցին
Ըզթերք զեղույդ այրել կամին
Քանդի եանց գիշերն մթին
Զարթիր նազելիդ իմ զարթիր:

Բաղդասար Դպիր

ԱԿՆԱՐԿՅԱՆ

Ակնարկյա՛, ո՛վ էմ սիրուհի, ակնարկյա՛
տկարիս,
Ողնյա՛ սիրահարիս,
Մերթ էմ նեղությանս հասու լեր, մերթ
դեղ ու ճարիս,
Տուր անմխիթարիս:

Անբախտությանս ձեռքիցը վողորմելի յեմ
չատ,
Յերբեմն ել հուսահատ,
Ախտո՞ս, հաղար ախտո՞ս, ապա վա՛յ ինձ
խնլադարիս,
Պանդուխտ ե ոտարիս:

Մինչ յե՞րբ աղաղակս չը լսելով մնամ
այսպես,
Հայցեմ ինամ այսպես,
Թեև քս արարքը, հերավի, շատ չե հիմարիս,
Ամսթ բարերարիս:

Այսքան բողոքը էմ սիրելիւյս կարգացի
յես վողջ,
Ականջ դրավ ամբողջ.
Ասավ— դու, Ծիրին, պետք ե սիրույս մեջ
չը դադարիս,
Մինչ ինձ հախսարիս:

Աշուղ Ծիրին

ՏՐՏՈՒՆՁ

Իմ սիրտս սոյ ես արեւ,
Ջիզյարս դաղ ես արեւ,
Ինձանկոց հեռացել ես,
Ինձ բեզամաղ ես արեւ:

Մինա ըտյղ սուրահի,
Սարաբա սիրտս շահի,
Ինձ եւ տար մոտդ պահի,
Բալ ե դրաղ ես արեւ:

Յես զո սիրույդ բարեկամ,
Կամենում եմ հողիս տամ,
Պողնեբոյ բաղցրահամ,
Թղթից շարձաղ ես արեւ:

Բախտիդ բյուրյուլի պես,
Շաֆիս ե տալիս հուլի պես,
Դեմքդ բացված դուլի պես,
Սալեբոյ չող ես արեւ:

Մուրվաթ արա սիրահար,
Մի չարչարել շարաչար,
Ինձ դցել ես քարեքար,
Դրուտս սարսաղ ես արեւ:

Համ դուդի յես, համ լաչին,
Յես մայել եմ զո պաչին,
Դոտս ու դոււմանի միջին,
Դու ինչ լայեղ ես արեւ:

Ականջ դիր խոսքի լավին,
Բեղնից չի կարել դավին,
Բիչարա Գյուրջի-Նավին,
Մաղխամ ախմախ ես արեւ:

Գյուրջի-Նավի

ՇՈՐՈՐԱ

Բազին թուած բլրուլ եմ,
Պարտեզին պոկած սմբուլ եմ,
Ով վոր սիրտս հասկանա,
Յես նրան դուրբան ու դուլ եմ:

Շորորա

Շորորա ջեյրան շորորա,
Երված սրտիս հով արա,
Շորորա թառլան շորորա,
Թեվիկներդ բաց հով արա:

Գիշերն անցավ քուն չունիմ,
Շորորա ջեյրան, շորորա,
Սալղաքար եմ բուն չունիմ,
Ղանաղներդ բաց հով արա:

Աղբյուր եմ սարի սրտին,
Չարա չկա սրտիս դարդին,
Ամեն անցնող կը խմի,
Բյուլբյուլն եմ ծարավ վարդին:
Շորորա... և այլն:

Չեփյուռ եմ չունն կուլած,
Երված սրտերին հով կուտամ,
Ալ վարդին, արլան վարդին
Ի՞՞ շաղերս սիրով կուտամ:
Շորորա... և այլն:

Աշուղ Շիրազ (Գոֆուր Տալլան)

ՔՅՈՐՈՂԻ

Այ Բյորսդլի, ջան Բյորսդլի:
Քեզ խորեց Համզան Բյորսդլի, (Նա՛յ, Նա՛յ,
Նա՛յ)

Բայց մոր դարձար դու Ջաղացյան
Կանչիր թող գա ջան Բյորսդլի: (Ջա՛ն)
(Ջան Բյորսդլի ջան
Ջան Բյորսդլի):

Թեև դաթիցը զբեկած
Բայց թուր ունիս վրադ կախած.
Համզան ստրուկ թողից փախած,
Բայց դու ելի ջա՛ն Բյորսդլի:

Մարդուս բախտն ել աճա սյուղև
Փտախում ե Ջաղացի պես.
Մեկ սր աճուկի վեշտոյ ես,
Մյուս սրն Ջաղացյան Բյորսդլի:

Բայց դու ելի Բյորսդլին ես,
Ժողովրդի սիրելին ես,
Թեկուզ Ջաղացյան ել լինես.
Քեզ պատիվ կըտան Բյորսդլի:

Խոսք Գ. Ազալանի
(աշուղակիսն)

ՌՈՍԱՆՍԵՐ ՅԵՎ ԱՐԻԱՆԵՐ

ՅԵԿԵՔՐ ԲՈՒՅՐԵՐ

(«Անուշ» ոպերայից)

Յեկեք շուրեր, սեղ սարերի
Չքնադաղեղ վոզիներ,
Յեկեք ջանհէ սիրահարի
Սերը վոզրանք վաղամեռ:

Ոխան աղբյուրից ջուր է առել
Կույս սափարով լուռ ու մունջ,
Ոխար ծաղիկից ծաղիկ քաղել,
Կապել սիրո ծաղիկեփունջ:

Ջուրն ու ծաղիկ աստղունք դրել,
Խնդիրք արել աստղերին,
Փափաղ սրբաով խնդիրք արել,
Բարի մպտուն իր սերին:

Սփսս՝, Անուշ, սարի ծաղիկ,
Սփսս իզի՞ք քո յարին,
Սփսս բոյիդ թե՛լի-մեկիկ,
Սփսս եղ ծով աչքերիդ...

Խոսք Հովի. Թումանյանի
Յերածշտ. Ա. Տիգրանյանի

ԱՄՊԻ ՏԱԿԻՑ

(«Անուշ» ոսկերայից)

Ամպի տակից ջուր և դալիս,
Դու և տալիս, վերփրում,
Են ում յարն ե, նստած լալիս,
Հոնդուր, հոնդուր են սարում:

Այ սրազ ջրեր, զուլալ ջրեր,
Վսր դալիս եք սարերից,
Գալիս անցնում հանդ ու ջուրեր,
Յարս ել խմեց եղ ջրից:

Յարաբ խմե՞ց, յարաբ հովցա՞վ
Վառված սիրտն իմ յարի,
Յարաբ հովցա՞վ, յարաբ անցա՞վ
Անքուն ցալը ջիգյարի:

— Աղջի քո յարն յեկավ, անցավ,
Վառված, տարված քո սիրով,
Երված ջիգյարն՝ յեկավ անցավ,
Ձը հովացավ սրազ ջրով:

Խոսք Հովի. Թուսանյամի
Յերաժշտ. Ա. Տիգրանյամի

ԱՂԶԻ ԱՆԱՍՏՎԱԾ

(«Անուշ» ոսկերայից)

Աղջի, անտառված, նստիլ վրանում,
Ի՞նչ ևս դուրս դպրիս, խելքամաղ անում,
Աչուդ ես շինել, չեմ հանդատանում:

Խողեր կտպելով,
Ձուր չափելով,
Վոչխարս անտեր,
Ընկել եմ հանդեր:

Աման երեցիք սիրաս քո սիրով,
Վստս կապեցիք թել-թել մաղթով,
Ել չեմ դիմանա, կը վախցնեմ զոռով:

Այ սարի աղջիկ,
Այ սիրուն աղջիկ
Այ դու կարմրաթնուշ
Թուխամաղ Անուշ:

Քու հերն ու մերը թե վոր ինձ չըտան՝
Արին կը թափեմ յես դետի նման,
Սարերը կընկնեմ, կորչեմ անդյուման:

Այ սև աչքերով,
Այ ծով աչքերով
Ունքերդ կամար,
Աղջիկ քեզ համար...

Խոսք Հովհ. Թումանյանի
Յերածշտ. Ա. Տիգրանյանի

ԱՍՈՒՄ ԵՆ ՈՒՌԻՆ

(«Անուշ» ուպիսայից)

Ատում են ուռին
Աղջիկ էր ինձ պես,
Մնում էր յարին,
Ու չեկավ նա տես:

Եկողճը դողալով,
Սնհույս կուսցավ,
Դարդից չորացավ
Ուռենի դարձավ:

Ջրերի վրա
Դլուխը կախած՝
Դեռ դողում է նա,
Ու լալիս կամաց:

Յեվ ամբողջ տարին,
Մի միտք է անում,
Թե յարը յարին
Վոնց է մոռանում:

Խոսք Հովհ. Թումանյանի
Յերածշտ. Ա. Տիգրանյանի

ՀԱՄԱՐԺՈՒՄ ՅԵՎԱՎ

(«Անուշ» ոսկերայից)

Համարձում յեկալ, ծաղկունքը ալվան,
Չուզել են հանդեր նախուն դորդերով.
Փունջ փունջ աղջիկներ սարերը յելան,
Վիճակ հանելու, աշխույժ յերգելով:

Համարձում յայլա,
Յայլա ջան, յայլա,
Լալ որեր, յայլա,
Յայլա ջան, յայլա:

Յերգ ու բույր խառնած
Թև թևի ալված,
Չուզում են լեռներ,
Ծաղիկ են քաղում,
Ծաղիկ հեռ խաղում
Ինչպես թիթեռներ:

Համարձում յայլա,
Յայլա ջան, յայլա,
Լալ որեր, յայլա,
Յայլա ջան, յայլա:

Խոսք Հովի. Թումանյանի
Յերածշա. Ա. Տիգրանյանի

ԱՂԶԻ ԲԱԽՏԱՎՈՐ

(«Անուշ» ոպերայից)

Աղջի, բախտավոր,
Երնե՛կ զու սերին,
Քու սարի սովոր,
Սև-սև աչքերին:

Համբարձում, յայլա՛,
Յայլա ջան, յայլա,
Սեր որեր, յայլա՛,
Յայլա՛ ջան, յայլա:

Մեռնիմ դարունքիդ,
Ծաղկած դարուն ես,
Սարի պես մեջքիդ,
Կանգնած յար ունես:

Համբարձում, յայլա՛,
Յայլա ջան, յայլա,
Սար սարեր, յայլա՛,
Յայլա՛ ջան, յայլա:

Խոսք Հովի. Թումանյանի
Յերածշտ. Ա. Տիգրանյանի

ԲԱՐՁՐ ՍԱՐԵՐ

(«Անուշ» ոպերայից)

Բարձր սարեր, այ սարեր,
Ձեն եմ տալիս, վայ սերեր,
Դուք ել ինձ հետ ձեն տվեք,
Իմ դարդերին, թայ սարեր:

Վորս եմ բուժես ձեզ արած,
Ձեր ձորերին, ձեզ արած,
Կուգեմ կորչեմ անդյունման,
Ես աշխարհից բեզարած:

Կորչեմ բեզար դադարդյուն,
Քար սարեսար դադարդյուն,
Մեռնեմ պրծնեմ ես որից
Բայրի առնեմ դադար քուն:

Ա՛խ, կը մեռնեմ՝ համա նա,
Վայ թե հանկարծ իմանա,
Յես ազատվեմ ես ցավից,
Աչքը լալով նա մնա:

Խոսք Հովի. Թումանյանի
Յերածշտ. Ա. Տիգրանյանի

ՍԻՐՈՒՆ ԱՂՋԻԿ
(«Անուշ» ոսկերայից)

Սիրուն աղջիկ, ինչ ես լալիս,
Եղպես մենակ ու մոլոր,
Ինչ ես լալիս ու ման գալիս,
Ես ճորերում ամեն սր:

Թե լալիս ես վարդ ես ուղում,
Մայիս կղա, քիչ էլ կաց,
Թե լալիս ես, յարդ ես ուզում,
Ախ նա դնաց, նա գնաց:

Արտասվելով, լալով եղպես,
Հեռ չես դարձնի քո դերիդ,
Ինչու ի զուր հանդիմում ես,
Ջահել կրակն աչքերիդ:

Նրա անբախտ հողի վրա,
Պաղ ջուր ածա նողբյութից,
Դուն ել դնա նոր սեր արա,
Եսպես և կորդն աշխարհի:

Խոսմ. Հովհ. Թումանյանի
Յերածշտ. Ա. Տիգրանյանի

ՅԵՏ ԴԱՌ, ՅԵՏ ԻԳԻԹ

(«Անուշ» ոսկերայից)

Յես դառ, յես իգիթ,
Յես դառ անիրավ,
Կարոտած յարիդ
Աչքը ջուր դառավ:

Վոչխարդ են սարով,
Շուռ տուն, տուն արի,
Փախիր դիշերով
Ու թաքուն արի:

Վեր կաց, վեր իգիթ,
Վեր կաց անիրավ,
Վոչխարդ բեր կիթ,
Որը ճաշ դառավ:

Արի, ջան արի,
Քո դալուն մեռնեմ,
Թուխ չորան արի,
Կարոտս առնեմ:

Եւ մի ուշացնի,
Յես շատ եմ կացել,
Եւ մի լացացնի,
Յես շատ եմ լացել:

Խոսք Հովի. Թումանյանի
Յերածշտ. Ա. Տիգրանյանի

ՇԵՅԻՒ ՅԵՐԳԸ

(«Ալմաստ» ոպերայից)

Հըզոբ հերոսին, քաջն էլ ի՞նչ կանի,
Յեթե չը լինին և կին, և դինին:
Արև մի շող-շող, ճակատը պայծառ
Նայում ե հըզոբ, ինչ բարձր մի սար.
Նրան ո՞վ ե դեռնին անելու հավասար.
Թե չլինին և կին, և դինին:

Պարում ե ասես, կըռիվ գընալիս
Թըռչում ե դեռնից, վերև ման գալիս,
Եդ ով նըրան ցած կը բերի թըռչելիս,
Յեթե չլինին և կին, և դինին:

Թեկուղ և արար աշխարհ վըրան դան,
Կերթա դեմ ու դեմ, տուբ չի տալ իրան,
Յեվ ինքը Ռուստեմն էլ հաղթող չի նըրան,
Յեթե չլինին և կին, և դինին:

Ըստ՝ Հովհաննես Թումանյանի
Տեխուր Սափիա Բարնոկի
Թարգմանություն Տիգրան Հախումյանի
Յերածշտուրյուն Ա. Սպինդիարյանի

ԱՇՈՒՂԻ ՅԵՐԳԸ

(«Ալմաստ» ոսկերայից)

Ղուլ արեց յերդէին հնչյուն սաղովն իր,
Շող պատկերը քո,
Շխարզի վարդի անմար նազովն է,
Շող պատկերը քո.
Զոր զիչեր հողի ու սիրտ մաշող է,
Շող պատկերը քո,
Ինչ ակմաս ու լալ, յերկնի մի շող է,
Շող պատկերը քո:

Տիրուհի, աշխարհ արար հմայել ես,
Վեհ ես, ով անպարտ,
Նաղաշի ճարտար դրչին վայել է
Դեմքդ ծով հպարտ
Քեզ համար իմ տերն, արեմ պահել է
Թաղն իր ակնազարդ
Ամենին անհուր լոցով է
Շող պատկերը քո:

Ո՛ր, նայի՛ր, արբան հըզոր ընդմիշտ է,
Քեզ դարձել զերէ,
Շատ լինի, թէ սովաճար դերվիչ մի՛
Ղուլ է հեռքերիդ
Ա՛խ, կարող ես արեւել դու վիշտը
Հուր քո աչքերից,
Յերկնաշող ուժով, խափար մաշող է,
Շող պատկերը քո:

Ըստ՝ Հովհ. Թումանյանի
Տեխտը Սոփի Բարնոկի
Թարգմ. Տ. Հախումյանի
Յերածշտ. Ալ. Սպենդիարյանի

ՎԱՅՐԻ ԾԱՂԻԿ

Գեղեցիկ, հոտավետ,
Դու ծաղիկ լեռնային,
Ո՞ւմ համար դու բուսար,
Ո՞ւմ համար ծաղկեցիր...

Յըրտերում մեծացար,
Անխնամ մեն մենակ
Մե լավ որ չտեսար
Վորբի պես տարագիր:

Ու անցավ կյանքը քո,
Սըզավոր, տխրազին,
Գեղեցիկ, հոտավետ,
Դու ծաղիկ լեռնային:

Խոսք Լ. Մանվելյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի

ՈՒՌԵՆԻ

Սիրուն ուռենի, կանաչ ուռենի,
Ճյուղերդ կախ կախ, ինչո՞ւ չես ուրախ.
Սի՞րադ ե ծարավել, արևն ե վառել,
Գլխիկդ կախել, վշտոտ ես դառել:
Սիրուն ուռենի, կանաչ ուռենի:

Խոսք Ա. Խնկոյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի

ՎԱՐԻՐ

Փողբիկ տղան մի վարդ տեսավ,
Տեսավ մի վարդ դաշտի միջին,
Վարդը տեսավ՝ ուղտացավ
Մտտիկ վարդեց սիրուն վարդին.

Սիրուն վարդին, կարմիր վարդին,
Կարմիր վարդը դաշտի միջին:

Տղան ասաց՝ «ընդ կը պոկեմ,
Ա՛յ կարմիր վարդ, դաշտի միջին».
Վարդը ասաց՝ «տես— կը ծակեմ,
Վոր չը մոռնաս փըշտ վարդին»:

Փըշտ վարդին, կարմիր վարդին,
Կարմիր վարդը դաշտի միջին:

Ու անհամբեր արդան պոկեց,
Պոկեց վարդը դաշտի միջին.

Փուշը նրա ձեռքը ծակեց,

Բայց ել չողնեց զընթուշ վարդին:

Քընթուշ վարդին, կարմիր վարդին,

Կարմիր վարդը դաշտի միջին:

Խոսք Գյուրեղի

Թարգմ. Հովհ. Թումանյանի

Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի

ԱՇՆԱՆ ՅԵՐԳ

Յրտահա՛ր, հողմավա՛ր,
Դողացին մեղմարար
Տերեվները դեղին, " "
Գասեցին իմ ուղին...

Ճանաչները թռչան... "

Կակաչներս աչնան—

Իմ խոհերը մոլար՝

Յրտահա՛ր, հողմավա՛ր...

Կրակներս անցան,

Յուրս ու մեզ է միայն...

Սնուրջներս յերկնածին

Գնացի՛ն, զնացի՛ն...:

Խոսք Վ. Տերյանի

Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի

ԱՐԴՅՈՒՔ ՆՈՐԻՑ...

Արդյոք նորից յերազնե՞րն են թափառում,
Սիրտ անուշ նվազնե՞րն են ինձ կանչում.
Դալուկ աշնան տխուր շողերն են մարում,
Սարից իջնող աղբյուրներն են կարկաչում:

Յես լսում եմ հիացմունքի մի շշուկ,
Արդյոք դո՛ւ յես նորից հոգիս մեղմ
հուղում.

Այն գիշերն ե, այն հուշերն են տրամաշուր,
Այն ասաղերն են ցուրտ յերկնքում
յերապում:

Յես ընկած եմ անծայր դաշտում միայնակ,
Յերազնե՞րբս, յերազնե՞րբս վոր անցան,
Արդյոք դո՞ւ յես գիշերի պես հերարձակ,

Դիշերի պես խորհրդավոր, դյուլթական.
Դալուկ աշնան մերկ անտառն ե շառաչում,
Լույս հուշերի վտակներն են կարկաչում...:

Խոսք վ. Տերյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի

ԾԻԼ - ԾԻԼ Ա

Ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ ա,
Ծի՛լ, ծի՛լ վոսկիս կը ցոլա,
Են արեին շող կըտա,
Են ծաղկանցը ցող կըտա,
Կանաչ դաշտի բուբլառն ե,
Կարմիր վարդի հոտ կըտա:

Ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ ա,
Ծի՛լ, ծի՛լ վոսկիս կըցոլա,
Եսպես անուշ յերեխա,
Սեր ու ծիծաղ շող կըտա,
Ալար դալար կընճերով
Կոտրած սըրախ սյուն կըտա:
Ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ ա,
Ծի՛լ, ծի՛լ վոսկիս կըցոլա,
Ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ, ծի՛լ:

Խոսք Ա. Խնկոյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի

ՄԱՆՈՒԿՆ ՈՒ ԶՈՒՐԸ

— Դու վո՞ր սարեն հուզատ, ջըրե՛կ:
Իմ պաղ ջըրե՛կ, իմ անուշե՛կ:

— Յես են սարեն հուզամ մըրթին,
Վոր հին ու նոր ձյունն և զըլխին:

— Դու վո՞ր առուն կերթաս, ջըրե՛կ,
Իմ պաղ ջըրե՛կ, իմ անուշե՛կ:

— Յես են առուն կերթամ զըլարթ,
Ուր ափերն են շուշան ու վարդ:

— Դու վո՞ր այդին կերթաս, ջըրե՛կ,
Իմ պաղ ջըրե՛կ, իմ անուշե՛կ:

— Յես են այդին կերթամ զայլար,
Վոր տերն և ծիր, մեջն այդեպան:

Խոսք ժողովրդական
Մշակում Հովհ. Թումանյանի
Յերածշտ. Ռ. Մեղիֆյանի

ՍԵՎ ԿԱՔԱՎԻԿ

Վա՛յ կաքավիկ, սև կաքավիկ,
Չալեկ մալիկ, սիրուն հավիկ.
Վայ քո ճուտին, են խորոտին,
Վա՛յ սըզավոր էր մոր սըբաին:

Ել չես կարդում, հանդ ու արում,
Մեր սարերեն կերթաս տըրտում.
Վայ կաքավիկ, սև կաքավիկ,
Վայ իմ կորած, սիրուն հավիկ:

Խոսք Հովհ. Թումանյանի
Յերածշտ. Ռ. Մեղիֆյանի

ՄԻ ԼԱՐ

Մի՛ լար, մի՛ թացիր աչերըդ
Աչերիդ լուսն ափսոս ե, կանցնի.
Մի տըխրիւր վարդ դարուն հասակըդ
Մի որ ե վառ մայիս կանցնի:

Ի՞նչ ես ջան, եղ դարդին գերվիւ,
Դա ել մի դիչեր ե՛ կանցնի,
Իս կյանքն ել հեքյաթ ե եսպես,
Մի՛ շտապիր, մի՛ տանջվիր, կանցնի:

Խոսք Դեղեմնիկ Դեմիրճյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի.

ՇԱՓԱՂ ԿՈՒՏԱՍ

Ճափա՛ղ կուտաս բաղի միջին,
Ա՛յ կարմիր վա՛րդ, շաղի միջին.
Բուրմունքի սկես հյուսվում ես վեր
Իմ դառ ու լալ խաղի միջին:

Խեղքս ե տարվել քո ալ-վարդին,
Ճար չես անում իմ ծով-դարդին.
Բլբուլի սկես թուչեմ քեզ մոտ,
Կարոտեղ եմ ծոցիդ զարդին:

Խոսք Ավետիք Խսեհայյանի
Յերածշտ. Ռ. Մելիքյանի.

ՅԵՍ ԲԼԲՈՒՂ ԵՄ

Յես ըլլողւ էմ, մի բուն ունեմ,
Մի բուն ունեմ սարին ե.
Սիրտս բոց ե, սիրտս խոց ե,
Մէջը լիբը արին ե:
Վայ լե, լե, լե, վայ լե-լե, լե, լե,
Սիրտս բոց ե, սիրտս խոց ե,
Մէջը լիբը արին ե...

Սիրտըս կուլա, կը մըղկըտա,
Յալը թափեց թեկերըս.
Վարդըս քաղած, թուփը դատարկ,
Ել ս՞ամ ասեմ յերգերըս.
Վայ լե, լե, լե, վայ, լե, լե, լե,
Վայ լե, լե, լե, լե, լե, վայ լե, լե.
Վարդըս քաղած, թուփը դատարկ,
Ել ս՞ամ ասեմ յերգերըս:

Խոսք Ա. Խնկոյանի
Յերածշտ. Ռ. Մեյիֆյանի

ՈՐՈՐ

Որոր, որոր, իմ սիրունիկ,
Որոր ասեմ դու նա նա,
Յերկար ապրես կարմիր սրեր,
Կարմիր արև ունենաս:

Որոր, որոր, իմ անուշիկ,
Որոր ասեմ դու նա նա,
Ալ վարդ դառնան քարն ու փուշը,
Վոր ճամբովն ել դու դնաս:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. Ռ. Մեյիֆյանի

ՏՈՒՅ - ՏՈՒՅ

Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
 Սիրուն աղջիկ եմ,
 Վարդի վնջիկ եմ
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:
 Վասկեղոծ մազիկ,
 Կարապի վղիկ,
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:

 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
 Մի բուռ կրակ եմ,
 Մութ տան ճրագ եմ,
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:
 Իմ սիրտն ե խոսում
 Յես յերգ եմ ասում:
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:

Խոսք Ա. Խնկայանի
 Յերածշտ. Ռ. Մեյիֆյանի

ՅԵՍ ՎՈՐ ՄԵՌՆԵՍ...

Յես վոր մեռնեմ, ինձ կը թաղեք
 Խնձորենու շուքին տակ,
 Վոր դարունքին շիրմիս ծուխ դան
 Ծաղիկները սպիտակ:

Յեկ ամառը, աղջիկները
 Վրաս կանգնեն յերգելով:
 Քաղեն, լեցնեն գոգն ու ծոցը
 Կարմի՛ր, կարմի՛ր խնձորով:

Յեկ աշունքին՝ սիրուս նման
 Մեռած, լացած մի յերազ՝
 Տերեները դալուկ, գեղին,
 Իջնեն, մեռնեն իմ վրաս:

Յերբ ձմեռ դա՛ լսիկ ու հեզ՝
 Տերեները ճյուղերեն
 Շիրմիս կաթեն արցունքի պես
 Մենության մեջ ձյունեղեն:

Խոսք Ավետիք Խահակյանի
 Յերածշտ. Արա Պարբեվյանի

ԾՈՎԻ ՅԵՐԳԸ

Հարճանդ, մարմանդ,
Շողտղուն ծով,
Ալիքներով
Ինձ դըրկե՛.
Տար գուրգուրե՛
Բո զուլքերով,
Կըրճքիդ վըրա
Որորե՛.
Դողղով յերզը
Լուռ գեչերին
Իմ ախանջին
Դու յերզե՛,
Գեթ մի պահիկ
Վշտոս սիրոս
Ա՛խ, հանգստի
Կարո՞տ ե...

Հուշեր, հույզեր,
Յերջանիկ վառ,
Մեղմ, հեղարույր
Շըշում են,—

—Սի՛րտ, դադարի՛ր,
Իմ անուշ սիրտ,
Ծովն յերզե
Մեղմորեն,—
Շողտղ հեռուն՝
Մըշուշ և լույս,
Ալիքն անհույս,
Յերաղուն,—
Միտքս թափառ,
Ա՛խ, վոսկեվառ,
Արև ալիերն
Յերաղում...

Խոսմ Է. Կոստանյանի
Յերածշտ. Անտոն Մալիլյանի

ԱԽ ԱԼ ՎԱՐԴԻ

Ախ ալ վարդէ, սիրո՞ վարդէ,
Չոր փշերը մնացին,
Են փշերը մատաղ սիրտս,
Քըրքըրեցին ու կերան:

Կարմիր, կանաչ իմ որերը
Սիրո՞ սըգով սեպցան
Ախ, ախտս իմ դարուն կյանքես
Սուր փշերը մնացին:

Խոսք Ավետիք Իսահակյանի
Յերածշտ. Գրիգոր Սյունիի

ՃԱԽԱՐԱԿԻ ՅԵՐԳԸ

Մանիր, մանիր իմ ճախարակ
Մանիր, սխալակ մալանջներ,
Մանիր թեւեր հաստ ու բարակ,
Վոր յես հողամ իմ ցավեր:

Տիզրանիկս դուլալս չունի,
Հոնդն է զնում վոտարաց.
Գարբիելս չուխս չունի,
Միչոտ անում է սուգ ու լաց:

Խոսք Դազարոս Աղայանի
Յերածշտ. մշ. Ա. Տեր_Ղեվոնգյանի

ԳԻՇԵՐՆ ՅԵԿԱՎ

Գիշերն յեկա՛վ, աստղերն յելուն,
Լուսնյակն անուշ ցոլցըլաց,
Մաղկունքն ամեն նոր քուն մտան՝
Ամպի ցոլոյ, լուսնի շողոյ
Հարճանդ-մարմանդ քուն մտան:

Դուք ել ինք, վասիլ աստղեր,
Վարդ ու բըլբո՛ւլ, քուն յեկք,
Ուրբը ծովե՛ր, շորբը հովե՛ր,
Անուշ-անուշ քուն յեկք:

Իմ սար դարդե՛ր, իմ ծով ցալե՛ր,
Դուք ել մո՛ւշ-մո՛ւշ քուն յեկք:

Խոսք Ավետիք Իսահակյանի
Յերածշտ. Դամիել Ղազարյանի

ԳԵՏԱԿԻ ՎՐԱ

Գետակի վրա,
Թեքվել է ուռին.
Ու նայում է լուռ
Վաղող ջրերին. —

... Յերազ աշխարհում
Ամեն բան հավետ
Գալիս է, դնում
Ու ցնդում անհետ:

Յե՛լ դլուխը կախ՝
Նա լաց է լինում.—
Ջրերը ուրախ
Գալիս են դնում...

Խոսք Ավետիք Իսահակյանի
Յերածշտ. Դամիել Ղազարյանի

ՅԵՍ ՎՈՐ ՄԵՌՆԵՄ

Յես վոր մեռնեմ՝ ինձ հը թողեք
Արադյազի լանջերում.
Վոր Մանթաչից հովերը դան,
Վըրաս հեվան ու յերթան:

Կերեզմանիս շորս դին փովեն
Յորեն արտերն ու ցուան,
Յեվ ուռիներն՝ մաղեոն հովեն,
Վըրաս ընկենն, անուշ լան...

Խոսք Ավետիք Խոսեակյանի.
Յերածշտ. Սպիտիբոն Մելիքյանի:

ՇԵԿ ՏՂԱ

Շեկ աղի բոյին մեռնիմ
Մի տարի ա չեմ տեսել
Տեսնողի աչքին մեռնիմ
Ջան, բոյիդ մեռնիմ յար:

Այ հեվա, հեվա սիրտս
Ճընճըղիս թեվ ա սիրտս
Բաց անեմ տես սե ա սիրտս
Ջան, սոյիդ մեռնիմ յար:

Խոսք ժողովրդական
Յերածշտ. Հարո Ստեփանյանի

ՅԱՅԼԻ

(«Սափա» ոսկերայից)

Վըզիս հուշունք կը շարեմ,
Հեյ, աման այ յայլի,
Յարիս խալչա կը կարեմ,
Ջանըմ աման այ յայլի:
Հե՛յ,
Արլնի ինձնից նեղանաս,
Խաս թեւերով կը կարեմ
Հեյ, աման այ յայլի,
Ջանըմ աման այ յայլի:

Խունջիկ մունջիկ կաքով ես,
Հեյ, աման այ յայլի,
Դու մեր սարի մարալ ես,
Ջանըմ աման այ յայլի:
Հե՛յ,
Լեզուդ շիրին Նիրվանի,
Տես խոստումդ կատարի,
Հեյ, աման այ յայլի,
Ջանըմ աման այ յայլի:

Ջեն ձենի տուր այ աղպեր,
Հեյ, աման այ յայլի,
Կրունիդ ուժ տուր այ վարպետ,
Ջանըմ աման այ յայլի:
Հե՛յ,
Վոր Մեյ*) սարեն մեզի սա,
Խաս խալչա ու կարպետ.
Հեյ, աման այ յայլի,
Ջանըմ աման այ յայլի:

Խոսք և յերածշու. Անտոն Մայիլյանի

*) Մի դյուր Շամախու գավառում:

ԱՅ ՎԱՐԿ

Այ վարդ լսիր աղաչանքիս,
 Քույլ տուր թփից քեզ պսիեմ,
 Գեւ զեղանով սիրած կուտիս,
 Չքնաղ կուրծքը զարդարեմ:
 Մի վախենար նրա կրծքին
 Չես թառամիլ քնքուչ վարդ,
 Այնտեղ մարալ կրծքի տակին,
 Կյանքի աղբյուր կա առատ:

Այ վարդ պատմիր նրան հուշիկ,
 Իմ հուր տենչանք ու հույսեր,
 Թե՛ղ բուրմունքով ըս անուշիկ,
 Նրա սարում զարթնի սեր:
 Մի վախենար նրա կրծքին,
 Չես թառամիլ քնքուչ վարդ,
 Այնտեղ մարալ կրծքի տակին,
 Կյանքի աղբյուր կա առատ:

Խոսք Ալ. Մատուրյանի
 Յերածշտ. Ալ. Սպենդիարյանի

ՊԵՊՈՅԻ ՅԵՐԳԸ

Դամբը ձեռիս աշխատում եմ,
 Հալալ աշխատանքս եմ ուտում,
 Վայ են մարթին աշխարհումս,
 Խալիթ դատած հացն է ուտում:

Հալալ մարդու սիրտը ուրախ,
 Ճակատը միշտ բաց է ըլլում,
 Վայ են մարթին, վոր համ դըջլում,
 Համ ել անկուշտ լաց է ըլլում:

Դամբը ձեռիս ջուրն եմ մանում,
 Չեքքս ու վոտս թաց է ըլլում,
 Հալալ արյուն քրտինք թափում,
 Բիթս ու զեղիս լաց են ըլլում:

Լուսնյակը լուս գիշեր խավար,
 Առավոտը բաց է լինում,
 Խըլլըլթալեն լոթի ձըկներ,
 Բազարումը հաց են ըլլում:

Խոսք Յե. Չարենց, Դ. Մայլամ
 Յերածշտ. Արամ Խաչատրյանի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Խմբագրողների կողմից

3

ՀԵՂԱՓՈՒՑԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

Ինտերնացիոնալ	7
Դու զո՛հ գնացիր	9
Ե՛յ մարտիկներ	11
Դեպի մարտ դիմենք	12
Կամինարն	13
Քառանկություն	15
Յերբ մահանում ե՛ր ղեկավարը	17
Բազմի 26 կոմունարների հիշատակին	18
Հունդարական շախտյորների քայլերդը	19
Մեծ մրցություն	21
Նոյեմբերին	23
Կարմիր դարնան	24
Մեկն—Մայիսյան հիմն	25
Դարբնոցը	26
Կարմիր ենտուզիտտ	27
Յերդ հնդամյակի	28
Շախտյորին	29
Յերդ կարմիր բանակին	30

Չարկ թմրուկ	32
Շախտերում	34
Յես դինվոր հմ	35
Կովի յերդ	37

ՆՈՐ ԿՆՆՅԱՂԻ ՅԵՐԳԵՐ

Պլեկ և արոս	41
Արտերը ծլեկ են	43
Մեր արտերում	45
Մեր բամբակի արտերը	46
Ջան բամբակ	47
Մշխարհով մեկ	49
Ղերեկք	50
Մեր կոլխոզի արտերը	51
Կոլխոզական պարերդ	52
Կոլխոզական յերդ	54
Կոլխոզի աղջիկ	56
Մեր արահատը	57
Որերի յերդը	58
Ինչքան խինդ կա	59
Շիր կանալը	60
Կարբեղի յերդը	62
Յերդ կառուցման	63
Ուսուցի	65

Ամար մնա	66
Դեղջկուհու յերգերից	67
Բանակ դնաց	69
Յես նուս հմ	70
Ողբերկյան	72
Նոր յերդը	74
Նորեկ դեղջկուհի	75
Գյուրջի աղջիկ	76
Խորհրդային զարուն	78
Նոր Ջանդեղուր	80
Աբտերդ	82
Աշխատիր իմ մեքենա	83
Սոնա ջան	84
Տրակտոր ջան	85
Գարնանացան	86
Կոլխոզնիկ յար	87
Յերդ սրտատուչ	89
Նոր դուրբան	90
Սիրերդ	91
Կոլխոզական յերդ	92
Հնձվորի յերդը	93
Մեր սարերը նորեկ են	94
Կոլխոզական	95
Իմ կյանքը քարոս ճամբա	96
Ն ա ն ի	97

Անիվ իմ դարձիր*)	99
Տբակաորի յերզը*)	101
Թող հնչեն*)	102
Մեր դարուն*)	103
Մի յերջ գիտեմ*)	104

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

Քեկեր ցուկեր	107
Քեկե քեկե	109
Ես առուն	110
Գարուն ա	112
Կարգավի յերզը	113
Զինար էս	115
Ալադյադ	116
Խնկի ծառ	117
Կուժն առա	119
Գնա գնա	120
Յերկինքն ամպեկ է	122
Զեմ կրնա	124
Ալադյադ	125
Հով արեք	126
Թըխ կանդա	127
Կայնեկ էս	128
Սար, սար	130

Մատնիքը մատովս չեք	131
Սարերի վրով դնաց	132
Ես գիշեր լուսը տեսա	133
Իմ չինարի յարը	134
Լուսնահն անուշ	136
Արադը հեշտացել ա	137
Անձրեն եկավ	139
Ես գիշեր լուսնակ գիշեր	140
Առնեմ երթամ են սարը	141
Յես սարեն կուգայի	142
Եսոք նորը նորեկ է	144
Գացի արտեր	145
Շողեր ջան	147
Ամպեկ ա, ձյուն չի դալի	149
Յես աղջիկ եմ	150
Ստիորն ուսիս գրի	151
Ա՛յ աղջիկ, ծամո՛ւ՛մ աղջիկ	152
Խուժար պատկե	154
Հողալլո	155
Զի՞նչ ու զի՞նչ	157
Հով լինի	159
Աղջի գու հուր էս	161
Խնձոր ունիմ	162
Որոր, Աղինո	163
Քաղհան	164

	Եջ
Սոնա յար	165
Շորորա, Անուշ	167
Ինչու Բինդյոլը մտաք	168
Երվում եմ*)	169
Աղվես զնաց*)	170
Ձուլո*)	171
Ձար զընդը*)	172
Տես քեզ տեսա*)	173
Վոսկի մտանիք*)	174
Կարալն ա կայնել քարին*)	175
Դարդիցս խարար սուր, բարո*)	176
Հարսանեկան յերդեր*)	178
Յոթն որ, յոթ դեշեր*)	181
Առափոտ լոր մտալ*)	183
Արորն ու տարակ*)	184
Ծիրանի ծառ*)	186
Մոկաց Միրդեն*)	188
Ծովուն հալքըմ կեր*)	189
Նոր և բացվել*)	190
Հարըբրան*)	191
Սլ ալուղ*)	193
Հոյ նաղան իմ*)	195
Սյ հելա, հելա սիրտո*)	197
Ախ մարալ ջան*)	198
Լուսնակն ա կայնել դարին*)	199

	Եջ
Կայնել եմ*)	201
Գութանը հաց եմ բերում*)	202
Ես որ ուրբաթ եմ*)	203
Անտունի*)	204
Ձույլ-զույգ կոունկ*)	205
Ճամբա տվեք*)	206
Մոկաց հարսներ*)	207
Ծամթել	208
Վարդ կոշիկս	211
Ալագյաղ*)	213
Ջան գյուլում*)	214
Նաղերով, նաղերով	215
Բամբակի տակին	216
Արի Մանան	217
Պիլերի	218
Մանդրիկ թըփիկ ըռեհան	219
Սարեն կուզա ձիավոր*)	220
Կաքալ թռալ*)	222
Սարերի հովին մեռնիմ*)	223
Այ մարալ աղջիկ*)	225
Յարալի յար ջան*)	226
Կայնել եմ՝ գալ չեմ կարող	228
Հե՛յ, յարե	229
Մարալի յայլի	230
Կողբա յայլի	231

	62
Ծաղկոց մտա*)	232
Թաղիչու ճամբեն դուռ ա	233
Աբի սիրուն, դնա սիրուն...*)	234
Ջան խման*)	235.
Կաթ կթելու յերգ*)	237
Հարսի յերգ*)	238
Երթանք մեր բաղը*)	239
Վարդն է բայվե*)	241
Քյուրդան կղի	242

ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ ՅԵՐԳԵՐ

Դուն են գլխեն	245
Զի՛ս ասու՛մ	247
Ինչ կոնի՛մ հերի՛մն	249
Ուստի՞ դու քաս	252
Բլբուլի հիդ	254
Քանի վուր ջան իմ	256
Քյամանչա	258
Առանց քիդ ինչ կոնի՛մ	260
Յես քու դիմեթն չիմ գիդի	262
Պաղ աղբյուրի մոտ	264
Ով սիրուն սիրուն	266
Քո փափաղով	268
Վառա, վառա*)	269

Այճյամ*)	271
Ի ննջմանեդ	273
Ակնարկյա*)	274
Տրտունջ	276
Շորորա	278
Քյորոզի	280

ԱՐԻԱՆԵՐ ՅԵՎ ՌՈՒՄԱՆՆԵՐ

Յեկեք ջուրեր*)	285
Ամպի տակից*)	286
Աղջի անասոված*)	287
Ասում են ուռին*)	289
Համբարձումն յեկամ*)	290
Աղջի բախտավոր*)	292
Բարձր սարեր*)	293
Սիրուն աղջիկ*)	294
Յես դառ, յես իզիթ*)	295
Շեյխի յերգը*)	297
Աչուղի յերգը*)	298
Վայրի ծաղիկ*)	300
Ուռենի*)	301
Վարդը*)	302
Աչնան յերգ*)	303
Արդյոք նորից*)	304

Ծեր-ծիւ ա*)	305
Մանուէն ու ջուրը*)	306
Սև կարալիկ*)	307
Մի՛ լար*)	308
Շափաղ կուտաս*)	309
Յես բլբուլ հմ*)	310
Որոր*)	311
Տույ աույ*)	312
Յես վոր մեռնեմ...*)	313
Ծովի յերգը*)	314
Ախ ալ վարդի*)	316
Ճախարակի յերգը*)	317
Գիշերն յեկավ*)	318
Գետակի վրա*)	319
Եես վոր մեռնեմ*)	320
Շեկ աղա*)	321
Յայլի*)	322
Այ վարդ*)	324
Պեպոյի յերգը*)	325

« Ազգային գրադարան

NL0382983

72.994

917020.504.
482501A.